ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1472

10 динара

14.3.1980. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLI

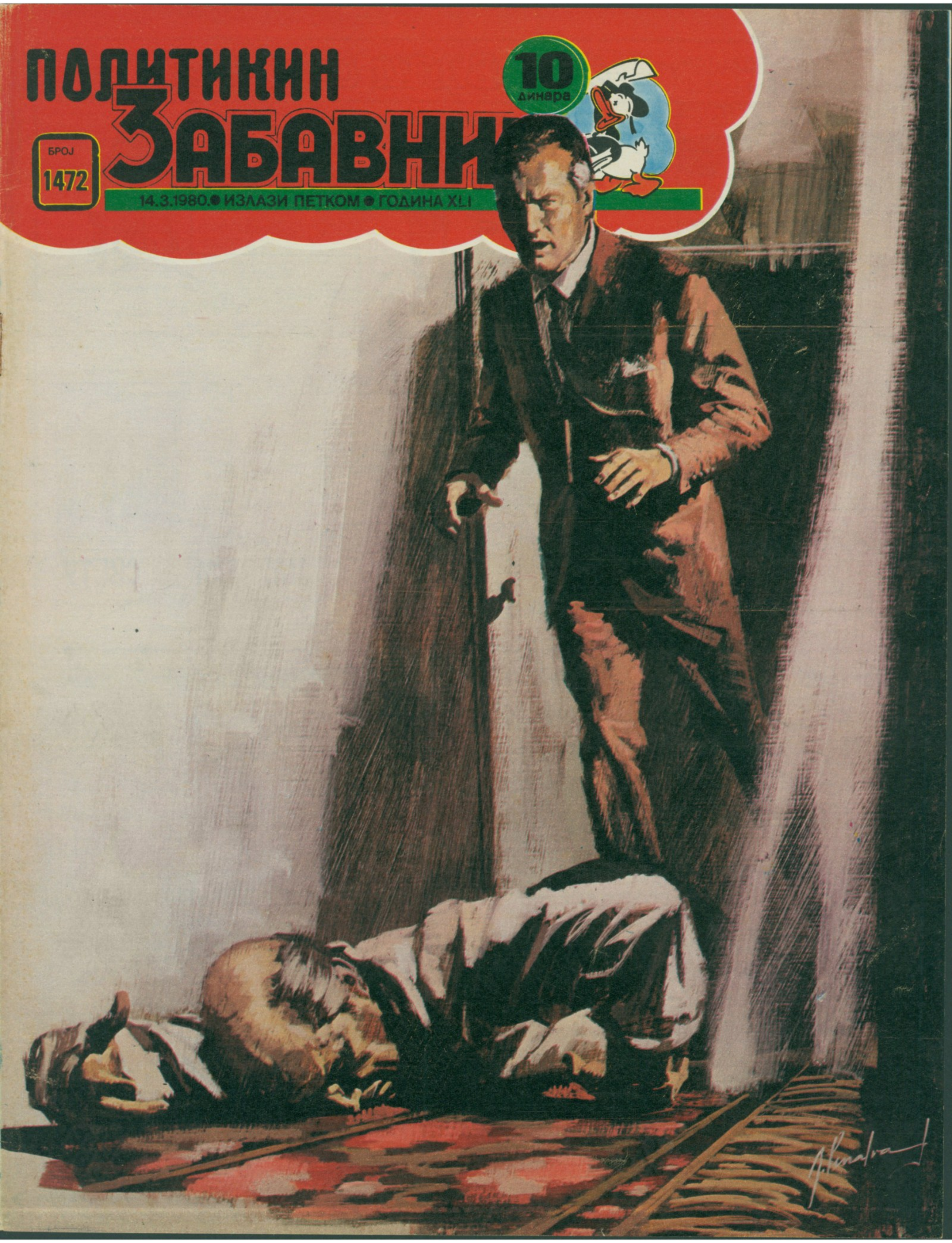

Ripley Веровали или не!

РУКОВОДЕЋЕ ТЕЛО СВЕТСКЕ ФУДБАЛСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ (ФИФА)

ИМА ВИШЕ ЧЛАНОВА ОД УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА.

ЧУВЕНИ ДАНСКИ ЛИНГВИСТА **РАСК** (1787 – 1832)

ГОВОРИО ЈЕ 230 ЈЕЗИКА.

ЈЕДНА МАЈКА ИЗ ЛАНДСБЕРГА У НЕМАЧКОЈ САЗИДАЛА ЈЕ КУЋУ СА ПРОЗОРИМА У ОБЛИКУ ОЧИЈУ КАКО БИ, У ЊЕНОМ ОДСУСТВУ, ДЕЦА ИМАЛА УТИСАК ДА ОНА И ДАЉЕ НА ЊИХ МОТРИ.

У ЗИДОВИМА ВРАТА ГРАДСКЕ ТВРЂАВЕ У ХАЈНБУРГУ, (АУСТРИЈА) ЈОШ СТОЈЕ ТОПОВСКА ЂУЛАД ИЗ ВРЕМЕНА ОПСАДЕ ТВРЂАВЕ 546. ГОДИНЕ.

НАЈВЕЋА НА СВЕТУ

СУ БРОНЗАНА ВРАТА ЦРКВЕ МАДЛЕН У ПАРИЗУ. ВИСОКА СУ ДЕСЕТ, А ШИРОКА ПЕТ МЕТАРА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● у античком Риму помодари су обично носили две марамице закачене за руку. Једна се звала »orarium« и служила је за брисање уста, а друга »sudarium« за брисање зноја.

● најмања књига израђена је у Јапану. Има 16 страница, широка је два милиметра, дебела један, а тешка свега седам хиљадитих делова грама.

● авокадо (Peresea gratissima) је зимзелено дрво које расте у тропским крајевима и има укусан плод крушкастог облика маслинастозелене боје. Од свих врста воћа, које људи најчешће једу, авокадо има највећу калоричну вредност — 160 калорија по килограму.

● термита има око две хиљаде врста, а само тропски граде „куле“ које су често високе и по осам метара.

● прсти „летеће жабе“ (Rhacoporus reinwardi), која живи на Малајском архипелагу, међусобно су повезани кожицом. То јој, када их рашири, омогућава да се спусти са високог дрвета и да једрећи у ваздуху пређе раздаљину од дванаест до петнаест метара.

● једна канадска агенција изнајмљује лажне лопове великим робним кућама. Такав „лопов“ биће ухваћен на делу наочиглед многих купаца и, наравно, одмах ухапшен. Овакав призор, тврде власници робних кућа, делује на све присутне купце који су можда имали намеру да понесу робу кући не плативши је.

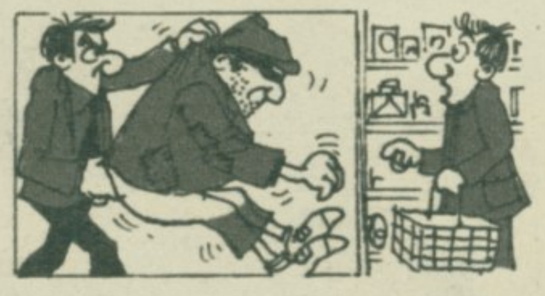

● према неким сачуваним цртежима из каменог доба може се закључити да су се још пастановници најсевернијих крајева Земље кретали по снегу помоћу некаквих направа сличних скијама. Једне од најстаријих скија потичу од пре 4500 година и пронађене су у Хотингу, у Шведској.

● шаргарепа је била позната још у старом веку и користила се као поврће и као лек. Данас има око шездесет врста ове биљке.

● француска авионска компанија „Ер Франс“ има велике губитке на разним ситницама које њени путници понесу као успомену. Прошле године, на пример, нестало је 845 хиљада кашичица, 741 хиљада ножева, 713 хиљада виљушака, 265 хиљада шољица за кафу и још много разних предмета.

● фудбалска лопта, којом је познати бразилски фудбалер Пеле започео прву утакмицу на једној турнеји организованој у његову част, продата је за суму од око 1562000 динара.

У ПОДНОЖЈУ ХИМАЛАЈА

УБИЦА ИЗ РУДРАПРАЈГА

ОДВУЧЕН СА САМОГ КУЋНОГ ПРАГА, ИЗМРЦВАРЕНИ ДЕЧАК НАЂЕН ЈЕ САМО НЕКОЛИКО МЕТАРА ДАЉЕ. ЉУДОЖДЕРА НИКО НИЈЕ ОПАЗИО, ЧАК НИ ПСИ НИСУ ЗАЛАЈАЛИ.

Мали пастир, припадник најниже индијске касте, могао је да спава само у стаји међу козама. Из страха од дивљих звери, дечак је на врата редовно наваљивао повећи камен. Али, једног јутра дечака више није било. Козе су биле на броју, а на проваљеним вратима видели су се дубоки трагови канџи. Неколико часова касније господар је у оближњем кланцу нашао измрцварене остатке свог чобанчета.

Жена сеоског поглавара била је тешко болесна па су је неговале две пријатељице. Под окриљем ноћи, међутим, кроз отворен прозор у собу се ушуњао леопард и зграбио болесницу. Све се одвијало у потпуној тишини док леопард, вукући своју жртву, није преврнуо посуду са водом. На крике преплашених, нагло пробуђених жена, побегао је оставивши на поду мртво тело болеснице са траговима снажних зуба на врату.

Слична језива судбина задесила је многе људе индијског места Рудрапрајага. Пуних осам година царевао је ужасан страх од леопарда људождера. Крвави пир започео је после велике епидемије грипа 1918. године, која је у Индији однела три милиона живота.

Џим Корбет, чувени ловац на звери људождере, дошао је у село као једини човек који је имао храбрости да се суочи са леопардом убицом. Индијанцима, наиме, хиндуизам забрањује убијање животиња.

НА МУЦИ

Зашто леопард постаје људождер? Тигар напада човека само онда кад је тешко рањен и то искључиво дању. Леопард поступа другачије. Напада ноћу и воли укус лешине. За време великих епидемија Индијци спаљују своје мртве, а када то не стигну, остављају их на обале река. За леопарда тада настају праве гозбе. Када се епидемија савлада, већ навикао на људско месо, сам почиње да се стара о свом оброку.

Леопард се лови на два начина. Може да се чека у заседи, у близини напола поједене жртве, или помоћу мамца, тј. неке живе животиње, најчешће козе. Зато је Корбет понео и огромну ступицу која је била толико јака да су била потребна два човека да је затегну и поставе. Али, и леопард убица је био лукав, вешто избегавајући све замке.

У клопку је ипак утрчао леопард, али Корбет је знао да то није онај прави. Био је исувише млад и ситан. Међутим, људе је било тешко убедити да то није онај прави и Корбет се нашао на муци. Тек вест о новој жртви која је стигла тог јутра уверила је домороце да је злочинац још на слободи. Главом је платила млада жена која је ноћу неопрезно изашла из

куће. Људождер је зграбио за врат и у чељустима је однео преко терасастих њива. Убица је и овога пута показао снагу. Био је способан да одраслог човека километрима носи уз стрмину обраслу густим растињем.

НИ ОТРОВ НЕ ПОМАЖЕ

Корбет је већ помало био разочаран. Људи су били преплашени и није могао да очекује никакву помоћ. Остао је сам са убицом који је сејао смрт на површини од око хиљаду квадратних километара.

Неколико часова после убиства следеће жртве, Корбет се нашао на месту злочина. Била је то усамљена колиба ван села. Леспард је продро у чатрљу нешто пре изласка сунца, зграбио човека за грло и одвукао га сто метара даље у густиш, ту убио — о томе је јасно говорила велика локва крви — однео још 400 метара дубље у џунглу и започео своју гозбу. Не задуго. Крици несрећне мајке, жене и деце убрзо су га отерали од леша.

Корбет је знао да ће леопард да се врати. У близини није било погодног дрвета на коме би безбедно могао да сачека звер, па је остатке тела намазао арсеником и отишао. После неколико часова, животињски крици „јавили" су му да се леопард вратио лешу. Сачекао је јутро и установио да је звер појела велику количину отрова. Претражена је читава околина, али од отрованог леопарда ни трага. Пронађени су само прсти жртве које је леопард, несажвакане, исповраћао. Недуго после тога као бомба је одјекнула вест да је леопард опет убио. Очигледно, арсеник није деловао.

Последњу жртву леопард је однео априла 1926. и то на најдрскији начин, у сред бела дана. Са кућног прага одвукао је дечака само неколико метара даље и ту га оставио. Зачудо, нико га није опазио, ниједан пас није залајао.

Корбет није имао избора. На средину дворишта забио је велики колац, измолио од уцвељене мајке синовљево тело и ланцем га привезао уз колац. Био је уверен да ће се леопард вратити. Увече је настало краткотрајно невреме, а онда се све утишало. Корбет је држао пушку на готовс, а ланац је својим звекетом требало да открије долазак леопарда.

Одједном је зачуо шуштање сламе, а затим је на голом колену осетио додир длаке. Људуждер... Укочио се... Кад је коначно смогао снаге да помери главу уместо леопарда угледао је мокро мачe. У истом тренутку са њива се зачуло гласно режање које се убрзо претворило у урлике. Корбету није било тешко да погоди шта се дешава.

Убица се враћао по своју жртву и налетео на другог леопарда, господара ове територије, који је разјарено напао уљеза. Али, људождер се није дао. Борио се и за плен и за живот Ловац је сада знао да узалуд чека. Људождер ће или да настрада или да побегне. После неколико минута дивљи крици су престали. Леш дечака Корбет је завио у платно и положио на домаћи праг. Мајка је могла да га спали.

ПУЦАЊ У НОЋИ

Девет ноћи после овог догађаја протекло је мирно. Људождер је очигледно видао ране. Корбет је опет прибегао старом начину постављања мамца. На усамљеној стази завезао је јаре са звонцетом око врата и спреман се притајио.

Изгледало је да ће и ова ноћ, 2. маја 1926, бити мирна. Бесан лавеж паса, а одмах затим и звук звонцета, међутим, наговестио је буру. Корбет је са стрепњом упалио батеријску лампу и најзад угледао оно што је толико дуго чекао. Мушица и нишан изравнали су се на леопардовој плећки. Повукао је ороз а да пушку ни за длаку није померио. Пуцањ је угасио светиљку и све је прекрила тама.

Тек ујутру је звер нађена. Овога пута заиста мртва. До ње је водио широк, крвав траг. Сасвим обичан, стар леопард, нешто светлије боје, био је убица људождер.

Око лешине се убрзо окупило мноштво народа. На Корбертово велико чуђење људи су у рукама носили цвеће, а џунглом су одјекивале тужбалице: „Убио си ми јединог сина, ми смо стари и наша кућа је празна. Појео си мајку моје петоро деце..." У међувремену, цвеће је прекрило и Корбета и мртвог људождера из Рудрапрајага. А 2. мај, дан када је савладан убица најмање 125 људи, и данас се слави као празник.

Н. Т. М.

ПРИЧА О БИБЛОСУ

НЕМА ГА НА МАПИ

Библос је, кажу, најстарији одувек настањен град на свету. Смештен на обали Средоземног мора са скупоценим залеђем за собом — хиљадама година не престаје интересовање за кедар са Либанске горе — живи свој живот. Под овим или оним господарем. Под једним или другим именом. Стари Египћани звали су га Кубна. У записима писаним клинастим писмом спомиње се као Губла. Библос, име под којим је најпознатији, дали су му Грци. Они који су живели у доба над је хеленским духом царевала микенска култура. И Библосом су назвали не само луку већ и папирус који су преко ње довозили у егејске земље. Отуда и реч »библија« која је у свом »празначењу« означавала књигу сачињену од папируса.

О. Вукадиновић

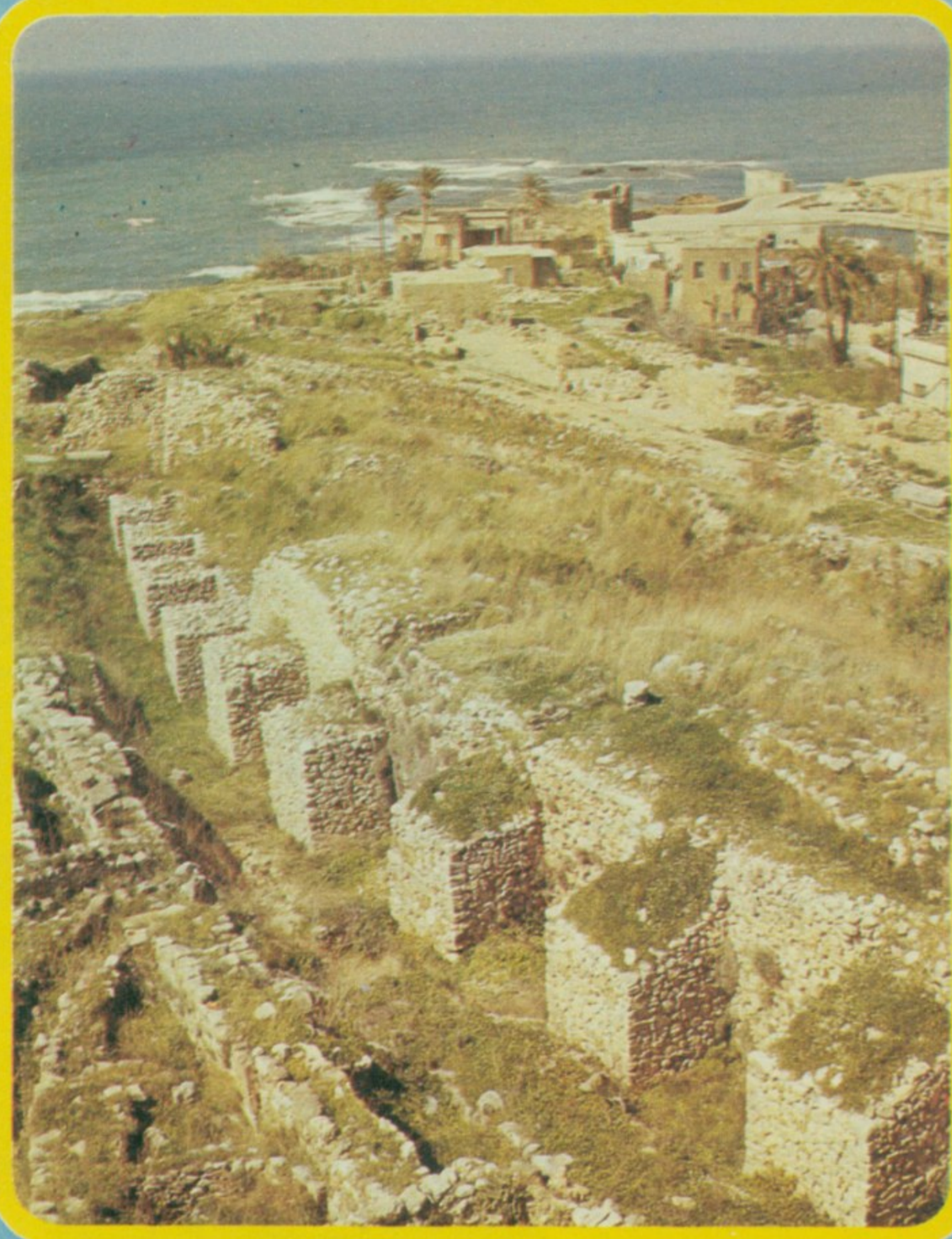

ИМА ГА — И НЕМА! — Ако пожелите да у неком атласу света пронађете на којем се то делу либанске обале налази Библос, будите сигурни да то нећете успети. Бар не ако га тражите под тим именом јер он се сада зове — Џебеил. С именом као да је променио и значај: више није, као некад, важна и богата лука у коју стижу бродови из целог (познатог) света. Па ипак, као и у доба неолита кад је настао, представља привлачно место за свијање „породичног гнезда". На нашој слици су остаци кућа чија се старост процењује на 5 до 6 хиљада година.

ОДБРАНА САМО ОД ЉУДИ — Око прастаре луке на обали, око 2700. године пре н. е. подигнути су одбрамбени бедеми. Захваљујући њима, становници Библоса могли су успешно да одолевају нападима непријатељски расположених племена која су се спуштала преко планина. Међутим, они им нису били ни од какве помоћи кад је био у питању други, много немилосрднији непријатељ — земљотрес. Археолошка ископавања показала су да је у бронзано и гвоздено доба Библос у неколико махова био сравњен са земљом.

БААЛАТ ЈЕ ДОБИЛА МЕСТО — Библос је, нарочито у својој ранијој историји, често мењао свој статус: слободан град-држава, па онда вазал, па опет независан. Тако је, између осталог, неколико пута доспевао под власт египатских фараона. У време кад је земљом у долини Нила владала Дванаеста династија, Библос је Египту признао не само власт већ и хијерархију богова. Онда је врховна богиња Баалат, заштитница града, добила своје место у египатском пантеону. У 12. веку пре н. е. Библос се ослободио власти фараона и постао најважнији феничански град. Временом, Тир му је преотео славу најчувенијег и Библос више никада није успео да је поврати.

БРОД ЗА ДОЛИНУ НИЛА — Ко зна да ли би Библос икада постао један од највећих трговачких центара античког света да није било кедра у планинама изнад њега и — Египћана. Њима четинар из фамилије Pinaceae није био драгоцен само као дрво од којег се добија висококвалитетна грађа већ и за балсамовање. Од кедра су се, наиме, добијала мирисна етарска уља и иверје којим су се испуњавала тела умрлих. Сматра се да су први бродови између Билбоса и Египта запловили још у бронзано доба. Из тих давних времена, као и оних кад су се у луци Билбоса сидрили феничански и римски бродови, није много сачувано: тек неки стуб са капитолом, део зида или поплочаног пода.

НАСЛЕЂЕ КРСТАША — У доба Римљана Библос је још једном постао значајна лука, али — за кратко. Кедар се извозио и из других градова дуж данашње либанске обале. О Библосу, оном између римских освајања и доласка крсташа, нема много записа. Године 1103. стигли су „браниоци" Христовог гроба и назвали га Циблет. Вероватно је и да је црквица на слици, посвећена светом Јовану, настала у то време. Хришћани се нису дуго задржали у Библосу: 1189. уступили су га Саладину, египатском краљу и човеку одговорном за покретање III крсташког рата.

ИЗВОР У КУЋИ — Извор на слици налазио се, по свему судећи, у самој кући. Археолози сматрају да је вода из њега коришћена још пре 6 или чак и 7 хиљада година. Да ли је то тачно није поуздано утврђено.

КАНДИЈСКИ РАТ У ДАЛМАЦИЈИ

СРЦЕ НА КОПЉУ

— Предајте се, кукавна чељади! Не губите улудо главе. Ко нама може да се одупре? — викао је турски заповедник. Са зидина је одговорио плотун.

У лето 1657. године босански паша Сеид Ахмет, пореклом потурица из Грчке, подиже силну војску од Босне (2 хиљаде коњаника и 10 хиљада пешака с артиљеријом) те средином кандијског рата крену на млетачку Далмацију. То је био онај уски појас села и градова уз море, а под млетачком влашћу, које Турци још нису запосели. Тако се од 13. до 19. јуна 1657. године Сеид-паша са својом војском затече под зидине Сплита.

Нападаче је изненадила храброст и борбеност становништва. Браниоци су се повукли у зидине утврђеног града али се нису одрекли јуриша на Турке. А када су им у помоћ притекле млетачке галије и осуле паљбу по Турцима, они одустадоше од опсаде, али не и од плена и робља. Вероватно добро обавештен, Сеид-паша се са својом преживелом војском запути у правцу запада, крену низ Каштила, па после чарке код Суђурца, заобишавши врући и тешко доступни Трогир, без губитака се упути у Маринску котлину.

Маринска котлина је од памтивека била житница. Уз јечам су се гајиле све врсте сочива, а од воћа смокве и омендуле. Маслиновог уља било је у изобиљу, такође и вина, а од блага оваца и јагањаца. Плен је одиста био привлачан. Ретке куће тежака, рибара, клесара и чобана нису се могле назвати насељима. На село је једино личила Марина, на самом крају истоименог залива, са око 150 домова у којима је живело око 1000 људи.

ПРВЕ ЧАРКЕ

На рубу плодне беспутне котлине турска претходница сукобила се са сеоским стражама. Наиме, сви житељи способни за сабљу и пушку били су организовани у сеоске черниде, војне јединице које се нису сматрале регуларним, али су уз посаде у ограђеним и међусобно удаљеним градовима (Сплиту, Трогиру, Шибенику, Задру) били једини браниоци овог подручја.

У тим чаркама потегла се и окрвавила која сабља, плануо је и понеки хитац пушке набијаче, из седла се строваливо и неки Турчин, али буљук је наилазио као талас, поплава која је све носи. Турци су ишли напред, пленећи и робећи све чега су се дочепали. По њиховом мишљењу главни плен их је чекао у селу Марини. Било је потребно само сићи до мора, потоварити све што се нађе, а житеље одвести у ропство.

Маријани, међутим, нису тако мислили. Бранили су кров над главом и голе животе, па на упозорење трогирског кнеза да се склоне на сигурно место нису ни обратили пажњу. Под командом капетана Јакова Јерковића започели су припреме за одбрану. На све стране упутили су позиве за помоћ али је само са малог острва Дрвеника стигла групица рибара и тежака.

Маријани су истурили своје претходнице које су сталним чаркама узнемиравале долазећу турску силу, заправо групице пљачкаша које су ишле испред главнине. Штаб одбране на челу с капетаном Јерковићем надао се да ће помоћ ипак пристићи. Наоружани бродови и галије који су Турке потпрашили испод Сплита, а затим пратили њихово напредовање и одбијали их од обале и Трогира, још увек су били ту и морали су да виде куда су се Турци запутили. Наду им је уливао и један наоружани млетачки брод под заповедништвом капетана Бенозона, који је чекао уз каштел спреман да припомогне у одлучујућем часу.

САВЕТОВАЊЕ

Уместо опште мобилизације за помоћ угроженом месту, у Трогиру је почело саветовање о могућности одбране Марине. Уз грофа Каприја, на окупу су се нашли гроф Родизоне и Елчи, заповедник галије Спалатинић и пуковници Маром, Валпео и Зуео.

— **Ми мислимо** — предложили су пуковници — **да се хитно, свим расположивим снагама, продужи пловидба до Марине и да се Турци нападну артиљеријом с галија и бродова и тако спрече да поставе своје батерије и приближе се месту!**

Гроф Капра са својим присталицама био је, међутим, против.

— **Господо, залив је дуг, а узан, па би непријатељска паљба лако могла да оштети наше галије и бродове, а ми нисмо дужни да помогнемо браниоцима Марине. Уосталом, наш кнез их је на време упозорио да се склоне на сигурно место и тако спасу голе животе.**

Генерал Гонзага је једва дочекао такву одлуку и са својим бродовљем још истог дана отпловио пут Шибеника.

У нади да ће на време стићи и генерални провидур Далмације генерал Антонио Бернардо, трогирски кнез шаље своју делегацију сплитском провидуру Ивану Фрањи Орију.

— **Ја сам градски, а не сеоски провидур!** — испратио је Иван делегацију која је замолила за помоћ.

Давши јој тек нешто муниције за пушке и топове, мирне савести је остао у свом тврдом граду, запечативши својим ставом судбину Маријана.

КАПЕТАН ЈЕ ПОБЕГАО

Сеид-паша се утаборио у маринском пољу где је во-

де и хране било у изобиљу. Становници целог краја нашли су се иза сеоских зидина опкољених, с једне стране, морем, а с три небројеном турском војском. Турци, уверени у своју премоћ, најпре наместише мале топове и, не би ли тако без велике штете уплашили браниоце и присилили их на брзу предају, осуше прецизном паљбом по зидинама.

Тог часа у зидинама се нашло нешто око триста способних бранилаца и двапут толико жена, деце и стараца. Ту је још био и онај привезани брод, као и бискуп у свом каштелу и сеоски поп у својој цркви. Размештени по зидинама, које нису биле ни тврде ни отпорне, браниоци су се уздали само у своју храброст.

Прецизном ватром Турци су гађали, и погађали, и зидине и куће и браниоце, али нико ни за корак није одступио, осим оног јединог брода чији се капетан толико уплашио да није стигао ни да га одреши него је сабљом пресекао везове и уз мале губитке главом без обзира одмаглио у правцу Трогира.

После прве топовске канонаде, добро се кријући за стене, зидинама приступи ага Мехмед, син спахије Ахмета, и сам високи турски заповедник, и подвикну:

— Предајте се, кукавна чељади! Не губите улудо главе! Ко се нама може одупрети? Зар сте ћорави па не видите колико нас има под овом вашом рђом од зидина?

Утиша га и земљи прикова плотун из пушака. Чекао је још неко време, а онда паши посла телала да му саопшти како браниоци одговарају само прахом и оловом.

И док је телал до паше ишао и вешћу га својом ражестио, штаб бранилаца, на челу с капетаном Јерковићем, одлучио је да се бране до последњег човека. Нису се поновно ни распоредили на своја места, кад Турци осуше паљбу из свих топова. Отворе на зидинама браниоци су једва стизали да зазидају. Са сваким плотуном било је све мање бранилаца, све више погођених кућа, а још више рупа у зидинама. Турци су бесомучно тукли читав дан.

Предвече, у предаху пуцњаве, поновно се зачуо позив на предају. Браниоци, сада већ погођени колико безизлазном ситуацијом толико и због палих другова, одбрусише Турцима да престану да лају под њиховим зидинама и наставише упорну и жилаву одбрану.

Турке као да је тек сада спопао бес. Ударише ватром из свих топова, али колико год да су тукли зидинама се нису ни за метар приближили. Сваки напад био је плотуном у исти трен сасечен. И тако све до мрака.

У току ноћи, задњим вратима каштела са морске стране привучен је мали дрвени брод. Ускоро се кроз врата искрала једна прилика и наредила веслачима да журно завесламо. Његова светлост трогирски бискуп Францискус Чокалини је побегао. Топовска ђулад су порушила кров његовог каштела и он је у великом страху у подруму нестрпљиво чекао да месец зађе и да се под окриљем таме безбедно извуче. И док су његови верници гинули на својим местима, он је остављајући га Турцима на милост и немилост, напустио „своје свето стадо". Мада су његов мали брод засипали наслепо опаљени меци турских војника, без велике штете доспео је у сигурност Трогира. Угледавши се на свог духовног господара, за њим је одмах побегао и сеоски жупник.

Остали су они који су знали да живљења и живота вредног људског достојанства нигде до овде нема. Браниоци су се припремали да дочекају јутро јуриша, а Турци да коначно скрше ту шачицу полуделих ђаура.

Већ другу ноћ и цео дан нико од бранилаца није могао да предахне, а камоли ока да склопи. Свануће су ипак дочекали спремни.

ЧЕТРДЕСЕТ НА ЈЕДНОГА

У рано јутро, за првих сунчевих зрака који овде као да из мора ничу, страшан турски јуриш, опремљен најмодернијим уређајима за напад на зидине и потпомогнут знањем и умешношћу увежбаних војника, дочекан је срчано и спремно.

Зато се, у први мах, учинило да ће Турци бити заустављени. Поколебао се њихов талас и разбио о зидине. Од пушчаног праха и олова, од оштре сабље која је севала падоше бројни нападачи, али и браниоци. Њих све мање, а Турци као да из камените земље изничу. Преко мртвих, искасапљених продиру у место, али и даље полако, опрезно, јер иза сваког каменог зида, камене куће креће на њих узвитлана сабља или своју последњу ватру бљује нека преостала пушка. Турци узвраћају. Располовљују сваког кога сретну.

Видевши да је спољна одбрана пала, Штаб све живо повлачи у ограђени простор код каштела, зван Цитадела! Истина, није погодна за одбрану, нема ходника по врху зидова, али Турци ће се још и те како помучити да дођу до бранилаца који су се повукли у њене чврсте зидине. Борба се води за сваки праг, за сваку кућу, за сваки камен. Лете крваве турске главе као презреле лубенице, али и бранилаца је све мање и мање.

СПАС У МОРУ

За време најжешћег боја, кад већ први Турци продиру у место, браниоци се одлучују на очајнички покушај. Децу, жене, рањене, старце, сви који су неспособни у каштелу, трпају у чамце и покушавају да их одведу у правцу Трогира, или било куд, али у сигурно.

У почетку им је и ветар склон, али одједном ћудљиво мења смер и баца их у правцу увале Пољица.

С оне друге стране следе их Турци али људи се не дају непријатељу у руке. Скачу у море и препуштају се смрти његових таласа. Само оне који су немоћни и за такав чин, Турци лове и одводе у ропство.

Хватајући одбегле немоћнике, Турци су у Пољицима набасали на самостан Св. Петра, где су живеле калуђерице. Видевши да су их Турци открили, жене су се безглаво дале у бег у правцу Трогира, али их прогонитељи убрзо сустижу. Од планине војници, а иза леђа море, калуђерице у очају, једна за другом, потрчаше према морској обали и с једног великог камена побацаше се у разбеснеле таласе. У тај спомен народ и данас ту велику осамљену стену уз море зове Калуђеричин круг.

КАНДИЈСКИ РАТ

У кандијском рату (1645. до 1669, границе повучене 1671) зараћене велесиле Млетачка Република и Турска пуне 24 године одмеравале су снаге на Леванту, на Криту и у Далмацији. Иако је Турцима пошло за руком да Венецију коначно преотму Крит 1669, због кога је и избио рат, у приобалном појасу Далмације Турци су доживели бројне поразе па, захваљујући углавном свестраном и несебичном ангажовању домаћег становништва у бојевима с Турцима, изгубили дотадашње територије.

ОДРЕД ЖЕНА

Турци напредују и доспевају под зидине Цитаделе и самог каштела. Освајају кућу по кућу, продреше и у кућу уз зидине Цитаделе, складиште барута и муниције. На њихову несрећу, складиште је бранила Јеле Марунова. Видевши сву силу Турака, Јеле је учинила једино што је могла — потпалила је бачве с барутом. Ульези нису ни схватили шта се догађа, а већ су заједно са складиштем барута и његовим храбрим браниоцем летели у ваздух. (Слично ће 1809. поновити и Стеван Синђелић на Чегру код Ниша и његово јунаштво је опште познато, док је подвиг Јеле Марунове остао забележен само у италијанским записима о бојевима у кандијском рату).

Јеле, на жалост, није ни слутила да ће рушењем кућице направити рупу у зиду Цитаделе. После првог изненађења, Турци су новом силином нагрнули у простор саме тврђаве. Последњим снагама и беспримерном храброшћу браниоци су наставили да се боре у својој проваљеној тврђави. Тридесетак преосталих бранилаца, зачудо свежих, дивљом снагом јуришало је на исукане сабље. Тек на крају боја, кад су разодели заробљене, на Турцима је било да се зачуде. Ти млади борци биле су жене и девојке, преобучене у мушка одела.

Јунаштвом се посебно истакла Кате Деспотова која је, пре него што је савладана, одсекла шест турских глава. За њом није заостајала ни Матуша Шриљина. Кад је паша чуо и за то чудо и још да су заробљене, наредио је да их доведу да их види. Поштујући њихову неуобичајену храброст, није их погубио као остале браниоце него им је смрт заменио ропством и тако поштедео животе.

МАРУНОВА ГОМИЛА

Кад је пао и последњи бранилац, а међу њима и капетан Јаков Јерковић са своја два сина, Турци су се дали у масакрирање и пљачкање. Нису могли да одоле па су из груди храброг капетана ишчупали срце и, натакнувши га на копље, поболи га насред трга пред Цитаделом.

Када су, на крају, све пребројали видело се да међу браниоцима има више од триста мртвих, а међу нападачима преко шест стотина.

Марина је до темеља спаљена, а робље одведено у Босну. Са њим и богат плен. Од оружја: пушке, муниција и два мала топа, од осталог 200 коња натоварених житом, сочивом, уљем, вином, медом и покућством.

Ваља напоменути да су Турци тако темељито истребили живаљ који су повели са собом, да данас у маринском крају нема никога с презименима Деспот, Марунов, Шриљин, једино је народ направио једну велику гробну гомилу у маринском пољу која се и данас зове Марунова гомила.

Јосип Палада

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

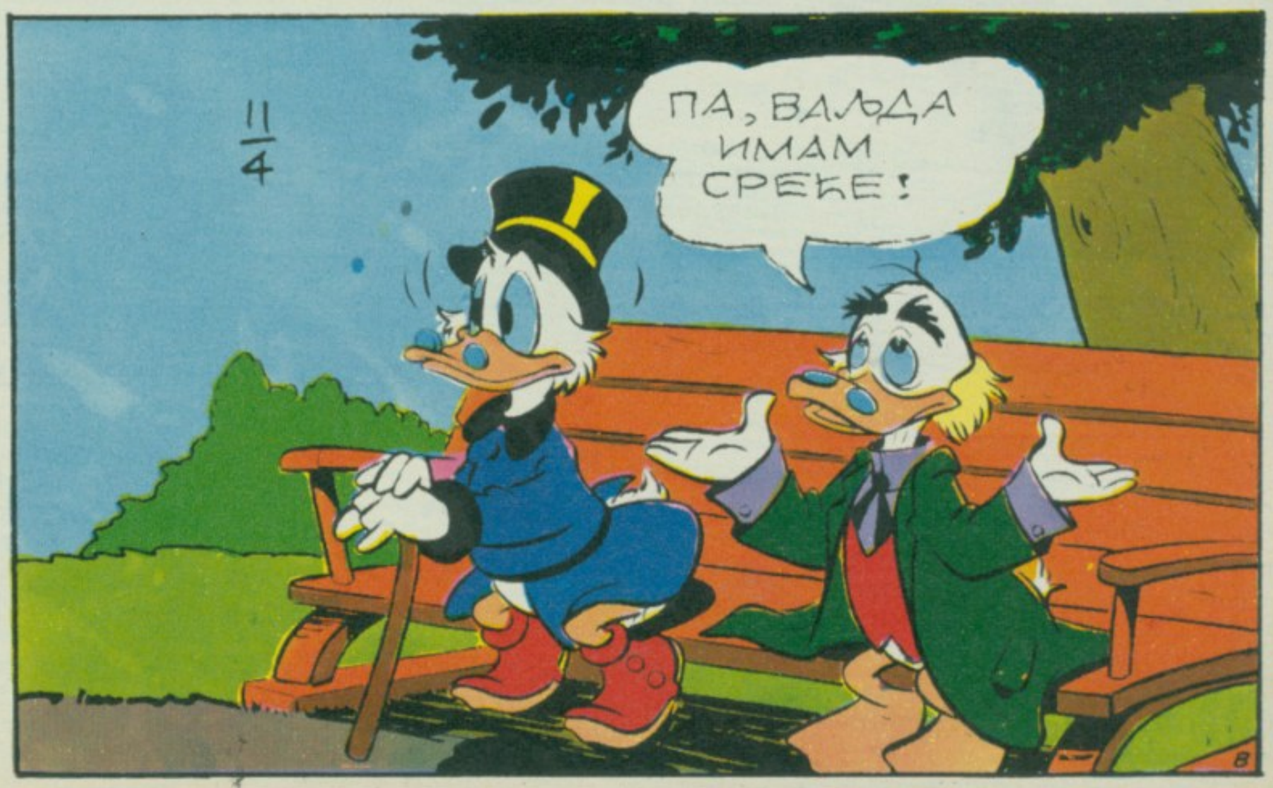

ВЕЛИКИ СТРАХ

КОМШИЈА НИЈЕ ЈАГЊЕ

КАДА ЈЕ УГЛЕДАЛА МУЖА ОБЛИВЕНОГ КРВЉУ И СА ОГРОМНИМ НОЖЕМ У РУЦИ, ЖЕНА ЈЕ ВРИСНУЛА И СТРОПОШТАЛА СЕ НА ПОД.

Прошле су већ три деценије откад се Томо Трпчић настанио у Скопљу. Ту је створио породицу, деца већ поодрасла а он ће ускоро у заслужену пензију.

Храбро се Томо носио са многим невољама у граду на Вардару. За време велике поплаве 1962. године износио је децу из угрожених кућа, а катастрофални земљотрес од 26. јула 1963. године затекао га је на дужности дежурног Дома ЈНА. Одважност ни овога пута није затајила.

Многи Скопљанци познају Тому као изврсног планинара. И не само планинара. Зна као од шале да препешачи растојање од Скопља до Охрида избегавајући насељена места. Асфалтну траку прелази само онде где мора. Спреман је, како каже, да ускоро запуца пешке и из Скопља у свој родни Карловац.

ОСТАВИ МЕ НА МИРУ!

Томо Трпчић радо прича о многим својим узбудљивим догађајима, а њих није мало. Пре десетак година у скопском насељу Аеродром десио се не баш весео неспоразум.

Томина породица је гостопримљива и многи станари суседних зграда често су долазили у посету. Наравно, најчешћи гости су биле најближе комшије и није чудо што су живели у слози као рођена браћа.

Једне вечери Тома је, неуобичајено, био нерасположен. Није био оран ни за пиће ни за причу са комшијом. Желео је што пре да легне да би ујутру устао пре првих петлова и шетњом доспео до Кадине реке.

Комшија, међутим, није схватао његово нерасположење и упорно је навaљивао да се по обичају пијуцка, мезети, разговара и игра таблић. И супруге су биле заинтересоване да им праве друштво. Убеђивања су се сада утростручила. Томо је и даље молио да је време за спавање и да сутра рано мора да устане. То као да је још више раздражило комшију и он није попуштао, чак се и поприлично напио. Два пута су га одводили кући, али се он поново враћао. На крају су га ипак одвели.

— Ако ме ноћас још једном узнемири, заклаћу га овим ножем — није могао да издржи и показа жени огроман нож којим су се ретко служили.

Жена га је једва умирила и послала на спавање.

ХЕЈ, ПОНЕСИ НОЖ!

И таман кад је Томо заспао, негде око поноћи, неко лагано куцну у прозор. Па још једном. Поспани човек је одшкринуо прозор и угледао свог доброг пријатеља како га рукама позива.

— Шта, до ђавола, тражиш у ово доба ноћи? — запита буновно.

— Свирао сам данас на свадби у селу — поче тихо дошљак наслонивши се на зид. — Тамо су ми даровали ово јагње. Дошао сам да те замолим да га што пре закољемо и одеремо. Не смем да чекам дан јер шта би рекле комшије ако га чују да блеји у подруму. Изгрдили би ме и на кућном савету.

Немајући куд Томо се полако извуче из кревета, узе велики нож и тихо изађе из стана. У слабо осветљеном подруму било им је потребно скоро два сата да закољу и одеру јагње.

Испрскан крвљу по целом телу, Томо је са ножем у руци покушао неприметно да уђе у стан Међутим, чим је крочио преко прага, жена скочи из кревета:

— Куку, црни Томо, зар си заиста заклао нашег комшију! — вриснула је угледавши мужа обливеног крвљу и са огромним ножем у руци којим је синоћ претио.

Несрећна жена није успела да сачека одговор. Попут свеће се без свести стропоштала на под.

Врисак и запомагање деце пробудило је све станаре. Прве су, нормално, стигле најближе комшије Требало је доста времена, лимуна, воде са шећером па и позива хитној помоћи док се Томина жена освестила.

Тог јутра Томо Трпчић није отишао на своју уобичајену и дугу празничну шетњу долином Кадине реке. Цело пре подне провео је са својим најближим комшијом, оним због кога је и настала читава гужва. Уз смех су по ко зна који пут препричавали догађај. А када је за ручак Томин пријатељ донео печену јагњетину, уз укусан залогај и жена као да је заборавила кукњаву и несвестицу.

Петар Русић,
Ул. Вере Јоцић 19/1—5
Скопље
(хонорар 300 динара)

КРВОТОК - НА ПЛОЧИ

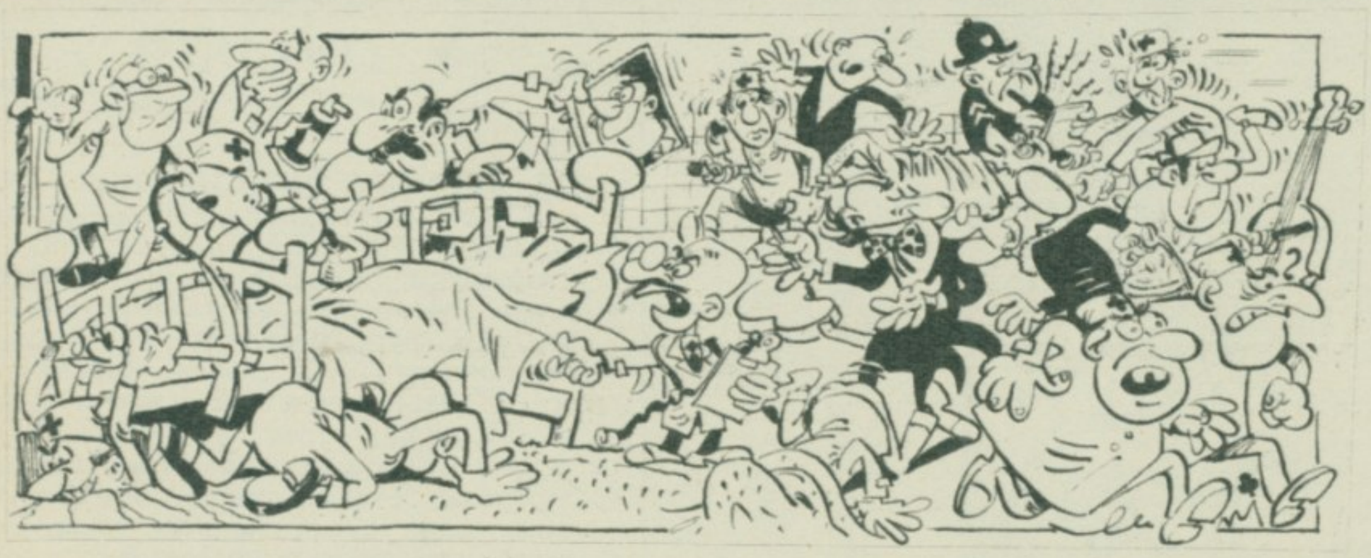

Ако вам је досадила бучна рок-музика и ниште присталица панкера, покушајте да се забавите слушајући Симфонију тела. Али, будите спремни на изненађења. Када плочу ставите на грамофон, нећете чути виолине, трубе и флауте. „Музику“ са ове необичне плоче сачињавају „откуцаји срца, протицање крви кроз вене и артерије, пуцкетање зглобова, бућкање још несварене хране и шиштање ваздуха који улази и излази из плућа“.

Овако је у једној емисији Би-Би-Си-ја описана ЛП стерео-плоча на којој су забележени сви звуци које производи један људски организам.

Плоча је проналазак групе енглеских лекара и није снимљена само да би се направила успела шала. Захваљујући фонографском запису на плочи, брзо и ефикасно могу да се открију срчане друге органске аномалије и поремећаји, и то не само код одраслих особа већ и код још нерођених беба.

Верује се да ће у скорија будућности слични „музички“ записи добити ширу примену у медицини. Звуци које производе људски органи снимаће се на специјалне минијатурне магнетофоне повезане сплетом жичица са унутрашњим органима пацијента. После снимања од неколико сати лекар ће траку убацивати у мали компјутер смештен у својој ординацији који ће одмах читати запис и вршити „здравствену анализу“.

Претпоставља се да ће компјутеризовани начин откривања обољења дати добре резултате и помоћи лекарима да тачније и прецизније поставе своје дијагнозе.

М. Ш.

У СЕЉУ ЦАРЕВИ СТОЛУЈУ

Први градитељи који су стигли на мочварно ушће Неве у Балтичко море сумњичаво су вртели главама. Зар је могуће да ће ово станиште жаба сутра моћи да прими људе, читав један град? Пространа земља мора да се извуче из заосталости. Цена није важна. Русија ће се приближити својим европским узорима. Да би то постигао руски самодржац издао је налог да се на делтастом ушћу Неве сагради град и лука преко које ће се „стизати у свет". Упорност се исплатила. Већ 1712. Петербург је постао нова престоница Царства.

Наравно, император је морао и да се одмара па се, праћен од својих поданика, повлачио на Сарску мизу, једну врсту спахијске куће недалеко од Петербурга. Ускоро је одмориште постало тесно и 1708. године Петар Велики га поклања жени Катарини да га преуреди по својој вољи. Осам година касније царица је свом поклону даровала ново име — Царско Село. Сарска миза очигледно није звучала царски. Убрзо је никла двоспратна камена палата.

Императорка Јелисавета, међутим, није била задовољна скромношћу здања наслеђеног од претходнице. По њеном налогу у Царско Село доведени су најбољи руски архитекти и на темељима старе започело је зидање нове раскошне летње резиденције. У периоду 1740—50. на присилан рад на царско градилиште протерано је неколико хиљада сељака, војника и морнара. Радови су завршени 1751. године, али су одмах уследиле нове реконструкције. „Био је то Пенелопин посао", записала је касније Катарина II, „данас се рушило оно што се јуче саградило. Дворац је шест пута разграђиван до темеља да би, на крају, добио данашњи изглед".

Царско Село крунисано је монументалном барокном грађевином, једном од најлепших на свету.

П. Милатовић

ОТВОР'ТЕ СЕ ЦАРСКЕ ДВЕРИ! — Злат на врата на улазу у Јекатерински дворац имала су дужност да уваженом европском госту одмах ставе до знања да руски цареви не заостају за својим западним колегама, бар што се пребивалишта тиче. Богато украшене позлаћеним орнаментима и царске двери су дело руског архитекте италијанског порекла Бартоломеа Растрелија. По његовим нацртима изведене су готово све најважније профане грађевине за време владавине царица Ане, Јелисавете и Катарине II. Годинама градећи и разграђујући, Растрели је и ово царско здање довео до савршенства.

ДРАГУЉИ НА ЗИДУ — Камерон, који је био и дворски архитекта Катарине II, имао је сва царска овлашћења за своје градитељске науме. А то значи и одрешену кесу. Зато није необично што су захваљујући њему, поједини зидови Јекатеринског дворца обложени полудрагим каменом, као и овај Свечани салон. По угледу на велике европске центре, руски властодршци су пожелели и царски комфор па је, последње деценије протеклог столећа, Царско Село добило и модерну канализацију и водовод. Убрзо су и лојанице узмакле пред светлошћу електричне централе.

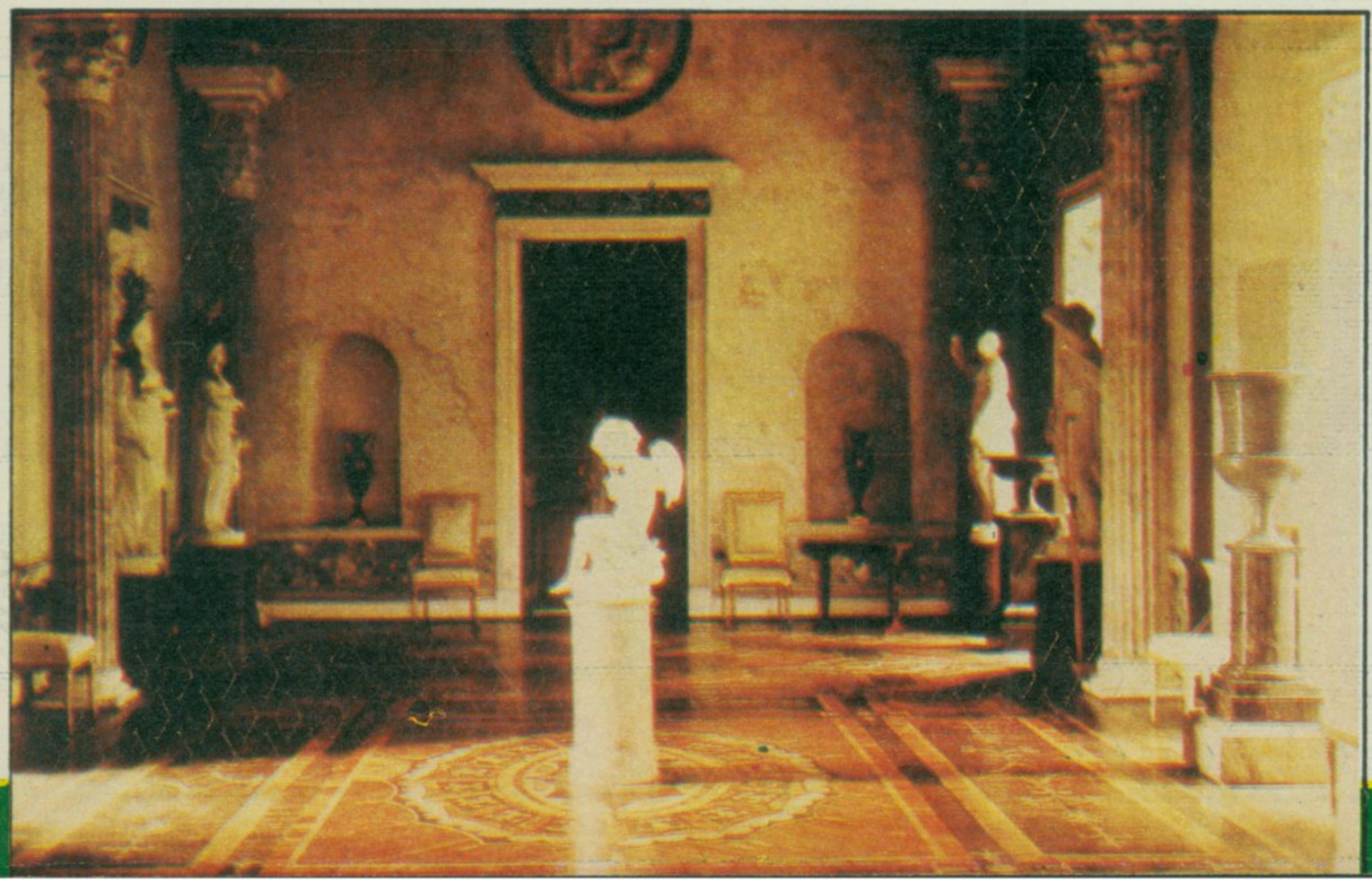

ЈЕКАТЕРИНСКИ ДВОРАЦ У ПУШКИНУ

ОД МЕРМЕРА РАЗНОБОЈНОГ — Царски достојанственици нису се задовољили само лепотом и раскошношћу свог повременог станишта, па је Царско Село убрзо почело и да се модернизује. Тако је прва руска железница повезивала Царско Село и Павловск. Наравно, мужици из царских поља могли су само да посматрају путовање царског „гвозденог коња". Енглески градитељ и бакрорезац Чарлс Камерон није стигао возом, шине су постављене много после њега, али је за собом оставио уметност високог домета. Павиљон Агатовске собе омеђен је зидовима од разнобојног уралског мермера, а Главни салон, на слици, представља драгуљ Камероновог умећа.

КАО ТРИ ИГРАЛИШТА — Надградњом галерија и преграђивањем унутрашњости од двоспратне грађевине скромног изгледа, настале 1724. изграђен је монументални комплекс Великог или Јекатеринског дворца са фасадом дугачком 300 метара. Назван Јекатеринским у част жене Петра Великог, мада она није имала директне везе са његовом градњом овај дворац помрачио је сјај чак и таквих бисера руске архитектуре какви су Петергоф (Петров дворац) и Ораниенбаум (сада здање Ломоносовљевог универзитета). Да би се задовољиле потребе бројне царске свите, поред њега су упоредо почела да ничу и нова, истина мања, здања. Село је прерастало у град.

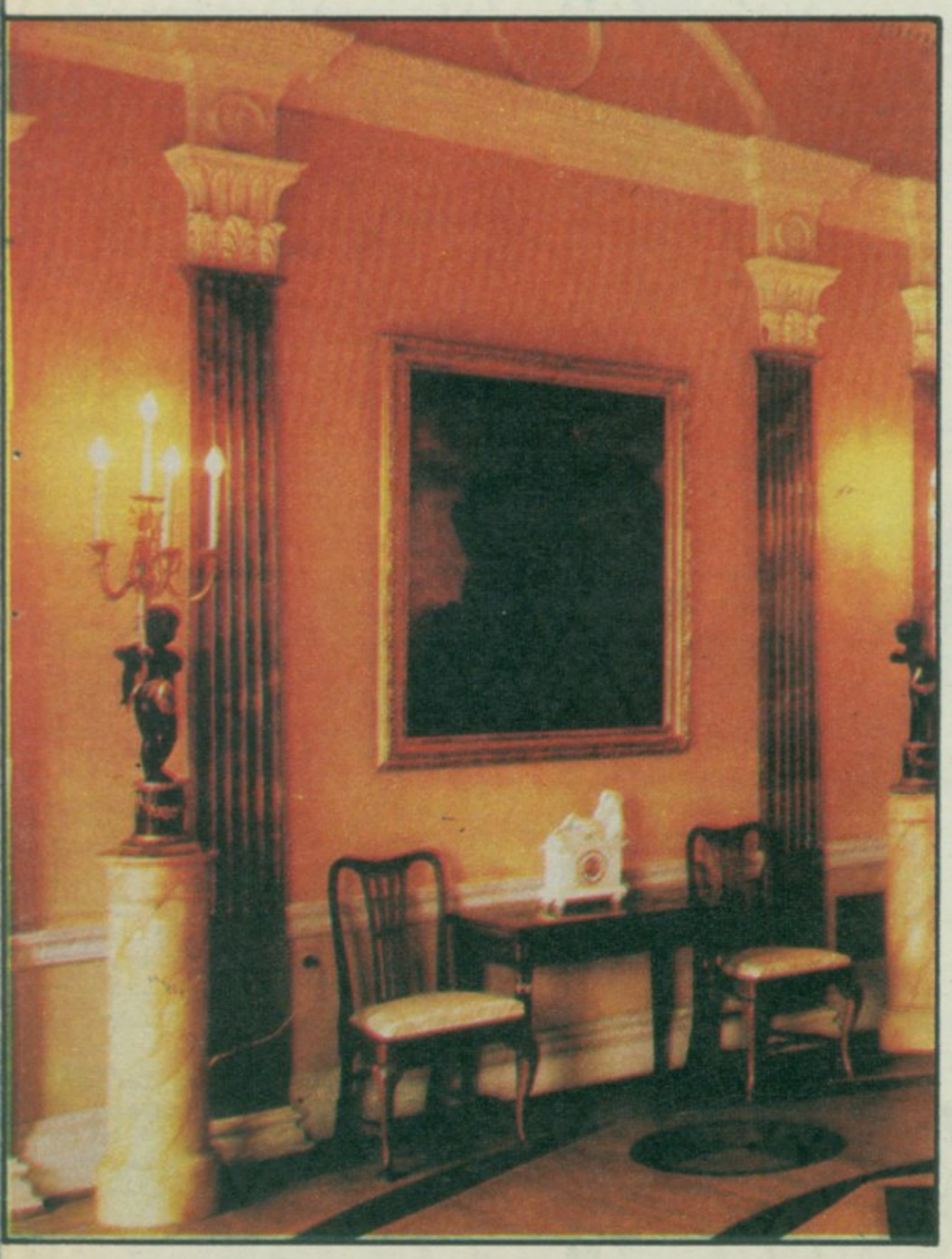

ТАТЈАНА ПИШЕ ОЊЕГИНУ — Поред царске породице на „списку станара" Јекатеринског дворца налазиле су се, разумљиво, и личности мањег угледа и значаја. За њих и њихове госте била је обезбеђена једноставнија и скромнија просторија, као што је ова Гостинска соба. Бунтовни поета Пушкин вероватно ни у њу није могао да уђе. Омражен и убијен од царске камариле, ипак је, именом и делом, надживео све те „господске празноглавице". На име, од 1937, поводом стогодишњице смрти великог руског песника, Царско Село (од 1919. Дечје Село) добило је назив — Пушкин! Ученик овдашњег лицеја, Пушкин је касније у скромној грађевини која и данас постоји створио неколико својих најбољих дела. Поред осталог овде је настало и чувено Татјанино писмо Оњегину, чиме је окончан скоро осмогодишњи рад на роману у стиховима „Евгеније Оњегин".

БЕС ЗАВОЈЕВАЧА — Са темељима Јекатеринског дворца почео је да ниче и раскошан парк. Хиљаде стабала свакојаког дрвећа, вртови најлепшег цвећа и украсног растиња нису, међутим, оставили утисак на немачког освајача (1941—45). Ни дворац није поштеђен. Бес због неуспеле опсаде Љењинграда (раније Петербург и Петроград) поклоници Трећег Рајха овде су искалили. Великом акцијом совјетских стручњака, до детаља је реконструисан целокупни архитектонско-парковни ансамбл Јекатеринског дворца. Поред осталог, засађено је и више од 30 хиљада стабала и украсног растиња.

ПАТУЉЦИ, ГДЕ СТЕ?

ИЗ ЛЕТЕЛИЦЕ КОЈУ СУ У БЛИЗИНИ КУСКОА, У ПЕРУУ, УГЛЕДАЛИ АЛБЕРТО УГАРТЕ И ЊЕГОВА СУПРУГА ПОЧЕЛА СУ ДА ИЗЛАЗЕ МАЈУШНА СТВОРЕЊА КОЈА СУ ВЕОМА ЛИЧИЛА НА ЉУДЕ.

У новогодишњем броју лондонске ревије **„Стренд" појавио се,** 1920. године, чланак писца Конана Дојла, творца Шерлока Холмса, илустрован снимцима двеју девојчица у друштву патуљака. Биле су то Елси Рајт и њена рођака Френсис Грифитс, обе из Јоркшира.

На једној узвишици, у непосредној близини места у којем су живеле, открише су, писало је, „долину патуљака" где су, у игри са својим новим, сићушним пријатељима проводиле пријатне часове. Елси је имала шеснаест година и знала је да рукује фото-апаратом па је тако направила и веома успеле снимке своје млађе рођаке у њиховом друштву.

Чланак је изазвао сензацију. Стручњаци за фотографију одмах су се дали на посао и после детаљних испитивања снимака по тврдили да се не ради ни о каквом трику.

У Јоркшир је одмах кренуо и угледни репортер „Стренда" да потражи девојчице. Вратио се брзо са репортажом уверен да није у питању превара јер су и девојчице и њихови родитељи деловали искрено и поштено. Одбили су „само" да га одведу на лице места сматрајући да би тако озбиљно узнемирили своје мале пријатеље.

Дојлов познаник Едвард Гарднер учинио је нешто друго — замолио је девојчице да сниме патуљке његовим апаратом, и оне су то учиниле. Детаљно упоређивање снимака и све могуће анализе потврдили су раније резултате.

Већина Енглеза тврдила је супротно — да је реч о превари, да патуљци не постоје и да их је, према томе, немогуће снимити.

ИСУВИШЕ СЛАБА ВИЛА

Патуљци или вилењаци имали су и те какву улогу у животу средњовековног човека. Онда су одједном нестали, а затим се опет изненада, „појавили" средином 20. века у својим фантастичним летелицама, традиционално жељни да се поиграју са људима.

Неки обичаји који су се одржали до данашњих дана често се наводе као потврда ранијих тесних односа између човека и других, необичних бића. На страницама новина резервисаним за сензације некада су се појављивале заиста чудне приче: о тањирима и осталом прибору који је људима с вечери тајанствено нестајао из куће, да би га изјутра нашли пред вратима или негде у башти, о састајалиштима вила на неприступачним местима и њиховим стазама удаљеним од људских насеља и вреве, као и о напретку и личној срећи оних који су се према овим појавама и бићима опходили са поштовањем.

Све те приче имају религију као подлогу јер су саставни део проповеди о злим духовима. Зато су, ваљда, и постојали „истеривачи" злих духова који су, заједно са свештеницима, стизали да обиђу и осветштају сваки кутак земље и благосиљају домове, амбаре, шуме, реке и потоке.

Енглески песник Чосер који је живео у 14. веку тврдио је, кажу, да је човек на тај начин коначно протерао вилењаке из своје средине. Познати приповедач др Ингрем који је умро 1879, у 103. години, пише да је и сам учествовао у протеривању вилењака са Шетландских острва. У делу „Народне приче и легенде Шетланда" Џон Николсон говори чак о сусрету једног острвљанина са вилом која је била „исувише слаба да би кренула на далеки пут са осталим вилама".

Један други писац Торнер тврди да ова бића могу да се нађу још понегде на северним острвима наводећи како је током другог светског рата врло често боравио у Оркнију где је, у снежној олуји на високим гребенима Хоја, набасао на групу патуљака. „Видео сам" каже он „дванаестак ових сићушних, дугокосих дивљака бледуњавог лика који су ме непријатељски гледали. Није им се допала моја радозналост, а и прекинуо сам их у игри".

УНИВЕРЗАЛНИ ИНСТРУМЕНТ

Неки су тврдили да су патуљци остаци непознате примитивне расе, што умногоме одудара од мишљења других савременика по којима су умећа ових створења далеко сложенија од човекових, а знање о стварима и појавама неупоредиво шире и дубље.

Као пример њиховог изузетног мајсторства наводи се необична и веома лепа посуда начињена од неке стакласте материје која се чува у једном лондонском музеју а коју је, наводно, од патуљака добила кућна помоћница породице Масгрејв из Камберленда. А у Ирској краљевској академији у Даблину налази се универзални медицински инструмент који су патуљци тобоже поклонили једном човеку из Конемара. Претходно су га, причао је, одвели у своју земљу, у брда Бразила, открили му многе тајне медицине и потом га вратили натраг, међу људе.

У делима браће Лоренцен „Хуманоиди" (1969) и „Освајачи из свемира" (1967) и „Неидентификовани" (1975) Кларка и Колемана веома је наглашена веза између патуљака, некадашњих вилењака и неидентификованих летећих објеката. Само у књизи „Освајачи из свемира" наведено је преко педесет случајева сусрета са сићушним људима у неколико последњих деценија, и исто толико виђења других бића која углавном знамо из бајки. Сви су имали летелице кружног облика или облика диска и описани до најситнијих детаља.

Наведена су и имена очевидаца и други подаци о тим необичним сусретима.

СТВОРЕЊА У СВЕТЛУЦАВИМ ОДЕЛИМА

У подне 20. августа 1965. године инжењер Алберто Угарте, његова супруга и један њихов пријатељ разгледали су рушевине насеља старих Инка у близини Кускоа у Перуу, када су угледали блештаву летелицу пречника око метар и по како се нечујно спушта на једну од старих каменних тераса. Само неколико секунди после спуштања из ње су изишла мајушна створења, веома налик човеку, у светлуцавим оделима и одмах кренула у извиђање носећи неке сићушне апарате. Чим су опазили људе, журно су се повукли и одлетели.

Све те тврдње о постојању патуљака нису потврђене материјалним доказима. Неки предмети, као поменута стаклена посуда и необични медицински инструмент добијени су, наводно, директно од њих. Многи су се заклињали да су се на местима на којима је трава спржена или угажена или су остала удубљења у тлу спустиле њихове летелице које су они својим очима видели.

Њиховим причама иду у прилог и резултати неких ископавања у Шкотској где је нађено мноштво сићушних скелета. Осим тога, међу Хебридским острвима постоји и једно за које се тврди да је било пребивалиште патуљака. Ископавања која су предузимали неки појединци, као што је био свештеник Дин Монро, изнела су на видело још у 16. веку минијатурне лобање и друге кости.

Историчар Мекензи, који се латио истог посла на овом острву, тврди да су то кости неких малих сисара и птица и да је легенда о патуљцима на поменутом Хебридском острву настала због тога што домороци, једноставно, нису умели да разликују скелете.

Д. В.

БОКСЕР БРАНИ КУЋУ

КАДА ЈЕ ЖАН ОЧЕЛИ ОТКЉУЧАО УЛАЗНА ВРАТА, НА ЊЕГА ЈЕ ИЗ МРАКА СКОЧИО ОПАСАН ГОСТ. ГУЖВА КОЈА ЈЕ НАСТАЛА ДИГЛА ЈЕ НА НОГЕ ЦЕЛО СЕЛО.

Иако је од изненађења и страха вриснула, Анет Очели убрзо је схватила да је пас који је пред њом изненада искрсао неће напасти. Лепи немачки боксер није био бесан, само изгубљен, гладан и промрзао.

Њен муж Жан се изненадио када се из шетње вратила у пратњи пса, али се није успротивио да га задрже, бар док га добро не нахране.

Боксер је у трен ока смазао тањир меса, захвално лизнуо Анети руку, протегао се и заспао на простирци испред камина.

ВАТРОГАСЦИ, ПОЛИЦАЈЦИ, РАДОЗНАЛЦИ

Нису хтели да га узнемиравају када су нешто касније кренули да посете кћерку која је живела у Кану. Десетак минута вожње, колико им је било потребно да од Муан-Сартуа, месташца на Азурној обали, стигну до града, протекло је у ћаскању о неочекиваном госту, али су га сасвим заборавили док су са кћерком шетали по Кану и провели пријатно вече у њеној кући.

Кући су се вратили касно, мртви уморни и једва су чекали да легну. Када је Жан откључао улазна врата, из мрака је на њега полетео пас. Разјарено је режао и лајао разјапљених чељусти не дозвољавајући му да уђе у кућу. Настала је гунгула.

Светла у околним кућама почела су да се пале а и испред дома Очелијевих створила се радозната групица буновних суседа. Петнаестак минута касније досетили су се да позову ватрогасце.

— Не можемо да вам помогнемо, псето је опасно, а можда и бесно. Позовите полицију, они ће вам рећи шта да радите — посаветовао их је командир ватрогасне бригаде пошто су његови људи читав сат безуспешно покушавали да надмудре разљућеног боксера.

Очелијеви су позвали полицију. Испоставило се да ни чувари реда и закона нису у стању да изађу на крај са псом који је чврсто одлучио да сачува тућу кућу. А око куће већ се окупило и старо и младо из Муан-Сартуа. Позвали су градоначелника.

Градоначеник Муан-Сартуа неодлучно је гледао неколико тренутака у ватрогасце, полицајце, окупљене грађане и Очелијеве, а затим наредио да се позове одгајивач и тренер паса. При том није заборавио да му каже да са собом поведе и свог великог немачког овчара.

Народ је поверовао да ће овај мудар потез решити проблем. Свима је било доста надмудривања са животињом, а онима који су први дошли на „лице места“ већ се страшно спавало.

ВЕТЕРИНАР СА ЛАСОМ

Изгледа да одгајивач паса није био одушевљен поноћним позивом јер се на његов долазак дуго чекало. Наде које су у њега полагали показале су се јаловим. После више од сата бактања са боксером и он и његов немачки овчар отишли су необављена посла. Око четири часа ујутро преморени скуп одлучио је да се из Кана позове ветеринар. Анет и Жан Очели проклињали су час када им је пало на памет да непознатог пса приме у кућу.

Пас који се дуго нервозно шеткао пред улазним вратима легао је на праг и на сваки покушај најхрабријих да му се приближе одговарао претећим режањем.

Буновном скупу отео се уздах олакшања када се ветеринар најзад појавио, али се, поучени ранијим искуством, овога пута нису унапред радовали. Пошто је исцрпео залиху свих тепања и мамљења, ветеринар је био принуђен да употреби ласо и да уз помоћ двојице најодважнијих веже пса. Тек тада могао је да му да инјекцију за умирење.

Већ се увелико раздањило када су боксера унели у шинтерска кола. За већину учесника догађаја било је прекасно за спавање.

Дан касније Анет Очели позвала је телефоном градску кафилерију и сазнала да је боксер поново са својим господарима. Обрадовала се. Волела је животиње и чак и у сатима док је пас бесно на њих режао била је свесна да он, на крају крајева, ради само оно чему су га читавог живота учили — чува кућу.

М. И.

ДИЈАГНОЗА ПОСЛЕ 22 ВЕКА

Историчари су коначно установили која је то тајанствена болест десетковала грчку војску за време опсаде Сиракузе 212. године пре наше ере. Неки антички хроничар записао је да су се војници „тресли, знојили и да им је грло било суво“. Лекари тврде да сумњи места нема — старе Грке савладао је грип.

шрафко

ДАВНИ ДАНИ СКАДАРЛИЈЕ

КОНЦЕРТ ЗА ГЛЕЊИЈЕ

Већ деценијама једно од знамења древног града на ушћу Саве у Дунав је и Скадарлија. То је улица краћа и ужа од многих у Београду, али која је дала печат многим генерацијама које су бар једном прошле њеном старом калдрмом. Скадарска улица, како гласи њен званичан назив, иако никада није била научно друштво, академија, факултет или дом културе, оставила је неизбрисив траг у историји културе не само Београда.

Мада никада није била оличење сјаја, раскоши и богатства, Скадарлија је одувек на својој калдрми и у околним кафанама чувала нарочит, плодоносан жар, оставши до дана данашњег стециште људи са „дасака што живот значе", песника који су из њених задимљених бирцуза одлазили право у читанке, антологије или затворе, сликара који нису имали шта да једу, али који су умећем својих кичица и боја нахранили душе жељне лепоте и људске топлине, племенитости и — боемства.

После свега, један самоуки сликар из Пожаревца, Драгослав Стојковић-Четкин по имену, пожелео је да још једном, на свој начин, оживи стару Скадарлију, над којом још лебди громогласан смех Чича Илије Станојевића, оштро перо и бритка досетка Бранислава Нушића, звонки стихови Тина Ујевића и Раде Драинца, уочљиви лик омиљеног Добрице Милутиновића . .

ШТА МЕ ТАКО ГЛЕДАТЕ? — Чича Илија Станојевић, сигурно један од најсветлијих ликова у историји нашег позоришта, човек који је за преко педесет година глуме остварио око 500 улога и одиграо око 6 000 представа, прославивши се највише као ненадмашни Митке, Кир Јања или Сремчев Калча, био је омиљен и на улици, нарочито у својој Скадарлији, исто као на сцени Народног позоришта. Увек спреман на шалу, овај великан сцене у младости је пио педесетак кригли пива дневно, зубима савијао металну главу сифона од соде или јео целог петла заједно са костима! Међутим, иако се сматрало да Чича пријатеље, колеге и комшије не може да изненади неким новим несташлуком, ипак је успео да их, већ у годинама, још једном запањи. Када га је једно јутро затекло у кафани преко пута Новог гробља, Чича Илија је сео у празна мртвачка кола, наредивши кочијашу да га вози пред Народно позориште, право на пробу, где га је цели ансамбл већ нестрпљиво очекивао. Угледавши га како полакс излази из мртвачких кола, колеге нису могли да дођу до речи. „Што ме тако гледате?", обрецну се Чича Илија присутним. „Зар није боље да се ја овим колима возим од гробља до позоришта него од позоришта до гробља!" Међутим, ту вожњу ипак није избегао: сахрањен је на Новом гробљу 1930, у 71. години, после чега су живот наставиле анегдоте о београдском „краљу смеха".

БУБАШВАБЕ У ВИОЛИНИ — Песник Радојко Јовановић (1899—1943), познатији као Раде Драинац, био је чест гост ове београдске улице. Врстан поета био је такође и „надарен" боем, али је имао још једну „слабост": сталне заљевице и пријатељске сукобе са Тином Ујевићем, некрунисаним краљем боема. Ова два великана нашег песништва нису у Скадарлији водили двобоје само о вредности својих песама. Обојица сујетни, поносни и образовани, са јаким презиром свега што је малограђанско и господско, често су се такмичили и у подвалама чија је садржина била у суштој супротности са уобичајеним понашањем, чак и људи далеко мањег угледа и образовања од Тина и Раке. Када је Тин у кафани „Москва" извео своју чувену трку вашки, пренеразивши тиме не само присутне госте, него и цео Београд, Раде Драинац му није остао дужан. Из виолине, коју је врсно свирао и од које се ретко одвајао, сасуо је пред замишљеног Тина на сто гомилу бубашваба и стеница! Наравно, сви су се разбежали, сем Тина који је и даље мирно пио омиљено вино. Сутрадан је Рака молио Тина да му опрости, чак и плакао, а онда му са љубављу свирао Тозелијеву серенаду. По обичају, све се завршило помирењем и пијанком до зоре. На слици: Драинац пише пред кафаном „Три шешира" која постоји и данас.

УВЕК У КАФАНИ — НИКАДА ПИЈАН! — У време када су телеграф и радио још били „чуда невиђена“, друштво је замолило Нушића, обавештеног о свему и свачему, да им објасни какве су то справе. Наравно, изврсни козер, који је у приватном животу био сличан оном што је писао за сцену, није пропустио указано „поверење“. „Те вам је врло просто. Замислите једну велику мачку којој је реп у Врању, а глава у Београду“, објашњавао је комедиограф. „Па, када ту мачку повучете за реп у Врању, онда она мјаукне у Београду“. Пријатељи су били задовољни. „Али, шта је радио?“, чуло се следеће питање. „Е, то вам је иста ствар — само без мачке!“, мирно одговори Нушић. Иначе, иако је често седео у скадарлијским кафанама, за разлику од остале братије из своје бранше, овог писца нико никада није видео пијаног.

КАД РОМЕО ЗУЛУМЋАРИ... — Сваки успех у позоришту или код издавача, обично се бучно прослављао у скадарлијском „Бумсу“, код „Три шешира“, у „Има дана“... Међутим, Добрица Милутиновић, још један из плејаде великих глумаца, чувени Ромео за којим су уздисале најлепше даме Београда тог доба, обично после представе није одлазио у кафану, не желећи да својим присуством охлади жар који је распалио на сцени. Када је 9. фебруара 1912. године у Народном позоришту изведен „Зулумћар“ Светозара Ћоровића, писан специјално за Добрицу, глумац је доживео праве овације. Отишао је у Скадарлију и у јеку расположења послао Ћоровићу у Мостар следећи тегеграм: „Драги Светозаре, твој Добрица зулум зулумћари“. Убрзо је дотрчао поштар и донео одговор: „Зулумћару, зулум чини, писац плаћа, ич не брини!“

ЧИКО, ДАЈ БОМБОНА! — Све приче о старој Скадарлији као да почињу и завршавају се Чича-Илијом Станојевићем. Глумац није имао своју децу, али је зато искрено и нежно волео све умусане и тамнопуте дорћолске мангупчиће. Многима је често делио бомбоне, тако да је и код деце био изузетно омиљен. На молбу једног сиромашка да за њега и његове родитеље набави улазнице за представу, Чича Илија није могао да одоли. Међутим, на тој представи догодио се необичан случај. Дечак навикао да скоро свакодневно из руку познатог глумца добија бомбоне, препознавши га на сцени, повикао је усред представе: „Чико, дај бомбона!“ Дворана се проломила од смеха. Али, Чича Илија се није збунио. Познавши глас свог миљеника, одговорио је мирно, као да су те речи саставни део улоге: „Ево, завешћу поруџбину, а бомбоне ћеш добити сутра!“

Текст: **И. Лончар**
Снимио: **Д. Јовановић**

ПОСКОК СЕ НЕ ШАЛИ

СПАС ИЗ БЕЗУБИ

— Нисам могао ни прст да померим а чинило ми се да ми је језик испунио цела уста. Зачудо, свега сам био свестан — причао је Бранко Шотра сећајући се догађаја кад није био далеко од смрти.

Уједа поскока, најопасније змије отровнице у нашој земљи, смртоносан је. А у то време, после ослобођења наше земље, било их је нарочито много око Шћепан-поља и Фоче. Ипак ме је нешто јаче од страха вукло у те крајеве. Ту се одвијала Пета офанзива и многи мртви сведоци највеће епопеје наше ослободилачке борбе остали су по обронцима Зеленгоре, Вучева и падинама Пивских планина. Чауре, војнички ножеви са иструлелим опасачем, зарђали шлемови, а најчешће гомила костију — очито људских.

За време рата био сам у једном другом паклу. Али овде сам долазио као што верник долази у светилиште. Ништа није било узбудљивије и потресније од немог ћутања у тој дивљини, на изглед тихој као гробље.

Увек ме је пратио Зећир Челик, човек са свим врлинама рођених у овим крајевима. Био ми је много више од возача и сапутника у мојим лутањима. Био је и жива историја тога краја. Кажем „био је", мада верујем да још живи у Фочи, иако га одавно нисам видео.

УЗ САМ ВРАТ

Био је август, мислим 1953. године, када сам га поново срео у Фочи. Пришао ми је узбуђен и пре уобичајеног поздрава упитао:

— Да ли си видео Бранка Шотру? Како се сада осећа?

Знао сам добро Бранка Шотру, нашег познатог сликара. У то време и потпуковника ЈНА и Управника Дома ЈНА у Београду.

— Не, нисам га скоро видео. А и не знам да је болестан — одговорио сам му.

— Није болестан, него га је пре десетак дана ујео поскок — уплашено додаде Зећир.

Тада сам чуо најневероватнију причу о том догађају. Испричаћу је, казујући шта ми је тада рекао Зећир, а потом у Београду и Шотра.

— Знаш, Зећире, хтео бих да одем до Шћепан-поља. За време рата заре-као сам се да ћу насликати тај крај само ако преживим.

Тако је говорио Шотра пре десетак дана када је срео Зећира. До Шћепан-поља тада се ишло чудним путем. Замислите 25 километара пута сачињеног само од тањих четинарских трупаца постављених попреко, један уз други. Тако су се пре рата снабдевале горосече са падина Вучева. Додуше, велики балвани путовали су Дрином саковани у сплавове, а могло је и коњем да се иде. Али ово је био једини пут који је дурмиторски масив везивао са овим крајем, где си једино могао набавити кућне потребе — пре свега со, брашно и петролеј.

И тако су Шотра и Зећир стигли на жељено место. Док се Шотра, носећи сликарски прибор, опрезно пентрао уз стрмс обронке изнад реке због лепшег погледа, Зећир је остао поред воде. Он је надалеко чувени риболовац. А ту код Шћепан-поља, где се састају Пива и Тара, па одатле почиње да тече лепотица Дрина, била су позната станишта младице — снажне и хитре господарице планинских вода.

— Занео сам се посматрајући једну крупну младицу која је неколико пута појурила за варалицом, кад зачух Шотрин узвик — поче Зећир причу. — Бацих поглед горе и видех га како се једном руком држи за раме. Помислих да је пао и озледио се, али из првих његових речи сазнах да је било далеко горе.

— Зећире, кад сам се ухватио за грану да бих се лакше успео, ујела ме змија. Била је готово црне боје — додаде потом Шотра.

— Догодило се оно најгоре! Ујео га је црни поскок. И то уз сам врат, где отров делује најбрже. Сада је требало покушати немогуће. И то одмах. Помогао сам му да се што пре спусти до воде. Посадио сам га под једну стену и рекао да мирује. А тада потрчах што сам брже могао.

АКО ОСТАНЕМ ЖИВ!

Сиромах Зећир, није му било лако! Додуше, ту близу био је мали жичани мост на Пиви. Недавно су га подигли инжењерци градећи чувени Водников пут, дуж ледене реке усечен у стену Вучевског масива. Али, требало је потом трчати стеновитом обалом Дрине све до неких 5 километара удаљених Бастаса, до ушћа Сутјеске у Дрину. Јер, ту на подножју Вучева живи „доктор" за овакве невоље.

Још и данас постоји та усамљена кућа, али не верујем да су више живи стари „доктор" и његова жена. Име сам му, на жалост, заборавио.

Старац је био надалеко познат као видар. Умео је да намести ишчашену или сломљену руку или ногу, али је био најчувенији по томе што је знао сигуран лек од уједа отровнице.

— Ја већ нисам могао да се мичем, чак ни прстом — причао ми је Шотра. — А чинило ми се да ми је језик отекао и испунио цела уста. Зачудо, био сам свега свестан. Још издалека приметио сам Зећира који је долазио са човеком дугачке беле браде. Овај би повремено застајкивао, сагињао се, нешто брао, па трпао у недра. Тек када су ми пришли, било ми је јасно зашто је то радио.

Најпре ме обојица испитивачки погледаше, а онај стари промрмља „неће моћи сам да жваће", па из недара поче да вади неке траве, трпа их у своја безуба уста и с муком жваће. Вадио је кашасту зелену масу из својих уста и прстом је гурао дубоко у моја која је Зећир с муком отварао, све док не бих прогутао. Тако је урадио више пута.

Добро сам видео како му из руку склизне понека травка и падне на стену поред мене. И тада помислих: ако останем жив, понећу ове траве и све учинити да се сазна како се лечи од змијског отрова.

БРИЖЉИВО УПАКОВАНЕ ТРАВЕ

— Пошто ме обојица још једном брижно погледаше, измакоше се устрану разговарајући нешто тихо. Само би ме повремено погледали — причао је даље Шотра.

— Не знам колико је времена протекло, али изненада постадох свестан да лек помаже. Лагано почех да пипам руком око себе — тражио сам оне травке које су старцу испале из руку.

Стари ћутке седе поред мене, а Зећир пожури уз брдо. Потрајало је док сазнах куда је отишао. Враћао се с коњем. Пре него су ме попели на коња, стари ми прије мрмљајући нешто. Ништа нисам разумео, али схватио сам да се моли за мене.

До Фоче сам се осећао све боље. Преспавао сам ноћ у хотелу у којем је почетком 1942. боравио наш Врховни штаб, па возом кренух за Београд.

Студенти су читав месец сасушеним травама вредно попуњавали хербаријум и бележили казивање старца од чега свака од њих лечи. Али, у њиховој збирци није било оних трава које им је пре поласка показао професор и због чега их је послао у овај крај. Осмелише се зато да опрезно поразговарају са старцем.

Рекоше како су чули да на Вучеву има трава које лече и од уједа отровнице. А студије не могу да заврше ако у дипломском раду немају описане све траве.

Старац их је најпре ћутке посматрао, па најзад рече да он зна за те траве. Али тајна о њима предаје се, пред смрт, са оца на сина. Изгубиће своју моћ ако се другоме ода. „Ја немам сина, а смрт није далеко. Зато ћу вам рећи", процеди најзад.

ХУСТА

Нико није морао да ме прати. Осећао сам се потпуно здрав. У џепу сам носио брижљиво упаковане спасоносне траве.

Прво што сам учинио у Београду, био је одлазак на Универзитет, са оним травама, наравно. Окупише се све сами стручњаци, међу њима и главни — мој друг из рата. Саслушаше моју причу разгледајући траве. Одлично су познавали те биљке, рекоше. Верују и у све што сам им испричао, али су били потпуно сигурни да се оним травама не може излечити од уједа отровнице.

Одлазио сам код њих више пута — молио их да још једном испитају, али увек су ме учтиво одбијали. Последњи пут одох некако у касно пролеће. Затекох само оног главног, мог ратног друга.

— Добро, учинићу ти — обећа ми. — Послаћу једног младића и девојку који треба даураде још само дипломски рад. Тема ће им бити „Лековито биље Вучева". Ваљда ће бити вешти да пронађу оне твоје траве. А тада, видећемо — тим речима испрати ме ратни друг до врата.

Можеш замислити са каквим сам нестрпљењем очекивао повратак оно двоје младих. Испричаћу ти разговор са њима — рекао ми је Шотра.

— Старцу из Бастаса и његовој жени није било необично што су двоје младих замолили да одседну код њих. Друге куће у близини није било. Нису имали деце, а стари се обрадовао што ће им помоћи око нечега што он најбоље познаје: лековите траве.

ЖВАКАЊЕ ЈЕ ВАЖНО

Тако је старац одао тајне трава које сигурно лече од уједа отровнице. Биле су то оне исте траве које је донео Шотра.

— Многе сам стручњаке и после тога пропитивао за тајну ових трава. Сви су ми говорили: ништа нарочито! Само један од њих рече ми да, можда, има нечег у томе што најпре морају да се жваћу. Можда се том приликом нешто мења у њиховим сокovима па се тако ствара змијски противотров — завршио је Шотра своју причу.

Године су прошле од тада. Драги Шотра одавно није жив. Умро је од тешке болеснике која нема везе са смрћу која му је запретила на Шћепан-пољу. И старац из Бастаса свакако је већ мртав. Нема много ни нас осталих који смо од Шотре слушали о његовом невероватном спасењу.

Често пређем крајем у којем се збио невероватни догађај. Асфалтни пут води сада готово до самог Шћепан-поља и даље до Плужина и прекрасних Пивских планина. Увек се обавезно спустим до воде да погледом пребирем по биљу тога предела. Отровнице су сада ретке у овом крају, али често мислим како је један старац победио ујед опаке змије. Успео је то помоћу трава које наука још није потпуно упознала.

Владета Гајић

Вучја јама чува тајну

У Пољској, у делу некадашње источне Пруске на реци Грубер, налази се градић Кешћин, бивши Растенбург. Тамо је, кажу, Хитлер године 1938. наредио да се изгради савршено подземно склониште — такозвана Вучја јама. Више од 20 метара испод земље, опасана дебелим бетонским зидовима, заштићена са осамдесет утврђења и широким појасом минских поља, требало је да буде изванредна заштита. После рата годинама је улаз у ову зону био забрањен и пољске власти су је строго контролисале.

Становништво овога краја вероватно зна доста о Вучјој јами, али о њој нерадо говори. Ипак је познато да је Вучју јаму градило око 10 хиљада радника који су погубљени чим је градња завршена. Сви инжењери и архитекти изгубили су животе у авиону којим су, по завршеном послу упућени у западни део Немачке, а који је експлодирао одмах по полетању.

Прича се, такође, да је склониште имало огроман број просторија: канцеларије, станове, библиотеке, касарне, гимнастичке сале, базене, електричну централу, па и железничку пругу која је, наводно, избијала на пругу Кенигсберг — Лик, као и болницу и ауто-страду. Ни за једну од ових претпоставки нема доказа, а понајмање о банци Вучије јаме у којој су нацисти чували позамашно благо у злату, сребру и другим драгоценостима. То благо било је, наводно, намењено тајним политичким циљевима кад куцне час за васкрснуће „Великог Рајха".

Последњих година на Западу се јавила необична и невероватна претпоставка да благо у Вучјој јами чувају хитлеровци који још увек станују у тајном подземном граду! Да ли је то плод разигране маште? Врло вероватно, али и занимљиво!

Чињеница је да ни Совјети ни Пољаци нису успели да продру у те подземне просторије, толико су прилази замаскирани, односно заштићени смртоносним клопкама и недокучивим минским пољима. Уколико Вучја јама уопште постоји, у њој сигурно има нечега, а ако је настањена, што је прилично невероватно, њени житељи могу да буду само Немци који тачно познају одбрамбени систем и све пролазе у Вучјој јами.

По једној верзији у Вучјој јами биле су ускладиштене огромне количине намирница. Ипак је прихватљивије мишљење да постоје тајни пролази који избијају на површину на удаљености од двадесетак километара од „подземног града". Пољацима је досад успело да рашчисте само један ходник дугачак 15 километара који је пресецао зону одакле је извађено готово 30 хиљада мина.

Круже такође непотврђене приче да су тајни пролази познати језгру неке неофашистичке организације у којој су заступљене различите националности. Пољаци су у 1955. у близини једног од бројних утврђења које је било очишћено од мина нашли леш толико унакажен да је свака идентификација била искључена. Једино по тетовираном знаку на мишици могло се закључити да се ради о бившем припаднику снага СС-а. То би могло да значи да су тајни пролази опасни и за упућене, али такође да је бивши есесовац могао да буде жртва неких међусобних разрачунавања.

Ово је само једна од прича о баснословном благу које су Немци оставили „да им се нађе", али нису имали ни времена ни прилике да га потраже

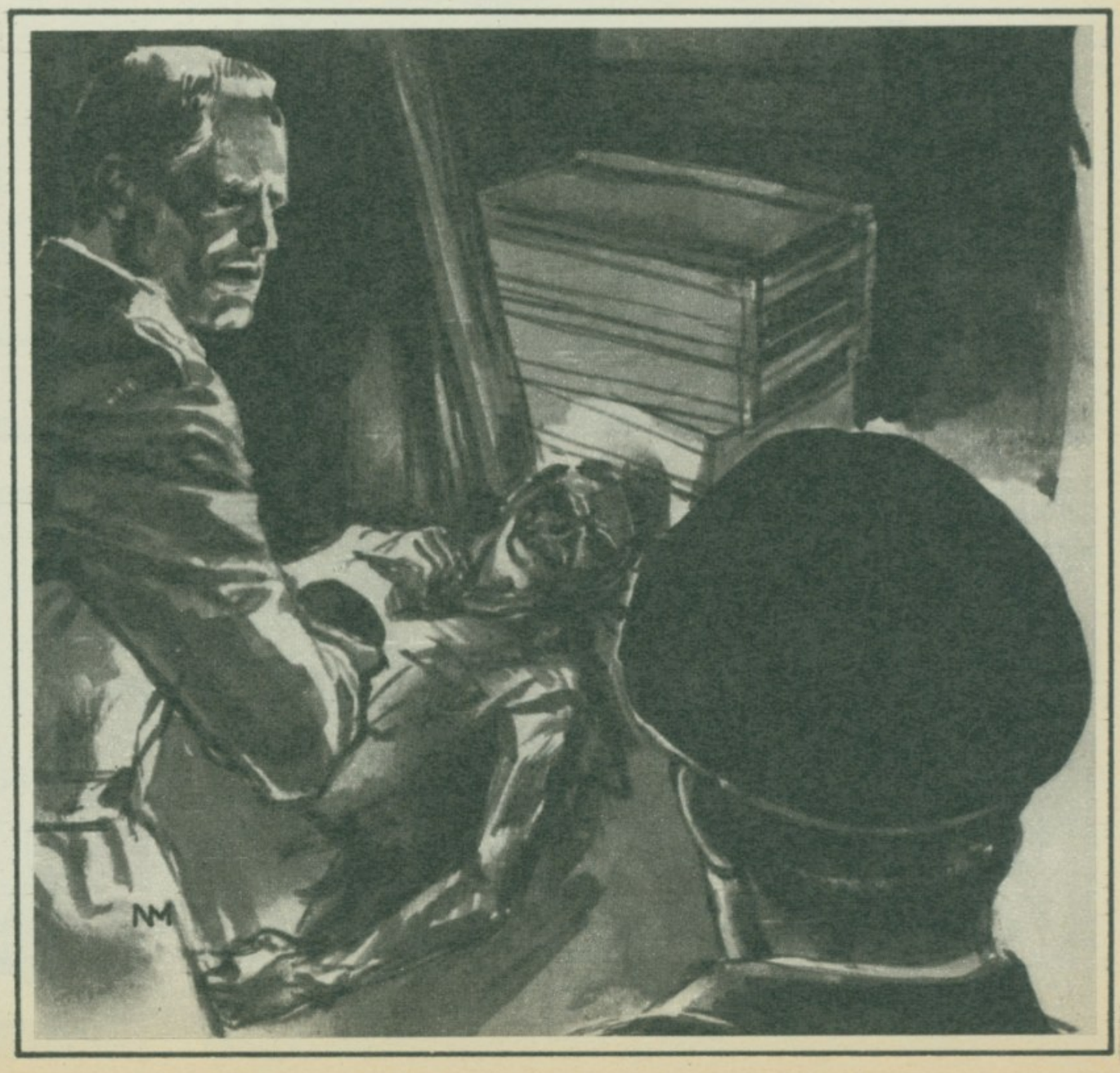

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ПЉИС!

ИЗВИНИ, НИСИ ТИ ЗА ТО!

СЛЕДЕЋИ ЈЕ СРЕЋНИ ЕДИ!

НЕК' МУ ЈЕ СА СРЕЋОМ!

ЈЕСИ Л' СПРЕМАН?

ЈЕ-САМ!

ПОЧНИ!

ПЉУС!

ПЉУС!

© 1979 King Features Syndjcate, Inc. World rights reserved.

БРАВО!

ОДЛИЧНО!

БРАВО!

12-2

DIK BROWNE

ЧЕСТИТАМ! ТИ СИ НАШ НОВИ КУВАР!

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

СКУПО ПЛАЋЕНИ ПОНОС

НИШТА НИЈЕ МОГЛО ДА ЗАУСТАВИ СТО ТОНА ТЕШКУ ГВОЗДЕНУ ГРДОСИЈУ. ОНЕСВЕШЋЕН ОД БОЛОВА И ГАСОВА, НА ПУТУ ЈОЈ ЈЕ ЛЕЖАО ЧОВЕК...

Исто ће вам рећи свако ко мало боље познаје људе из Јоркшира — чврсти су као угаљ који ваде и челик који лију. А када се повреде, бол поднесу без иједне речи. Једног хладног зимског дана 1947. године тај понос замало ме је стајао живота.

У то време био сам помоћни радник у коксари „Брокхаус", недалеко од Шефилда, у Јоркширу. Нас двојица радили смо на одржавању кратке пруге за вагон који је превозио кокс. Колосек се пружао од пећи за коксовање до пумпе за воду — високог ружног торња који се сваких двадесет минута, када би се испод њега зауставио вагон, избацивао хиљаде литара воде на усијани кокс.

ЛАГАО САМ

Вагон, права гвоздена грдосија од сто тона, био је исувише широк за обичне шине. Вукла га је локомотива коју су покретали електрични водови постављени дуж колосека.

Вода, црна и смрдљива још док би је пумпама црпли из оближње реке Родер, употребљавана је по неколико пута узастопно у процесу производње, тако да је на крају била пуна киселина и хемикалија. Од њих су се наше лопате, чим би је дотакле, бојиле у плаво или зелено.

Свој радни дан проводили смо тако усред испарења и несносног смрада.

У току паузе често сам с чуђењем гледао у врапчиће који су весело скакутали по електричним водовима. Знао сам да би било довољно само да их дотакнем па да ме истог часа убије струја.

Једном сам на шинама нашао остатке искасапљеног голуба. Мора да се исувише приближио торњу за воду. Гасови су га омамили и он је, онесвешћен, пао право на пут вагону за кокс.

Ни сам не знам зашто ми се слика угинулог голуба урезала у сећање. Неколико дана касније замало да и мене није задесила слична судбина.

Од снега који је провејавао читавог дана шине су, наравно, биле склиске, али о томе нисам водио рачуна. Оклизнуо сам се и пао. Угануо сам само чланак, али је бол био несносан.

Неспособан да се померим, чучао сам испод ждрела торња за воду и с муком задржавао сузе. Наслоњен на гомилу наслаганих гвоздених плоча, трљао сам повређени чланак. Тада је наишао мој другар.

— **Све у реду, Клиф?** — запитао ме је.

— **Да** — слагао сам иако је бол из часа у час постајао све неиздржљивији.

Само што ми је окренуо леђа, онесвестио сам се. Не знам колико сам дуго био без свести. Звоно које је, ради упозорења, машиновођа повлачио сваки пут када би кренуо нисам чуо.

НА СВЕ ЧЕТИРИ

Када сам дошао к себи, гвоздена грдосија са теретом усијаног кокса била је једва метар од мене. О томе да ће ме машиновођа угледати није било ни говора — врели кокс правио је пред њим густу завесу од дима. Како он никада није могао ни да види торањ, орјентисао се помоћу летвица постављених дуж колосека. Вода је испуштана аутоматски, у тренутку када вагон дотакне торањ. А то је требало да се одигра сваког часа.

Преда мном је, на тренутак, искрсла слика унакаженог голуба. Ни сам не знам како сам смогао снаге да се једним очајничком скоком бацим на страну, али успео сам. Имао сам и много среће — избегао сам електирчне каблове за свега неколико сантиметара.

Пузећи на све четири, удаљио сам се од торња трен пре него што су из њега на усијани кокс покуљале хиљаде литара мутне водурине. За длаку сам избегао и тешке точкове локомотиве. Дрхтао сам од помисли на оно што је могло да ми се деси.

Избегао сам судбину голуба за неколико сантиметара и секунди. Дуго то нисам ником причао. Због поноса, наравно.

Клифорд Мани

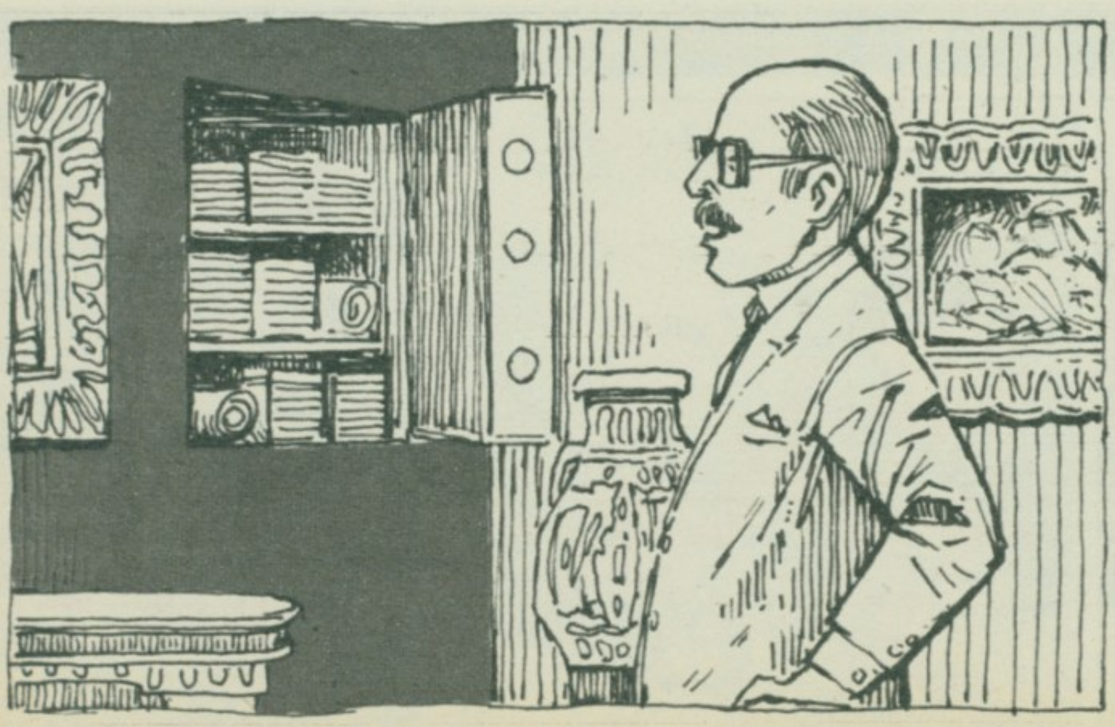

СЕЗАМЕ, ОТВОРИ СЕ!

Провалницима, чак и највештијим, црно се пише. У Великој Британији конструисана је „супербрава" која се отвара само када јој се обрати лично власник. Сви остали могу да причају колико им драго, бравино срце неће попустити.

Едвард Кингзли, конструктор сигурносних справа, тврди да ће нам за десетак година кључеви изгледати ништа мање застарели од, на пример, покретних мостова у старим замковима. Наиме, ускоро ће све нове зграде у које се његови земљаци буду усељавали имати специјална врата без брава.

У владиним установама у Вашингтону кључеви се већ поодавно не употребљавају. Просторије у којима се чувају поверљива документа отварају се помоћу пластичних картица на којима су сићушне металне бразде чији се распоред разликује од „браве" до „браве".

И у Сједињеним Америчким Државама конструисане су браве које реагују само на одређену реч или реченицу власника. Људски глас снима се на електронску „мождану ћелију" која памти и разликује говор свих чланова породице.

Конструктор америчке „супербраве" др Ирвинг Шев тврди да ништа не може да је превари: — Можете да се напијете или да се прехладите, ипак ће вам препознати глас.

Једна друга „супербрава" препознаје отиске прстију. Чим их додирне „права" рука, врата се отварају.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

АГЕНТ У БЕКСТВУ:

СТРАНАЦ

ФИЛ ЏЕКСОН, АГЕНТ БРИТАНСКЕ ОБАВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ, ЛАЖНО ЈЕ ОПТУЖЕН И ОСУЂЕН НА СМРТ. У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ ЈЕ ОСЛОБОЂЕН. ОГОРЧЕН НА СВОЈЕ ПРЕТПОСТАВЉЕНЕ КОЈИ МУ У НАЈТЕЖИМ ТРЕНУЦИМА НИСУ ВЕРОВАЛИ, ФИЛ БЕЖИ У ФРАНЦУСКУ...

ВИЛО ЈЕ ТО ВРЕМЕ ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА. НЕМЦИ СУ НЕЗАДРЖИВО НАПРЕДОВАЛИ У ФРАНЦУСКОЈ...

SELECCIONES ILUSTRADAS - Derechos Reservados - ESPAÑA

ALFONSO FONT '74

НЕ МОЖЕТО ИМ НИШТА, ГАСТОНЕ? ЗБРИСАЋЕ НАС ЗА ТРЕН ОКА!

ШТА ЛИ ЈЕ С БРИТАНЦИМА?

У ТОМ ТРЕНУТКУ ОГЛАСИО СЕ ФИЛОВ МИТРАЉЕЗ...

ПИТАО СИ ЗА БРИТАНЦЕ, ГАСТОНЕ? УПРАВО ЈЕ ЈЕДАН ЕНГЛЕЗ ПРЕШАО У НАПАД!

СИЉА ЈЕ? У ПРВОМ ЦИПУ НИЈЕДАН НЕМАЦ НИЈЕ ПРЕЖИВЕО?

1472/1

БРУУМ!

РА-ТА-ТА-ТА-ТА!

БАНГ!

ПРИРЕДИЛИ СТО ИМ ДИВАН ДОЧЕК?

ЈЕДАН МЕТАК ПОГОДИО ЈЕ РЕЗЕРВОАР НЕМАЧКОГ КАМИОНА...

БРАВО!

СКОРО НИСАМ ВИДЕО ОВАКВОГ ЈУНАЧИНУ!

ИМАЛИ СТО НАПОРАН ДАН? ИДЕМО ДА СЕ ОДМОРИМО!

ДОБРА ИДЕЈА?

НИСИ БАШ МНОГО ПРИЧЉИВ!

ТАКАВ САМ! А И ЗА МЕНЕ ЈЕ БОЉЕ ДА ШТО МАЊЕ ГОВОРИМ!

ТРИ ФРАНЦУЗА И ФИЛ ЏЕКСОН ПЕШАЧИЛИ СУ НЕКОЛИКО ЧАСОВА...

ОНО СУ ГАСТОН, ЖАН, МОРИС И ЕНГЛЕЗ О КОЈЕМ СУ ТИ ПРИЧАЛИ!

ДОБРО ДОШЛИ, ПРИЈАТЕЉИ!

ТИ ОПЕТ КОД ВАС!

ОВО ЈЕ НАШ ПРИЈАТЕЉ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ!

СЛУШАО САМ МНОГО О ВАМА! ДРАГО МИ ЈЕ ДА СТЕ НАМ СЕ ПРИДРУЖИЛИ!

ОДЛИЧНО МЕСТО ЗА СКРОВИШТЕ!

ОН ЈЕ ПЈЕР! НАДИМАК МУ ЈЕ ГРОФ! ЖИВИ У РАСКОШНОМ ДВОРЦУ КОЈИ ЈЕ САДА ЗАПОСЕО НЕМАЧКИ ПУКОВНИК ФОН ХАФТЕН!

ИМАМО СВЕ ШТО НАМ ЈЕ ПОТРЕБНО, ЧАК И ТЕЛЕФОН!

ГАСТОНЕ, ДРАГО МИ ЈЕ ДА ВАС ВИДИМ! НАКО ЈЕ?

ДАНАС СМО ИМАЛИ УСПЕШАН ДАН! ИНАЧЕ, УМИРЕМО ОД ГЛАДИ И ЖЕЂИ!

ОВО ЈЕ МОЈА КЋИ КАРОЛИН!

ДРАГО МИ ЈЕ!

И МЕНИ!

ДА ВАМ ПРЕДСТАВИМ НОВОГ ПРИЈАТЕЉА! ЕНГЛЕЗ ЈЕ, А ПРИДРУЖИО НАМ СЕ ПРЕ НЕДЕЉУ ДАНА! ЧУО САМ ДА ЈЕ ВЕОМА ХРАБАР!

ПОСЛУЖИТЕ СЕ! ОВО ЈЕ НАЈБОЉЕ ВИНО У КРАЈУ! ИЗ ТАТИНОГ ЈЕ ПОДРУМА!

ХВАЛА!

ИМАМ ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЗА ВАС, ГАСТОНЕ!

ЗАИСТА? О ЧЕМУ СЕ РАДИ, ГРОФЕ!

1472/4

ОВА ПЕЋИНА ИМА ИЗЛАЗ С ДРУГЕ СТРАНЕ ПЛАНИНЕ? КОРИСТИЋЕ ВАМ У СЛУЧАЈУ ОПАСНОСТИ!

НЕКАДА ЈЕ ОВО БИО РУДНИК, АЛИ НАПУШТЕН ЈЕ ЈОШ ХИЉАДУ ДЕВЕТСТОТЕ!

ХЕЈ! КО ЈЕ ОВАЈ?

НЕМАЦ! СРЕО САМ ГА НА ГЛАВНОМ ПУТУ! ВОЗИО СЕ КОЛИМА!

МОРА ДА ЈЕ НЕКИ ОФИЦИР!

У ПРАВУ СИ, ФИЛЕ! ЕВО ЊЕГОВЕ УНИФОРМЕ!

ЈЕ ЛИ НОСИО НЕКУ ПОРУКУ?

ТО ПОКУШАВАМО ДА САЗНАМО, АЛИ МНОГО ЈЕ ТВРДОГЛАВ!

ЕВО НЕКИХ ПАПИРА!

АААХ!

СТАНИТЕ! ПОСТОЈИ БОЉИ НАЧИН ДА ГА НАТЕРАТО ДА ПРОГОВОРИ! ОДВЕЖИТЕ ГА!

АЛИ...

УЧИНИ КАО ШТО ЈЕ РЕКАО! ЗНА СТВАРИ БОЉЕ ОД НАС!

ДАЈТЕ МИ ЛАМПУ!

СПУСТИКЕ-ТО ТЕ ДОЛЕ! КЛАДИМ СЕ ДА ЋЕШ КРОЗ ПОЛА ЧАСА ПРОГОВОРИТИ!

ЧОВЕК МОЖЕ ДА ПОДНЕСЕ БОЛ, АЛИ КАДА ГА УХВАТИ ПАНИКА...

НЕ! НЕ!

КАД БУДЕШ ХТЕО ДА ГОВОРИШ, ПОЗОВИ НАС!

1492/6

ВИДИМ ДА ЗНАШ НАКО ТРЕБА ПОСТУПАТИ С ЂУДИМА? ГДЕ СИ ТО НАУЧИО ?

КАД САМ СЕ ПРИДРУЖИО ГАСТОНУ, РЕКАО САМ ДА МИ СЕ НЕ ПОСТАВЉАЈУ НИКАКВА ПИТАЊА!

ГОВОРИЋУ! ГОВОРИЋУ! САМО ME ИЗВУЦИТЕ ОДАВДЕ!

ЕКСПЕРИМЕНТ ЈЕ УСПЕО?

КУД СИ КРЕНУО?

У ЗАТАК У КОМЕ СЕ НАЛАЗИ ПУКОВНИК ФОН ХАФТЕН?

НАСТА-ВИ?

ЈА САМ МАЈОР КРИГЕР И ТРЕБА ДА БУДЕМ ПУКОВНИКОВ ПОМОЋНИК? ТО ЈЕ СВЕ, КУНЕМ СЕ?

ЛАЖЕ? СИГУРНО НОСИ И НЕКУ НАРЕДБУ, ИЛИ ПОРУКУ?

НЕ? ВЕРУЈТЕ МИ?

САМО ТРЕНУТАК?

ДА ЛИ ЛИЧНО ПОЗНАЈЕШ ПУКОВНИКА ИЛИ НЕКОГ ИЗ ЗАМКА?

НЕ? НИКАДА НИСАМ БИО ТАМО И НИКОГ НЕ ПОЗНАЈЕМ? ОТКАКО ЈЕ РАТ ПОЧЕО, САДА САМ ПРВИ ПУТ НАПУСТИО БЕРЛИН?

ВЕРУЈЕТ МУ? ЧОВЕК У ЊЕГОВОМ ПОЛОЖАЈУ НЕ БИ ЛАГАО? ГРОФЕ, ЖЕЛИМ ДА РАЗГОВАРАМ С ВАМА?

НА УСЛУЗИ?

МАЛО КАСНИЈЕ...

ЗАТИМ СЕ НАЛАЗИ ОКО ПЕДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА ОД ЛИНИЈЕ ФРОНТА, ЗАР НЕ?

ТАКО ЈЕ?

1492/8

ТЕ ИСТЕ НОЋИ ФИЛ И ГАСТОН УПУТИЛИ СУ СЕ КОД ЈЕДНОГ ФАЛСИФИКАТОРА...

ОДЛУЧИО САМ! ПРЕДСТАВИЋУ СЕ КАО МАЈОР КРИГЕР!

VINS

CHARBONS

ИМАМО ПОСЛА ЗА ТЕБЕ, ЖОРДАНЕ!

УБИТЕ, ГАСТОНЕ!

ТРЕБА ДА ФАЛСИФИКУЈЕШ ВОЈНА ДОКУМЕНТА!

ПОТРЕБНО МИ ЈЕ ВРЕМЕ ЗА ТО!

ИМАТЕ САМО ДВА ДАНА!

ЗНАМ ДА ТИНО-ГО ТРАЖИТЕ, АЛИ РАТ ЈЕ! СВЕ МОРА БРЗО ДА СЕ ОДВИЈА !

ЗА ТО ВРЕМЕ ...

КАКО НАПРЕ-ДУЈЕТЕ, ТОТИЦИ?

УСКОРО ЋЕТЕ ЗАВРШИТИ, ГРОФЕ!

ALFONSO FANT 74

Касније...

Онај Енглез је човек од идеја?

Документи ће бити готови прекосутра, а онда ће и наш план почети да се остварује?

Да ли сте помислили шта ће бити с вама ако вас ухвате?

Више волим да разтиштьам шта ће бити ако ме не ухвате?

После ручна фил је изишао напоље желеби да буде сам и о свему добро размисли...

Сметам ли вам?

Не, Каролин! Нешто сам разтиштьао!

МОЈ ОТАЦ ВАС ВЕОМА ЦЕНИ, АЛИ ЈЕ РАДОЗНАО... И ЈА САМ! НЕ ЗНАМ ЧАК НИ КАКО СЕ ЗОВЕТЕ?

ЗАР ЈЕ ТО УОПШТЕ ВАЖНО?

НИЈЕ! САДА СУ ЈЕДИНО ДЕЦА ВАЖНА! ЗНАТЕ ЛИ ДА СМО ПРЕ ШЕСТ НЕДЕЉА, МОЈ ОТАЦ И ЈА, ЖИВЕЛИ У ЗАМКУ У КОЈИ СУ СЕ САДА УСЕЛИЛИ НЕМЦИ!

ТАКО СМО ТАТА И ЈА ОСТАЛИ БЕЗ СВОГ ДОМА И СА ПОСЛУГОМ СМО ПОБЕГЛИ ОВДЕ!

ТАТА СЕ ЗАРЕКАО ДА ЋЕ СЕ УСКОРО ВРАТИТИ И ИЗБАЦИТИ НЕМЦЕ! ТАКО СМО СЕ СПРИЈАТЕЉИЛИ С ГАСТОНОМ И ОСТАЛИМА И ЖИВИМО КАО ЈЕДНА ПОРОДИЦА!

ВИ СТЕ СТИГЛИ У ПРАВИ ЧАС И ЗАХВАЛНИ СМО ВАМ ШТО НАМ ПОМАЖЕТЕ! ХОЋЕТЕ ЛИ МИ БАР РЕЋИ ЗАШТО СТЕ НАМ СЕ ПРИДРУЖИЛИ?

ПРЕ НЕДЕЉУ ДАНА БИО САМ У ВЕЛИКОЈ НЕВОЉИ! ГАСТОН МЕ ЈЕ ИЗВУКАО ИЗ ЊЕ И САД ЖЕЛИМ ДА МУ СЕ НЕКАКО ОДУЖИМ!

11

1472/11

СУТРАДАН, ГРОФ И ГАСТОН САСТАЛИ СУ СЕ СА ГЕНЕРАЛОМ ДЕ ФЕОМ У САВЕЗНИЧКОМ ШТАБУ...

ДОПАДА МИ СЕ ВАША ИДЕЈА, ГРОФЕ, АЛИ СУВИШЕ ЈЕ ОПАСНА!

АКО НЕШТО КРЕНЕ ЛОШЕ, МНОГИ НАШИ ЉУДИ БИЋЕ ИЗГИНУТИ! ДА ЛИ СТЕ РАЗМИШЉАЛИ О ТОМЕ?

АЛИ, АКО СВЕ КРЕНЕ КАКО ТРЕБА, БИЋЕ ТО ВЕЛИКА ПОБЕДА, ГЕНЕРАЛЕ! МОРАТО ДА ПОКУШАМО!

ПРЕ НЕГО ШТО ДАМ СВОЈ ПРИСТАНАК, МОРАМ СВЕ ДА ПРОВЕРИМ! ЗНАМ ДА СТЕ ВЕЋ МНОГО УЧИНИЛИ ЗА НАШУ ОТАЏБИНУ, ДА СТЕ СТВОРИЛИ ГРУПУ КОЈА СЕ УСПЕШНО БОРИ ПРОТИВ НЕМАЦА, ПА ИПАК ...

БОЈИТЕ СЕ ДА НИЈЕ ЗАМКА У ПИТАЊУ? СЛОБОДНО ПРОВЕРИТЕ, АЛИ, ПОЖУРИТЕ! СВАКИ ТРЕНУТАК ЈЕ ДРАГОЦЕН!

НАЈЗАД ЈЕ ДОШАО ДАН КАДА ЈЕ ФИЛ ТРЕБАЛО ДА КРЕНЕ У АКЦИЈУ...

СТИЋИ ЋЕМО У ЗАМАК ОКО ЈЕДАНАЕСТ! БУДИ СТАЛНО УЗ ТЕЛЕФОН, КАРОЛИН!

НАРАВНО, ФИЛЕ!

ВОЉЕЛА БИХ ДА ПОЂЕМ С ВАМА! УЖЕЛЕЛА САМ СЕ СВОЈЕ КУЋЕ!

УСКОРО ЋЕШ ЈЕ ВИДЕТИ! ОБЕЋАВАМ ТИ ТО!

ЈЕСИ ЛИ НЕРВОЗАН, ЖАНЕ?

ЈОШ ПИТАШ?

ЕНО ГРОФОВОГ ЗАМКА? КАО ДА ЈЕ ИЗ БАЈКЕ, ЗАР НЕ?

ЈА САМ ХАНС КРИГЕР, НОВИ ЗАМЕНИК ПУКОВНИКА ФОН ХАФТЕНА?

РАЗУМЕМ, МАЈОРЕ?

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ШТА АКО СЕ ГЕНЕРАЛ ДЕ ФЕ НЕ СЛОЖИ С НАШИМ ПЛАНОМ, ОЧЕ?

ТОРА? ОН ЗНА ДА КЕТО ТАКО ЗАДАТИ СНАЖАН УДАРАН НЕТЦИМА?

ДА ЛИ ТЕ ТО БРИНЕ, ИЛИ ОПАСНОСТ КОЈОЈ СЕ ИЗЛАЖЕ НАШ ПРИЈАТЕЉ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ?

НЕ РАЗУМЕТЕ, ТАТА!

РАЗУМЕЛА СИ МЕ ОДЛИЧНО! МИСЛИШ ДА НИСАМ ПРИМЕТИО КАКО ГА ПОСМАТРАШ? СВИБА ТИ СЕ, ЗАР НЕ?

ДА, ТАТА! АЛИ, ОН ЈЕ КАО ПТИЦА НА ГРАНИ!

А У ЗАМКУ...

ХММ! ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ СВЕ У РЕДУ!

ЗАКАСНИЛИ СТЕ! ШТА ВАМ СЕ ДОГОДИЛО?

НАБАСАЛИ СМО НА ФРАНЦУСКУ ПАТРОЛУ, ПА СМО БИЛИ ПРИНУЂЕНИ ДА ИДЕМО ЗАОБИЛАЗНИМ ПУТЕМ!

ДУЖНОСТ МИ ЈЕ ДА ВАС ОБАВЕСТИМ ДА ШТО ПРЕ ИСПУНИТЕ НАРЕЂЕЊА КОЈА САМ ВАМ ПРЕНЕО!

БЕРЛИН ТРАЖИ ДА ГЛАВНИНУ НАШЕ АРМИЈЕ ПРЕБАЦИТО ОВДЕ?

ИМА ЛИ ТУ НЕКИХ ПРОБЛЕМА, ПУКОВНИЧЕ?

СТРАТЕШКИ, ТО ЈЕ ПОТПУНО БЕСМИСЛЕН ПОТЕЗ! ОВАКО НЕШТО МИ ДОСАД НИСУ САВЕТОВАЛИ ИЗ БЕРЛИНА?

НЕШТО МИ СЕ ТУ НЕ ДОПАДА, КРИГЕРЕ! МОРАТ ДА ПОЗОВЕМ БЕРЛИН!

ВИ МИ, ЗНАЧИ, НЕ ВЕРУЈЕТЕ?

ДАЈТЕ МИ ВЕЗУ С ГЕНЕРАЛШТАБОМ!

У СВОМ СКРОВИШТУ, ФИЛОВИ ПРИЈАТЕЉИ СУ УХВАТИЛИ СИГНАЛЕ УПУЋЕНЕ БЕРЛИНУ...

ЗОВУ, ГРОФЕ!

УМИРИТЕ СЕ!

ОДГОВОРИ ИМ, ГАСТОНЕ!

ОВДЕ ГЕНЕРАЛШТАБ!

1472/15

ПУКОВНИК ФОН ХАФТЕН? ЖЕЛИМ ДА ГОВОРИМ С ГЕНЕРАЛОМ КРАМЕРОМ?

ОВДЕ КРАМЕР? ШТА СЕ ДОГОДИЛО?

РАДИ СЕ О НАРЕДБИ КОЈУ МИ ЈЕ ДОНЕО МОЈ ЗАМЕНИК!

ПОШТУЈЕМ ВАШ СУД, АЛИ ОВО ЈЕ ПОТПУНА ГЛУПОСТ!

НЕМАМ ВРЕМЕНА ДА ВАМ ОБЈАШЊАВАМ! ВРХОВНИ КОМАНДАНТ ЈЕ СВЕ ДОБРО ПРОСТУДИРАО И ВИ МОРАТЕ ДА СЛЕДИТЕ НАРЕБЕЊЕ!

ФИЛУ ЈЕ ЛАКНУЛО. ЊЕГОВ ПЛАН ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ ОСТВАРУЈЕ...

ИЗВИНИТЕ, КРИГЕРЕ, МОРАО САМ ДА ПРОВЕРИМ! НАРЕДИТЕ ВОЈНИЦИМА ПОКРЕТ!

СУТРАДАН, У ЗОРУ, ДРУГИ КОРПУС КРЕНУО ЈЕ ПРЕМА ЈУГУ...

ДОЛАЗЕ НЕМЦИ? УПАЛИ СУ У КЛОПКУ? КО ЛИ ЈЕ САМО СМИСЛИО ОВАЈ ГЕНИЈАЛАН ПЛАН?

ПАЛИ!

БРУУМ!

НА-ТРАГ!

1472/10

МАЛО КАСНИЈЕ У ЗАТКУ...

ШТА КАЖЕТЕ? НАПАДНУТИ СТЕ?

УХАПСИТЕ КРИГЕРА! ОН ЈЕ ШПИЈУН!

НЕМА ГА У ЗАТКУ!

ПРОНАЂИТЕ ГА КАКО ЗНАТЕ!

ЕВО ИХ! ПУЦАЈТЕ!

ОВО ЈЕ НАЈЛЕПШИ ДАН У МОМ ЖИВОТУ!

За то време, у тајном пролазу затвора...

Овде нико није крочио најмање педесет година?

Ово је свечана дворана? У њој сам прославио своје венчање?

Фон Хофтенова канцеларија је овде?

Најзад сте се појавили, Кригере... или како се већ зовете?

Уништили сте ми читаву војску, а ја сам се показао као неспособан војсковођа? Зато морам умрети?

БАНГ!

ЗАМАК ЈЕ ОПЕТ НАШ!

И ТО ЗАХВАЋУЈУЋИ ВАМА! НАКО ДА ВАМ СЕ ОДУЖИМО?

ТАКО ШТО ЋЕТЕ НИКОМ НЕ-ЋЕТЕ СПОМИЊАТИ, ЧАК НИ ПУКОВНИКУ ДЕ ФЕУ!

ЗБОГОМ, ПРИЈАТЕЉИ!

СТАНИ!

НИКАДА ТЕ НЕЋУ ЗАБОРАВИТИ!

НИ ЈА ТЕБЕ!

ХОЋЕШ ЛИ МИ БАР РЕЋИ КАКО СЕ ЗОВЕШ?

ЧЕТИНИ?

ЧЕТИНИ ЈЕ БИЛО ФИЛОВО ТАЈНО ИМЕ...

КАРОЛИН ЈЕ БИЛА У ПРАВУ. ЗАВОЛЕЛА ЈЕ СТРАНЦА КОЈИ ЈЕ БИО КАО ПТИЦА НА ГРАНИ...

КРАЈ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП: **ФЛАШ ГОРДОН**

1972/20

ГОПАЈ

By Bud Sagendorf

ШТА ЈЕ ТО С ПЕ-РОМ ЖДЕРОМ? НИ-САМ ГА ВИД'О ДА-НИМА!

?

СИГУРНО ЈЕ НАШ'О НЕ-КОГ ДРУГОГ ТИКВАНА Д'А ГА 'РАНИ!

А, БАШ МИ НЕДОСТАЈЕ!

ПОПАЈЕ!

ХЕЈ, ПОПАЈЕ!

ПЕРА ИМА ДЕВОЈКУ! ИДЕ ДАНАС НА ВЕЧЕРУ С ЊОМ А ПОЗВАО ЈЕ И НАС!

?

?

?

ОТКУД ТО ДА **ОН** ПОЗИВА НА ВЕЧЕРУ?

ТАКО СЕ ПОНОСИ ДЕВОЈКОМ, ПА ЈЕ ЖЕЛЕО ДА НАМ ЈЕ ПРЕДСТАВИ!

РЕСТОРАН „ПЉЕСКАВИЦА"

СКОРО СМО ЗА-ВРШИЛИ ВЕЧЕРУ!

ДА, ПЕРО! ГДЕ ЈЕ ТВОЈА ДЕВОЈКА?

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

АХ! ЕВО МОЈЕ ДРАГЕ!

СУПА

12-16

ИЗВОЛ'ТЕ РАЧУН! ПЕРА ЈЕ РЕК'О ДА ЋЕТЕ ВИ ДА ПЛА-ТИТЕ!

Bud Sagendorf

?

?

!

ЗАР НИЈЕ СЛАТКА?

И КОРЊАЧА БР

КАД МУ ЈЕ РАТНИК ИЗ ПЛЕМЕНА ЦРНА НОГА САОПШТИО НА КОЈИ ЋЕ НАЧИН БИТИ УБИЈЕН, ТРАПЕР ЏОН КОЛТЕР ПОВЕРОВАО ЈЕ ДА ЈОШ НИЈЕ СВЕ ИЗГУБЉЕНО.

Џон Колтер је са Питером Вилдером постављао замке за даброве у горњем току реке Мисури кад су се из шуме појавили Индијанци из племена Црна Нога. Колтер је био сигуран да их нема мање од пет стотина. Зато је и била чиста лудост кад је Питер покушао да им се одупре. Пре него што је успео да испали први метак, био је мртав.

Свестан ситуације у којој се налази, Џон је пустио да га заробе. Није му било тешко да замисли шта га чека. Убрзо је то и сазнао.

Пошто су одржали кратко саветовање, пришао му је старији ратник:

— Колико брзо можеш да трчиш? — упитао га је.

— Спор сам као корњача! — одговорио је Џон.

Његов одговор био је довољан да Црне Ноге одлуче шта ће с њим. Решили су да му дају прилику: нека се трчећи бори за свој живот! Шта то значи, Џон је схватио неколико тренутака касније. Одвезали су га и наредили му да трчи: за њим ће нешто касније поћи три најбржа ратника. Тамо где га буду стигли — убиће га!

ГОНИОЦИ ЗАОСТАЈУ

Џону није требало два пута рећи: у овој трци видео је своју шансу. Некада је, као дечак, био познат као брзоног. Црне Ноге ће се изненадити кад виде колико корњача може брзо да трчи.

На дати знак потрчао је босоног између бодљикавих жбунова и преко оштрог камења. После четири километра успео је да се отараси гонилаца, осим једног. Снага је већ почела да га издаје. Индијанац му се све више приближавао. Сваког тренутка могао је да га сустигне. Нису прешли више од сто метара кад му се ратник нашао иза самих леђа. Џон је могао да осети његов врели дах на голим плећима.

Нагло је стао, окренуо се, отео изненађеном Индијанцу копље из руке и зарио га у његове груди, па наставио да трчи. Заостали гониоци могли су да се појаве сваког часа. Срећом, убрзо је стигао до обале реке Џеферсон. Не размишљајући, скочио је у воду и запливао према супротној обали. Ту је успео да се сакрије иза стабла које је једним делом вирило из воде. Како је у међувремену мрак почео да се спушта, Индијанци су га узалуд тражили по пустој обали. Није им пало на памет да је потражио спас у набујалој реци.

Пола часа касније дигли су руке од трагања и кренули назад према логору. Џон је тек сада могао да одахне. Али, да изађе из воде није смео. Препливао је пуних девет километара пре него што се усудио да даље настави обалом.

Мада је била ноћ и није било никаквих изгледа да ће га Индијанци наћи у том мраку наставио је да трчи. Желео је да побегне што даље од места на којем су га ухватили.

Седам дана касније, и 240 километара даље, наг, изгладнео, изранављен, одраних табана и тела покривеног пликовима, Џон је стигао до Форт Мануела, тврђаве на реци Биг Хорн. Била је то једна од најпознатијих трговачких постаја на Дивљем западу

Не желећи да се са двојицом трапера са којима је провео зиму врати у град, Колтер је одлучио да се растане од њих

БЕЗ ШЕШИРА НЕМА УГЛЕДА

Већ више од 200 година трговина крзном цветала је у дивљим пределима Северне Америке захваљујући чињеници да од почетка 17. века па све до средине 19. ниједан угледан Европљанин није могао да се замисли без крзненог шешира. Само 1760. године Енглеска је из Америке увезла толико крзна да је од њега могло да се направи ни мање ни више него 576 хиљада шешира!

Већ у првим деценијама 17. века француски трговци крзном увелико су оснивали трговачке постаје у Северној Америци. Наравно, они су и извлачили највећу корист из овог уносног посла. Трапери који су их снабдевали крзном пролазили су много лошије од њих.

Године 1803. председник Томас Џеферсон успео је да од француске владе откупи Луизијану. Одмах је организована експедиција која је требало да истражи територију нове америчке државе. Један од њених чланова био је Џон Колтер.

Пуне две године експедиција је провела на задатку. На повратку у цивилизацију, њени чланови срели су трапере Џозефа Диксона и Фореста Хенкука који су кренули да лове у до тада непознатом Јелоустону. Замолили су Колтера да им се придружи и овај је без размишљања пристао: живот у граду није га привлачио.

Али, после само једне зиме проведене у планинама, Диксон и Хенкук решили су да се окане ћорава посла. Вратили су се на Исток. То је уједно био и растанак са Колтером који се одлучио да остане у планинама. И мада себе никад није сматрао истраживачем, он је то ипак постао: у потрази за крзном стигао је и у оне пределе Америке у које пре њега нога белог човека није крочила.

ЧАМЦЕМ НИЗ МИСУРИ

Током зиме 1807—1808. године Колтер је ловио потпуно сам. Тако је трагајући за дабровима стигао у пределе где су из тла избијали високи млазеви воде. Није знао да су то гејзири. Прешавши планину која ће много касније бити названа Абсарока Ренџ, спустио се у долину Виланд Ривера, прешао Континентал Дивајд и Унион Пас и стигао до Снеик Ривера. Пут га је одатле водио кроз нетакнуте пределе Вајоминга, Монтане и Ајдаха. Ни овде чуда нису недостајала: много пута наишао је на топле изворе, блато које кључа, гејзире.

Године 1810, убрзо пошто је захваљујући својим брзим ногама успео да утекне Црним Ногама, Колтер је одлучио да се окане лутања и лова. Саградивши потпуно сам чамац, спустио се стотинама километара низ Мисури и стигао до Сент Луиса. Никада више није покушао да се врати на Дивљи запад.

Упркос драгоценим извештајима о пределима којима је лутао, Колтер је од владе добио врло мало новаца, углавном због тога што није начинио ниједну карту. Његове приче о гејзирима, топлим изворима. и блату које кључа изазивале су неверицу. О њима се, уз осмех, говорило као о „Колтеровом паклу".

Своје место нашао је тек на страницама америчке историје која о њему говори као о храбром човеку из планине, једном од првих истраживача Дивљег запада.

О. В.

ВО ТРЧИ

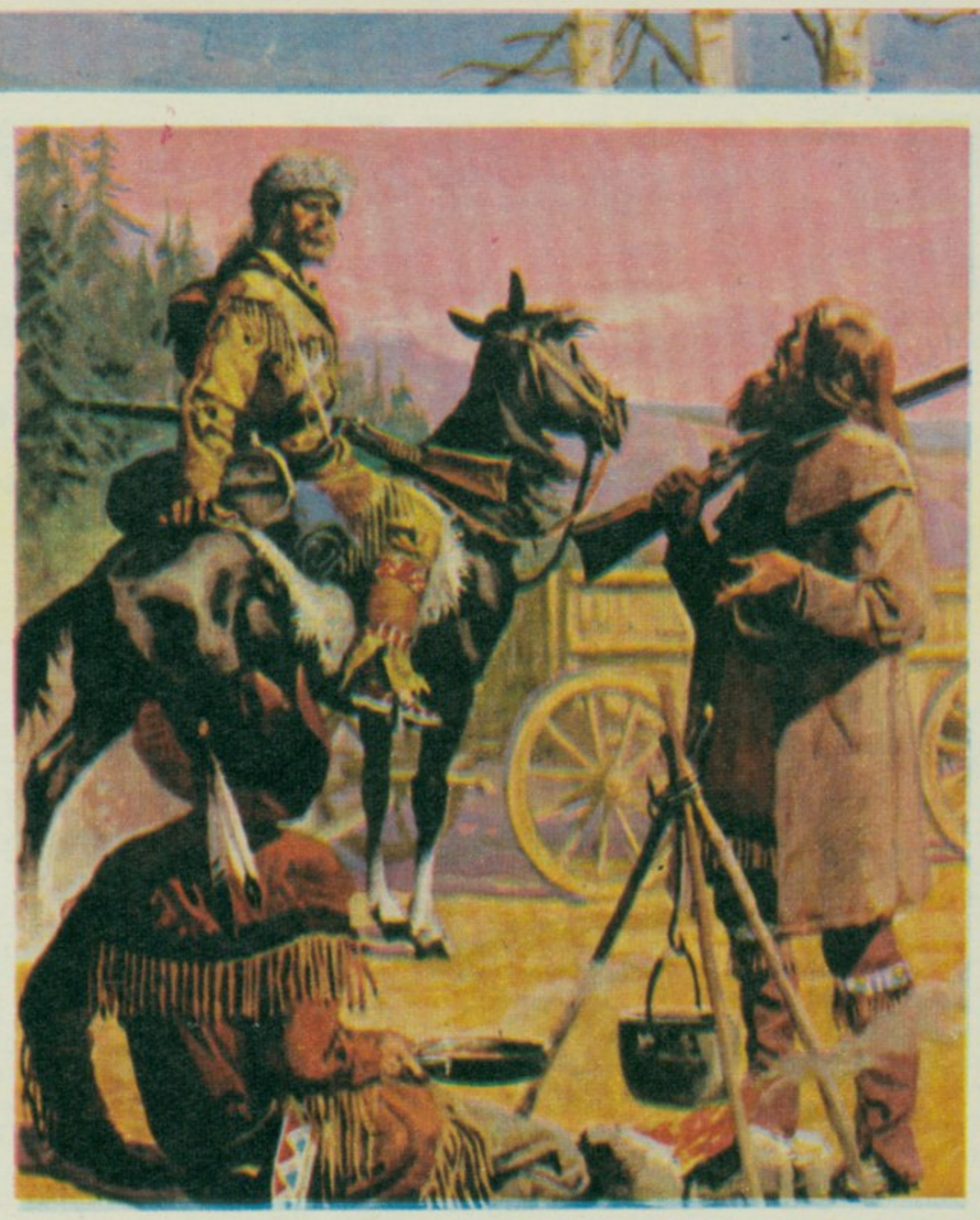

У потрази за дабровима, Колтер је наишао на — гејзире!

★★★★★★★★★★★★ ЗАТРУБИО ЈЕ ПОВЛАЧЕЊЕ И — ДОБИО БИТКУ ★★★★★★

ПОГИНУЋЕШ ЛУДО, АМЕ

— Чуо сам за претњу Шефкет-паше да ће ручати у Нишу, а вечерати истог дана у Београду... Е неће, вала, рекох у себи!

У првом балканском рату 1912. године код Младог Нагоричана, недалеко од Куманова, Лесковчанин Амед Адемовић направио је подвиг који се данас помиње на многим војним академијама света. Амеда више нема међу Лесковчанима. Нису живи ни његови вршњаци из Лесковца, ратни другови који су знали о његовом јунаштву. Многи су били и сведоци и учесници у јуришима на које их је позивала Амедова труба.

Крупан и бркат човек доброћудног лица, упркос годинама које су га притискале, добро се држао до последњих година живота и често се враћао у прошлост, живо се сећајући мобилизације и првих чарки са истуреним деловима турске војске који су покушавали да успоре надирање српске војске према Куманову.

— Рат сам у почетку олако схватио. Тек када смо се зауставили и укопали близу Куманова, под брдом Младо Нагоричане, предосећао сам да ће се ту нешто велико догодити. Добровољци из Призрена, браћа стричевићи Бошко и Петар Костић, који су били са мном у чети, причали су ми каква сила стоји испред нас. Тада сам чуо за претњу Шефкет-паше да ће ручати у Нишу, а вечерати истог дана у Београду... Е неће, вала, рекох у себи.

Јесен је била, борбе су се већ увелико водиле. Видео сам и прве рањене и погинуле. Био сам у позадини као трубач Друге чете Првог пешадијског пука другог позива Моравске дивизије. Труба ми је била једина ратна спрема, наоружање. То ме мучило. Мира нисам имао. У мени се будила жеља да и ја нечим допринесем борби, да пуцам, да се борим као остали, али и да трубим када затреба.

МОЖДА МИ НЕ ВЕРУЈЕ?

Решио сам да поверим своме команднру шта ме мучи и шта намеравам. Јавио сам се на рапорт. Капетан Чучковић лепо ме је примио. Али, када сам рекао да желим прећи у непријатељску позадину да видим каква је то сила која нам прети, он се насмеја и рече:

— Не будали, Амеде, него седи где си и чекај наређење.

Нисам могао да мирујем. Нешто ме опет гонило капетану. Када сам сутрадан поново изашао пред њега он ме љутито одбио. Чинило ми се да ме некако сумњичаво гледа. Капетанов поглед почео је да ме прогони. Можда ми не верује.

Трећи покушај је успео. Командир је био боље воље, имао је, изгледа, и више времена. Испричао сам му детаљно шта желим да учиним у непријатељској позадини.

— Погинућеш лудо, Амеде! — поче пријатељски да ме одвраћа.

Када је видео да сам упоран и да су ми сузе заблистале у очима осорно рече:

— Иди, Амеде, али ја о томе ништа не знам...

После трећег разговора са капетаном био сам у недоумици. Шта сад? Куда ћеш, Амеде? Али, то је кратко трајало.

Пођох једног јутра, не сећам се датума, у свитање дана. Ни сам нисам знао куда идем. Магла пала, ништа се не види. Трубу сам стиснуо испод леве руке. У ушима ми је бубњало од рике топова, праска пушака, фијукања куршума. Застадох, а онда легох да се приберем. Погнут до земље потрчах што сам брже могао. Од жбуна до жбуна, од камена до камена, прикрадао сам се непријатељској позадини коју сам само наслућивао...

Када сам у једном шумарку пришао стогу сена, приметих човека. Наслоњен на сено, више је лежао него седео. Пришао сам два — три корака ближе и на њему разазнао униформу турског војника. Чинило ми се да спава. Чудно сам се осећао.

Пожалих што нисам наоружан. Ослушнух. Војник није дисао и није давао знаке живота. Не, није се притајио. Био је мртав. На копорану му приметих мрље крви.

Одатле, окуражен, пођох дубље у замишљену непријатељску позадину. Никога нисам срео. Опрезно се попех на једну узвишицу. Ту сам схватио да сам стигао на право место. Доле, испод мене, све је врило као у котлу. Водила се велика битка.

ТУРЦИ СЕ ПОВЛАЧЕ

Знао сам турске трубне знаке за повлачење и понављао их у себи. Неколико пута приносио сам трубу устима, али није се огласила. Зуби су ми цвокотали од узбуђења, можда и страха. Цело тело ми се тресло. Удари ми нека топлота у лице, али прибрах се. Осетих да ми се снага враћа. Најзад труба јекну... Чинило ми се да је надјачала грување топова. Као да само њу чујем. Поприштем су се разлегали њени звуци који су за турску војску значили наредбу.

Убрзо зачух топот коња и бат војничких корака у трку. Топови утихнуше, а затим усахнуше пушчани пуцњи са турске стране. Видим како се Турци повлаче. Беже. Охрабрих се и још неколико пута понових научене турске знаке за повлачење. Брзо се изврзох из непријатељске позадине. Магла се већ била разредила. Потрчах натраг истим путем.

У шумици поред стога сена и мртвог турског војника стадох да предахнем. Уз

ЕДЕ!

топот коња до мене су допирали и љутити људски гласови. Изгледало ми је да је све што сам учинио кратко трајало. Схватих да на том месту нисам баш безбедан. Подигох пушку

Амед Адемовић — са трубом у рат

погинулог турског војника и понесох је као доказ да сам био у непријатељској позадини, да сам... Али, схватио сам да задатак нисам до краја извршио.

Устрчах на узвишицу која је доминирала у нашој позадини, близу борбеног положаја. Надоће ми снага. Дограбих трубу. Одјекнуше нови звуци, овог пута знаци за јуриш нашој војсци. Напред, браћо, слободно

На ове знаке из ровова искочише војници нашег левог крила и потрчаше уз громогласно ура! Непријатељ је одбачен далеко. Уз велике жртве у људима и материјалу".

КО ЈЕ СВИРАО?

Изненађени турски официри нису могли да спрече пометњу и одступање своје војске.

И официри српске војске били су изненађени. Где је трубач који је свирао јуриш? Ко му је наредио да свира, питао је командант пука.

Команданти батаљона нису знали да одговоре на питања пуковника Милуна Јаношевића. Тражили су обавештења од командира чете. Када се капетан Чучковић мало прибрао, сетио се свога трубача Амеда, разговора с њим, његовог наваљивања да пређе линију фронта. Наредио је да га пронађу. У чети га није било. Ипак, није могао да верује да би позучени Амед могао да учини такав подвиг.

Када се у смирај дана Амед вратио у чету, коју је једва пронашао јер је променила положај, испричао је команднру шта се догодило и предао му пушку турског војника. Капетан Чучковић одвео га је пуковнику Јаношевићу. Прича му је изгледала невероватна, али је знао да је истинита. И сам је видео шта се догодило на турској страни, на фронту и у дубљој позадини.

Трубач Амед предложен је за високо одликовање — Карађорђеву звезду са мачевима. Одликовање је брижљиво чувао и стављао само у свечаним приликама, на дан Југословенске народне армије, када је сваке године, као гост, позиван у Дом ЈНА у Лесковцу.

За време окупације Немци су му стрељали оба сина — Рецу и Раму. Утеху су му били унук Фадил и петоро праунучади.

В. Добријевић

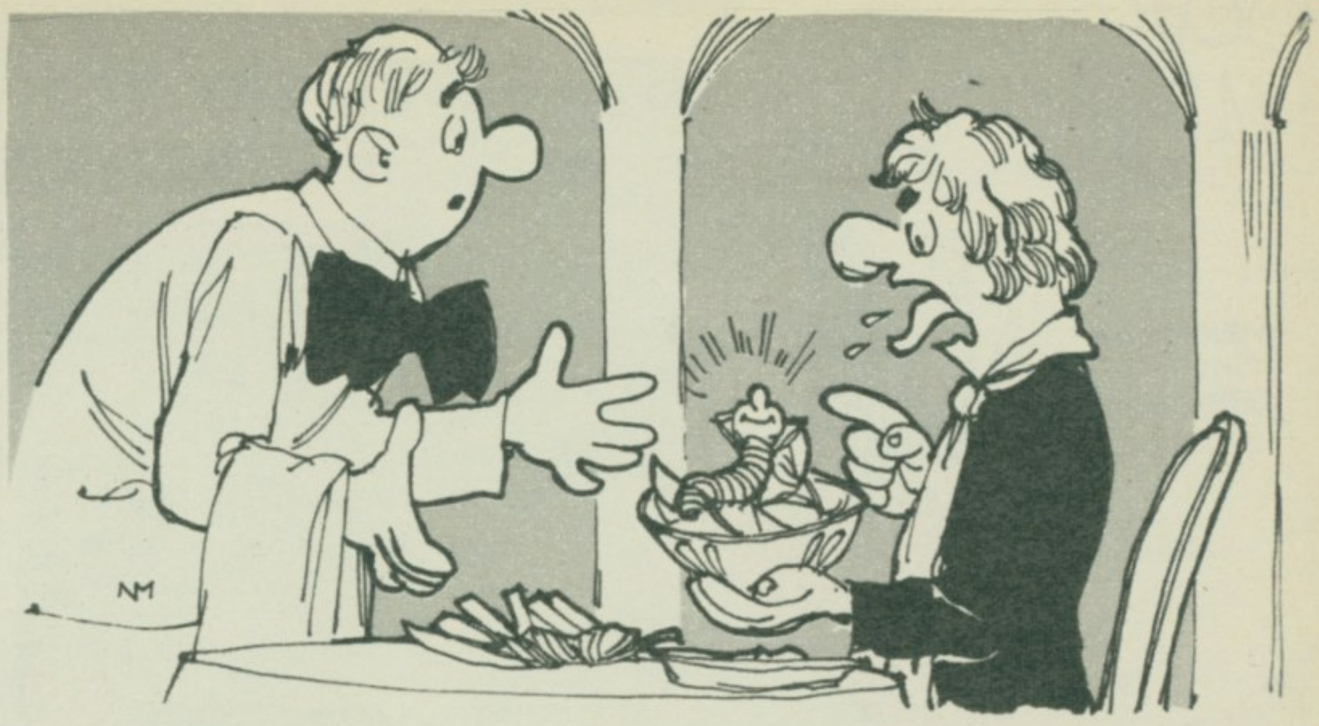

ЦРВ у САЛАТИ

Особље луксузног париског локала „Златна звезда" навикло је на ексцентричне и хировите посетиоце. Стога се нико и није зачудио када је пре неколико месеци у овај изузетно скуп локал ушао младић који је својим изгледом више подсећао на просјака него на отменог и богатог господина. Портир га је љубазно поздравио и уз наклон му показао према сали за ручавање.

Ни келнера који је пришао да га услужи није збунило младићево неуредно и исцепано одело. Његово достојанствено и дискретно држање и истанчан укус који је показао у избору најфинијих јела и најбољих француских вина говорили су да, вероватно, има посла са младим милионером.

Клод Бернар, како се младић звао, мирно се увалио у фотељу и уз приметан ужитак сладио својим обилним оброком. Међутим, када му је послужена воћна салата, младић је изненада пребледео и скочио. Љутитим гласом позвао је келнера и под нос му принео своју порцију воћне салате. На врху сребрне чаше, међу парчићима најразноврснијег воћа, пливао је црв.

Келнерово учтиво извињење није могло да умири разбешњелог госта. Захтевао је да се одмах позове власник локала и да се лично увери с каквом се непажњом гостима сервира јело.

Непријатно изненађен, власник се и сам извинио Клоду и додао да ће трошкове ручка, наравно, преузети на себе. Младић који је на лицу још имао љутити израз само је промрмљао нешто себи у браду и ужурбано устао од стола.

Инцидент би се вероватно на томе и завршио да се у последњем тренутку власник локала није сетио сличног случаја који се десио пре свега неколико недеља. У питању је, такође, била притужба неког чудно одевеног младића, само је црв тада пронађен у колачу. Посумњавши да подударност није сасвим случајна, одмах је позвао полицију и пожурио да заустави младића.

Клод је управо облачио свој капут када му је власник пришао и понудио му да се, због непријатности коју је доживео, послужи најбољом тортом која се прави у ресторану. Не слутећи да је у питању замка, младић се осмехнуо — и пристао.

Већ после пет минута стигла је полиција. Клод је приведен у оближњу станицу и, како код себе није имао никаквих исправа, притворен. Приликом претреса у његовом џепу је пронађена кутија шибица — пуна, беспосличар без сталног места боравка, употребљавао овај трик кад год би пожелео првокласан ручак.

М. Ш.

Безазлени монструми

Снимак ових живих игуана начињен је у Санта Крузу на Галапагоским острвима. Својим праисторијским изгледом оне нас за тренутак враћају у доба диносаура али, у ствари, они са мезозоиком немају никакве везе. То су потпуно безопасне животиње, дугачке око 1,70 метара, хране се алгама које им морски таласи доносе до обале. Када је океан немиран, игуане се својим великим ноктима причвршћују за камење и тако спречавају таласе да их не одвуку од острва на коме живе. Игуане су најчешће црне или мрке боје, али на неким од острва живе и такве које на леђима имају

црвене или зелене пеге.

Женке игуане носе годишње 2 до 3 јајета из којих се после 110 дана излегу млади. Пошто су хладне крви, ови „монструми" се радо сунчају и узајамно греју, па је тако и настао овај групни „портрет"

КАКО СТИЋ

ПРОФЕСОР МУДРИЋ:

РЕЧ - ДВЕ О ЖИВОТИЊСКОМ СВЕТУ

ПОРЕД ВЕВЕРИЦА КОЈЕ СМО НАВИКЛИ ДА СРЕЋЕМО У НАШИМ ШУМАМА, ПОСТОЈИ И ЛЕТЕЋА ВЕВЕРИЦА. КОРИСТЕЋИ СЕ НАРОЧИТОМ ОПНОМ РАЗАПЕТОМ МЕЂУ ПРЕДЊИМ И ЗАДЊИМ ШАПАМА КАО ПАДОБРАНОМ, ОВА НЕОБИЧНА ЖИВОТИЊА МОЖЕ ДА НАПРАВИ СКОКОВЕ ДУГАЧКЕ И ДО ПЕДЕСЕТ МЕТАРА.

ДОК ЈЕ ПЕРЈЕ ОДРАСЛОГ ГАВРАНА ПОТПУНО ЦРНО, ТЕК РОЂЕНИ МЛАДУНЦИ ОВЕ ПТИЦЕ СУ СИВИ. КАДА ДОЂЕ ВРЕМЕ ДА ПТИЋИ НАПУСТЕ ГНЕЗДО, ЊИХОВИ РОДИТЕЉИ ИХ СНАЖНИМ КЉУЦАЊЕМ ИСТЕРУЈУ И ВИШЕ ИМ НЕ ДОЗВОЉАВАЈУ ДА СЕ ВРАТЕ.

ЕХ, ШТО САМ ТИ ЈА ГЛУП ЗА ОВО ЛЕТЕЊЕ! АЛ', ...ТАКАВ ЈЕ ЖИВОТ!

ОСИМ ТОГА ШТО ПРОЖДИРУ ДРВО, А ПОНЕКАД ЧАК И КАБЛОВЕ ОБЛОЖЕНЕ ОЛОВОМ, ТЕРМИТИ СЕ И МЕЂУСОБНО ЈЕДУ. У НЕКИМ ТЕРМИТСКИМ ГНЕЗДИМА, УРЕДНО НАСЛАГАНЕ У ПОСЕБНИМ ОДЕЉЕЊИМА, ПРОНАБЕНЕ СУ ГОТИЛЕ ГЛАВА И ДРУГИХ ДЕЛОВА ТЕЛА ОВИХ ИНСЕКАТА-КАНИБАЛА.

ПОЛАРНИ МЕДВЕД ЈЕ СВАКАКО ЖИВОТИЊА СА НАЈГУШЋИМ КРЗНОМ, АЛИ У ОДНОСУ НА ДРУГЕ СИСАРЕ ЊИМА СУ И СТОПАЛА ЗАРАСЛА У КРЗНО. ТО ИМ ОТЕЖАВА ТАКШЕ И „ТОПЛИЈЕ" КРЕТАЊЕ ПО ЛЕДЕНОЈ КОРИ АРКТИЧКОГ ОКЕАНА.

ЈУ, ШТО ЈЕ ДЛАКАВ! ИМА И ЧИЗМИЦЕ!

ВЕРОВАЊЕ ДА БИКОВЕ РАЗДРАЖУЈЕ ЦРВЕНА БОЈА НИЈЕ ТАЧНО ЈЕР ОНИ УОПШТЕ НЕ РАЗЛИКУЈУ БОЈЕ. ОНО ШТО ИХ ИЗАЗИВА ЈЕ УЧЕСТАЛО ПОМЕРАЊЕ МАРАМЕ МАТАДОРА КОЈА МОЖЕ ДА БУДЕ И ЗЕЛЕНА.

НЕМА РАЗЛОГА ДА БЕЖИШ? ИМАШ ЖУТЕ ПАНТАЛОНЕ?

ЗУБИ НИЛСКОГ КОЊА НИСУ НИШТА МАЊЕ ДРАГОЦЕНИ ОД КЉОВА СЛОНА. ОД ЊИХ СЕ ИЗРАЂУЈУ ДИРКЕ ЗА КЛАВИР, ЛОПТИЦЕ ЗА БИЛИЈАР И РАЗНИ УМЕТНИЧКИ ПРЕДМЕТИ. ЗУБИ ОВОГ ДЕБЕЉУЦЕ ИМАЈУ ЈОШ ЈЕДНУ ПРЕДНОСТ: ЗА РАЗЛИКУ ОД ЊЕГОВОГ „КОЛЕГЕ", ЗУБИ НИЛСКОГ КОЊА НЕ ЖУТЕ!

ОД ОВИХ СЛОНОВСКИХ КЉОВА НИКО НЕ МОЖЕ ДА ДОЂЕ ДО ИЗРАЖАЈА!

СОВА ИМА НЕПОКРЕТНЕ ОЧИ, АЛИ ТАЈ НЕДОСТАТАК НАДОКНАЂЕН ЈЕ НЕОБИЧНО ПОКРЕТНИМ ВРАТОМ - ПРЕДЊИ ДЕО ЊЕНЕ ГЛАВЕ, ВЕ НЕ, МОЖЕ И НА ЛЕ ОКРЕТАЛИ ИЛИ ДА СЕ НАЂЕ БИЋА.

БАШ САМ БАКСУЗ? КАД БИХ САМО МОГАО ДА УРАДИМ ТО ИСТО, А ДА НЕ ПРЕДЊОМ ВРАТОМ?

...ВИ ТУВУ

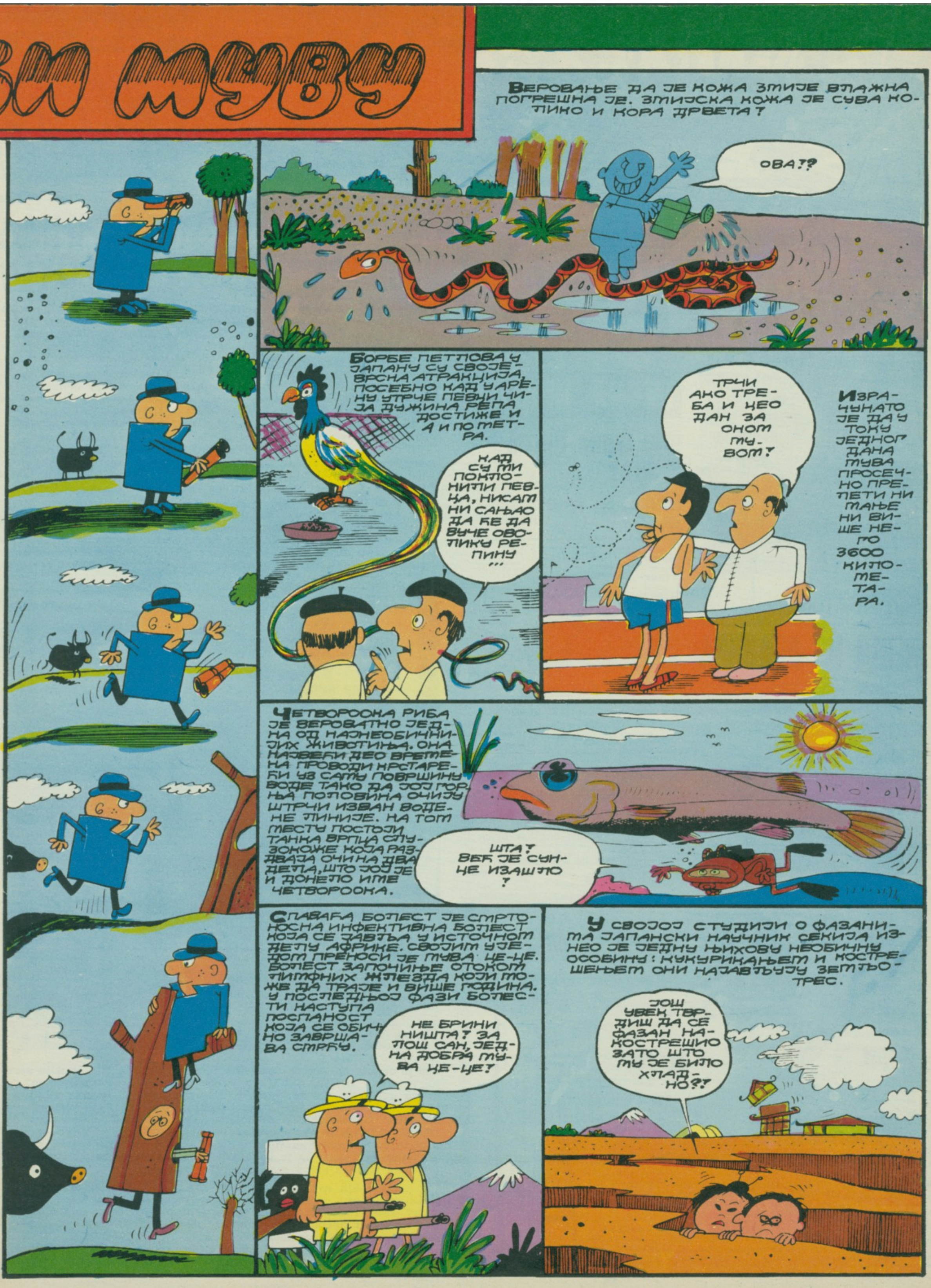
ВЕРОВАЊЕ ДА ЈЕ КОЖА ЗМИЈЕ ВЛАЖНА ПОГРЕШНА ЈЕ. ЗМИЈСКА КОЖА ЈЕ СУВА КОТИКО И КОРА ДРВЕТА!
ОВА!?
БОРБЕ ПЕТЛОВА У ЈАПАНУ СУ СВОЈЕВРСНА АТРАКЦИЈА, ПОСЕБНО КАД УАРЕНУ УТРЧЕ ПЕВЦИ ЧИЈА ДУЖИНА РЕПА ДОСТИЖЕ И 4 И ПО МЕТРА.
КАД СУ МИ ПОКЛОНИЛИ ПЕВЦА, НИКАД НИ САЊАО ДА КЕ ДА ВУЧЕ ОВОЛИКУ РЕПИНУ ...
ТРЧИ АКО ТРЕБА И ЦЕО ДАН ЗА ОНОМ МУВОМ!
ИЗРАЧУНАТО ЈЕ ДА У ТОКУ ЈЕДНОГ ДАНА ТУВА ПРОСЕЧНО ПРЕТЕПИ НИ МАЊЕ НИ ВИШЕ НЕГО 3600 КИЛОМЕТАРА.
ЧЕТВОРООКА РИБА ЈЕ ВЕРОВАТНО ЈЕДНА ОД НАЈНЕОБИЧНИЈИХ ЖИВОТИЊА. ОНА НАЈВЕЋИ ДЕО ВРЕМЕНА ПРОВОДИ КРСТАРЕЋИ ЧИ САМУ ПОВРШИНУ ВОДЕ ТАКО ДА ЈОЈ ГОРЊА ПОЛОВИНА ОЧИЈУ ШТРЧИ ИЗВАН ВОДЕНЕ ЛИНИЈЕ. НА ТОМ МЕСТУ ПОСТОЈИ ТАНКА ВРПЦА СЛУЗОКОЖЕ КОЈА РАЗДВАЈА ОЧИ НА ДВА ДЕЛА, ШТО ЈОЈ ЈЕ И ДОНЕЛО ИМЕ ЧЕТВОРООКА.
ШТА? ВЕЋ ЈЕ СУНЦЕ ИЗАШЛО?
СПАВАЋА БОЛЕСТ ЈЕ СМРТОНОСНА ИНФЕКТИВНА БОЛЕСТ КОЈА СЕ ЈАВЉА У ИСТОЧНОМ ДЕЛУ АФРИКЕ. СВОЈИМ УЈЕДОМ ПРЕНОСИ ЈЕ МУВА ЦЕ-ЦЕ. БОЛЕСТ ЗАПОЧИЊЕ ОТОКОМ ЛИМФНИХ ЖЛЕЗДА КОЈИ МОЖЕ ДА ТРАЈЕ И ВИШЕ ГОДИНА. У ПОСЛЕДЊОЈ ФАЗИ БОЛЕСТИ НАСТУПА ПОСПАНОСТ КОЈА СЕ ОБИЧНО ЗАВРШАВА СМРЋУ.
НЕ БРИНИ НИШТА? ЗАПОШ САН, ЈЕДНА ДОБРА МУВА ЦЕ-ЦЕ!
У СВОЈОЈ СТУДИЈИ О ФАЗАНИМА ЈАПАНСКИ НАУЧНИК СЕКИЈА ИЗНЕО ЈЕ ЈЕДНУ ЊИХОВУ НЕОБИЧНУ ОСОБИНУ: КУКУРИКАЊЕМ И КОСТРЕШЕЊЕМ ОНИ НАЗАВЉУЈУ ЗЕМЉОТРЕС.
ЈОШ УВЕК ТВРДИШ ДА СЕ ФАЗАН НАКОСТРЕШИО ЗАТО ШТО МУ ЈЕ БИЛО ХЛАДНО?!

ХИТ-страна

Читаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ ВРДНИКА

Некада је у фрушкогорском месту Врдник музички живот био изузетно развијен. Последњих година у родном градићу Јована Јовичића сва музичка активност одвија се при КУД „Васа Бачић“ У оквиру друштва недавно је почела свирати пратећа ВИС група коју чине: Мирослав Стојић (хармоника), Стевица Коларски (сло-гитара), Сима Јовановић (бас-гитара) и Драган Гербец (бубњеви). Свирају углавном туђе композиције, али својим присуством наговештавају буђење музичког аматеризма у Врднику.

Жељко Марковић,
Нова колонија бр. 23,
22408 Врдник
(Хонорар 150 динара)

РИЧАРД ЛОЈД (RICHARD LOYD)

РИЧАРД ЛОЈД је својевремено свирао у групи ТЕЛЕВИЖН (TELEVISION). Са Томом Верлејном представљао је један од најбољих тандема у рок-музици. На жалост, после два албума ТЕЛЕВИЖН се распао.

Пре извесног времена појавио се и деби-албум Ричарда Лојда „Алхемија“ (»Alchemy«) који је рађен у маниру поп-рока шездесетих година. Лојд је очигледно покушао да се представи као искусан соло-музичар, али у својим настојањима није у потпуности и успео. Недостатак снаге и индивидуалности примећен је у готово свим композицијама, мада албум има и блиставих делова.

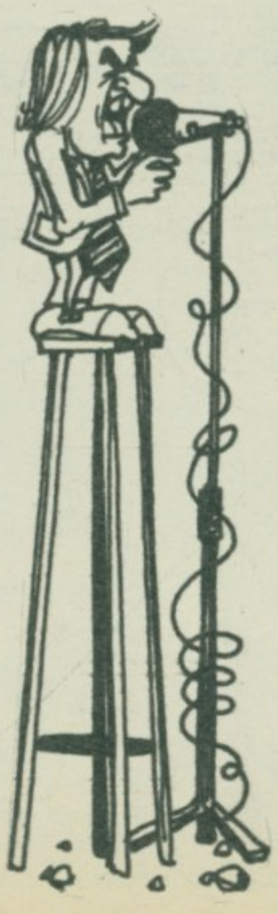

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЈОШ ЈЕДНА ЦИГЛА У ЗИДУ

(ANOTHER BRICK IN THE WALL)

Музика: Пинк Флојд
Текст: Роџер Вотерс
Изводи: Пинк Флојд

Daddy's flown across the ocean
Leaving just a memory
A snap shot in the family album
Daddy what else did you leave
for me
Daddy what d'ya leave behind
for me
All in all it was just a brick
in the wall
All in all it was all just bricks
in the wall.

We don't need no education
We don't need no thought control
No dark sarcasm in the classroom
Teachers leave the kids alone
Hey teachers leave us kids alone
All in all it's just another brick in
the wall
All in all you're just another brick
in the wall.

ПИНК ФЛОЈД (PINK FLOYD)

О последњем албуму ПИНК ФЛОЈДА изречена су различита мишљења. За једне, то је најбоље остварење групе, за друге најгоре. Али сигурно је да је „Једна цигла у зиду“, (»Another Brick in the Wall«), композиција са тог албума, била најслушанија на крају прошле и почетком ове године и прва на свим топ-листама.

У Лондону 1965. године четири млада музичара одлучила су да оснују састав. Била је то само још једна група у мору оних које су свирале по лондонским клубовима. Одушевљени плочом двојице блуз-музичара Пинка Андерсона и Флојда Каунсила, узели су њихова имена за назив свог састава. Од тада се о њима много писало, постали су легенда.

Састав су у почетку сачињавали Рик Рајт (Rick Wright) — клавијатуриста, Роџер Вотерс (Roger Waters) — басиста, Ник Мејсон (Nick Mason) — бубњар и Сид Берет (Syd Barrett) — гитариста. Сида је 1967. године заменио Дејвид Гилмор (David Gilmour) и у том саставу група је остала до данас.

Заједно са СОФТ МАШИНОМ (SOFT MACHINE), ПИНК ФЛОЈД је био протагониста психоделичног покрета који је представљао основу у музици младих тог времена. Свирали су тада у легендарном клубу Ufo, у Лондону. Њихова музика праћена је многим другим елементима (игром светлости, пројекцијама . . .), али

она је остала примарна. Временом и текстови заузимају важно место на плочама ПИНК ФЛОЈДА. Роџер Вотерс постаје познат и као писац текстова. После четврте плоче, од сваког новог остварења групе очекивало се да донесе нешто ново, да буде изненађење. „Амгама“ (»Ummaguma«) се појавила 1969. и овим дуплим албумом ПИНК ФЛОЈД је дефинитивно отворио пут року који су следили музичари седамдесетих година. Сада у 1980. ПИНК ФЛОЈД као да жели да нам каже да је почела нова декада и да се у осамдесетим не може живети као у седамдесетим годинама.

Најновији албум ПИНК ФЛОЈДА, као и сва последња остварења групе, има филозофску основу. „Ти си само још једна цигла у зиду“, каже Роџер Вотерс на најновијем албуму. Када се родимо, ми смо отворени према свету који нас окружује. У току свог развоја пролазимо кроз разне институције које „уграђују по једну циглу у зид“ и отуђују нас од света. То је скептична и песимистичка теорија, не баш оригинална. Ипак, ово је први пут да се нашла на једној рок-плочи.

КЛИФ РИЧАРД (CLIFF RICHARD)

По стажу од ветерана поп-сцене, КЛИФ РИЧАРД већ годинама успешно одолева конкуренцији нових, млађих имена и исто тако новим таласима у музици.

Клиф Ричард, право име Хари Роџер Веб, рођен је 14. октобра 1940. године у Лакнауу, у Индији. Године 1948. враћа се са породицом у Енглеску. Већ тада је показивао велики таленат за музику и 1951. оснива своју прву групу КВИНТОУНС (QUINTONES). Три године касније појављују се на игранкама забављајући своје вршњаке. После завршене средње школе Клиф се запослио у једној радио-телевизијској фирми, али и даље пева по клубовима. Прву плочу снима 1958. Звала се „Помакни то“ (»Move It«) и одмах доспева на топ-листе. Исте године имао је и први наступ на телевизији. За ту прилику основао је пратећу групу ДРИФТЕРС с којом је кренуо на турнеју по Енглеској. Нешто касније мења име састава у ШЕДОУЗ (THE SHADOWS) јер у Америци већ постоји група ДРИФТЕРС. Синглом „Жива лутка“ (»Living Doll«), који је издат 1959, успева да се домогне првог места на топ-листама, а исте године снима и свој први филм. Затим долази прекид у његовој каријери због очеве смрти. Године 1963. поново доспева на топ-листе. Песма „Срећне усне“ (»Lucky Lips«) по популарности је надмашила све претходне. На такмичењу за Песму Евровизије 1968. композицијом „Честитања“ (»Congratulations«) освојио је друго место. Године 1970. напустио је ШЕДОУЗЕ и издао свој педесети сингл „Због Семе, Здраво Саманта“ (»Goodbye Sam, Hello Samantha«). Одмах затим постиже велики успех нумером „Снага свим нашим пријатељима“ (»Power to All Our Friends«). Биле су то златне године Клифа Ричарда. У току следећих девет година Клиф није направио ниједан хит. То му је пошло за руком тек прошле године композицијом „Не говоримо више“ (»We Don't Talk Anymore«).

На следећих пет фотографија видимо Клифа Ричарда у различитим периодима његове каријере.

Клиф и његови ШЕДОУЗИ снимљени 1963. када су били идоли енглеске омладине. ▼

Клиф је снимио велик број филмова, између осталих и „Уздигни ме“ (»Take Me High«) 1973, у коме је играо главну улогу. ▼

Овај снимак начињен је прошле године. ▼

▲ Клиф Ричард снимљен 1961. године када је проглашен најпопуларнијим певачем у Енглеској.

Године 1962. снимио је филм „Летњи распуст“ (»Summer Holiday«) са глумицом Џун Стаб.

БЕРЗА ПЛОЧА

Продајем добро очуване плоче ЛП: »Equinoxe« (Jean Michel Jarre), »Kansas« (KANSAS) и дупли албум Ricka Wakemana „Рапсодија“. Купујем и плоче електронске музике. У обзир долази и замена.

Бранислав Живановић,
Кордубарска 3,
12000 Пожаревац
(тел. 012/21-512)

Продајем око 150 веома добро очуваних ЛП плоча. Плоче су оригиналне и домаће производње, а међу извођачима се налазе: UFO, URIAH HEEP, PINK FLOYD, DEEP PIRPLE, LED ZEPELIN и др

Мирсад Хафизовић,
Омладинска 2а,
74270 Теслић

За први или други ЛП БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА дајем 20 „Забавника“, а за ЛП било које групе дајем 5 „Забавчика“.

Мирољуб Ристић,
35204 Багдан

ФАДИЛ ТОСКИЋ

Недавно се појавила дуго очекивана ЛП плоча сарајевског интерпретатора ФАДИЛА ТОСКИЋА „Било би лудо“. Материјал за плочу снимљен је још у априлу прошле године у једном од најбољих лондонских студија Central Recorders. Музички продуцент албума је Слободан Ковачевић. У стварању албума учествовали су најпознатији композитори и писци текстова: К. Ковач, А. Дедић, Ђ. Новковић, Р. Рихтман, И. Арнауталић и др.

Снимљени материјал састоји се од једанаест тонски и музички веома квалитетних снимака. Албум је тематског опредељења и говори о нашој свакидашњици, али то је остварено са пуно ритма, ведрине и оптимизма. Плоча је у диско-стилу, али има и неколико рок-композиција што и није чудно јер је Тоскић своју каријеру и започео као рок-певач и гитариста групе АЈАНИ. Једно време сарађивао је с Николом Боротом у СПЕЦИЈАЛНОМ ФАКТОРУ, а био је и први певач ТЕШКЕ ИНДУСТРИЈЕ. После напуштања ове групе Фадил је започео каријеру соло-певача. До сада је издао пет сингл-плоча за продуцентску кућу Дискотон, док је албум снимљен за Југотон.

СЕКТОР 27 (SECTOR 27)

Том Робинсон је ових дана оформио своју нову групу. Њено име је СЕКТОР 27. Управо се припремају за прву турнеју по Енглеској и Ирској. Поред Тома Робинсона у саставу су још: композитор и басиста **Џо Берт** (Jo Burt), гитариста **Стив** (Steve) и бубњар **Дерик** (Derek).

О својој новој групи Том каже: „Све док СЕКТОР 27 не почну представљати као нову групу Тома Робинсона, имаћемо шансу да изградимо сопствени стил. Надам се да нећемо морати да пунимо сале на старој репутацији. Ово што тренутно радимо потпуно се разликује од свега досадашњег. Наш репертоар садржаће само неколико старих композиција и то само зато што за сада немамо још довољно материјала. Касније ћемо и њих избацити.

СЕКТОР 27 спрема материјал за своју деби-плочу која треба да се појави у продаји почетком пролећа.

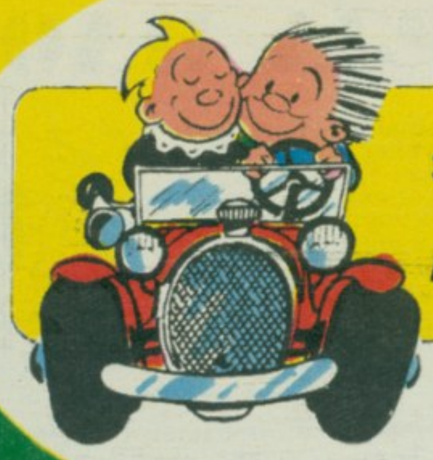

ЗАБАВНИКОВ САЛОН АУТОМОБИЛА

А КАО АУ

ЛЕ КАБ 1972.

У малој серији израђен је овај модел француске производње са радијусом кретања од 50 километара. Да би био лакши, каросерија је израђена од пластичне масе, док је горњи део од платна.

Теоретски, електрични аутомобили пружају безброј предности. Били би, на пример, веома једноставни за производњу и одржавање, век трајања електромотора је знатно дужи од бензинског. Поред тога, не „разбацује" енергију, јер код сваког заустављања мотор не ради, па према томе не троши електричну енергију. Овакви аутомобили не загађују ваздух тако да су веома погодни за градски саобраћај. Нису потребни ни многи агрегати и елементи, као што су систем хлађења, карбуратор, динамо тј. алтернатор, цео систем паљења, свећице и компликовани мењач. То су уистину велике предности, али главни проблем остао је нерешен а то је извор енергије — батерија.

Последњих година веома много се ради на усавршавању електро-аутомобила. Чак и велике аутомобилске фабрике, видећи у томе могућности свог опстанка, улажу значајна средства.

Позната енглеска фабрика ауто-електрике „Лукас", на пример, у последње две године убрзано ради на новим батеријама и стручњаци су успели да смање тежину а повећају радијус (дужину) кретања са 60 на 130 km. Израдили су неколико прототипова који су, како се чује, постигли добре резултате. Наиме, у један серијски комби типа „бедфорд" уградили су електромотор и сместили седам путника са пртљагом. На задовољство присутних комби је развио брзину од 85 km/h, а убрзање од 0 до 50 km/h остварио за 10 секунди са радијусом кретања око 125 km.

Према последњим подацима амерички аутомобилски гигант „Џенерал моторс" израдио је нове батерије чије су ћелије. уместо оловних које су до сада употребљаване, израђене од цинк-никлоксида. Нове батерије уграђене су у један серијски модел „шевија" и овај електро-аутомобил, са радијусом кретања до 160 km, може да развије брзину од 80 km/h. Батерије су тешке око 400 kg, пуњење траје око 8 часова и издржи око 40 хиљада километара.

Може се закључити да засад ни ови најновији прототипови не могу озбиљније да конкуришу бензинском мотору. Према томе, не преостаје друго него да се и даље возимо „бензинцима", наравно, док буде „течног злата".

Текст и цртежи: Георг Гедл

ТОЈОТА КОМУТЕР 1970.

Највећа јапанска фабрика аутомобила „Тојота" већ годинама интензивно ради на развоју електричних аутомобила. При томе су покушали да израђују и веома интересантне каросерије, као код модела на слици, које су већином од пластичне масе.

...ЕЗ "СУВА ЕРА"...

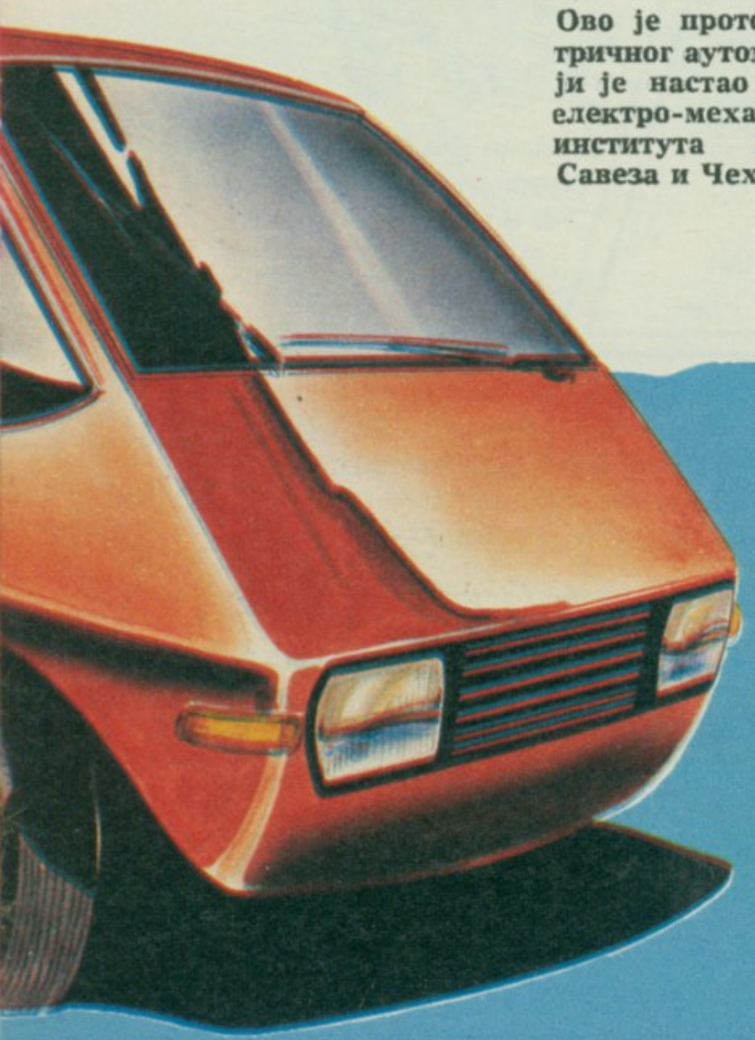

ЕМА 1

Ово је прототип електричног аутомобила који је настао сарадњом електро-механичарских института Совјетског Савеза и Чехословачке.

ЗЕЛЕ 1000

Познати италијански каросерист Загато израдио је, по свом нацрту, овај електрични аутомобил, истина у мањој серији. Може се рећи да је то за сада једини серијски аутомобил такве врсте. Намењен за градску вожњу, са електромотором од 1000 W који узима енергију из четири 12-волтних батерија, овај двосед дугачак је 2 m и тежак 550 kg. Брзином од око 40 km/h постиже велики радијус кретања — 60 до 70 km.

YU 1980.

Наш стални сарадник и аутор ова два наставка о електро-аутомобилима Георг Гедл, иначе дизајнер у фабрици аутомобила ИМВ у Новом Месту, по сопственој замисли нацртао је два електрична аутомобила. Један је двосед за градску вожњу, док је електро-аутомобил са четири седишта предвиђен и за дуже релације, наравно, колико би му то батерије допуштале . . . Нису ли и ова идејна решења каросерије скроман прилог да и у нашим фабрикама аутомобила почну озбиљније да размишљају о тзв. „сувој ери", не тако далеком времену када ће нафта да буде само прошлост.

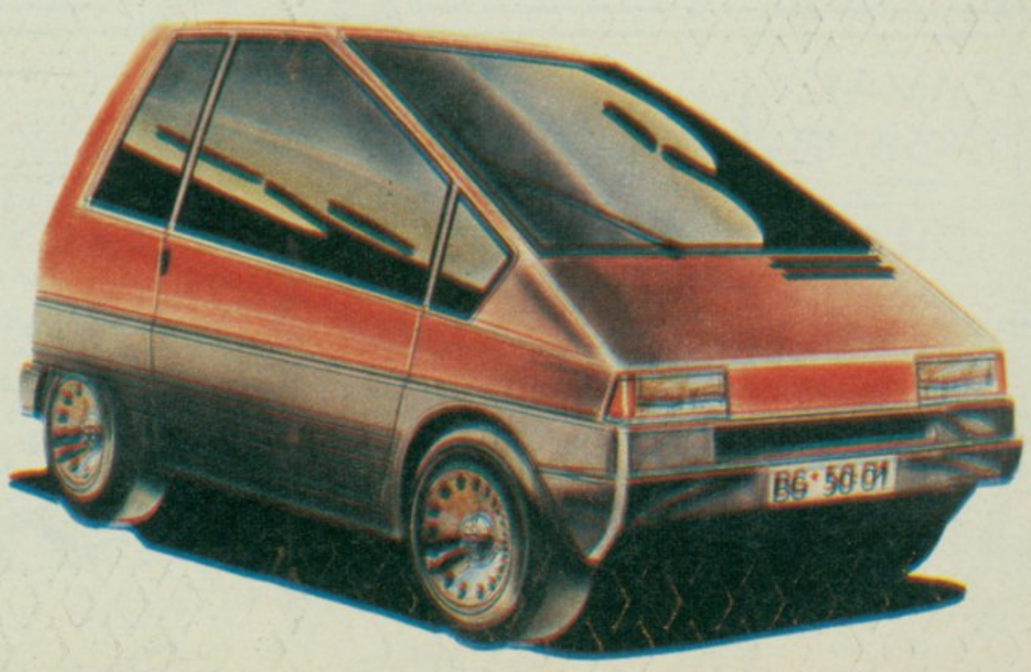

11

КАКО СЕ ТО РАДИ

СНИМИТЕ ФИЛМ

„УНИВЕРЗАЛНИ" ФИЛМ

ДА БИСТЕ ОСТВАРИЛИ БОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ...

...СНИМАЈУЋИ ПРИ ДНЕВНОЈ И ВЕШТАЧКОЈ СВЕТЛОСТИ...

...ОДАБЕРИТЕ ФИЛМ ВИСОКЕ ОСЕТЉИВОСТИ...

...КОЈИ -БЕЗ ФИЛТРА- ВЕРНО РЕГИСТРУЈЕ БОЈЕ ПРИ БИЛО КАКВОМ ОСВЕТЉЕЊУ (НПР ЕКТАХРОМ G-160)

ПРОВЕРАВАЈТЕ БАТЕРИЈЕ

ЗАБОРАВИЛА САМ ДА ПРОМЕНИМ БАТЕРИЈЕ, А РАДЊЕ СУ ЗАТВОРЕНЕ!

УВЕК ПРОВЕРИ БАТЕРИЈЕ И ЗАМЕНИ ИХ НА ВРЕМЕ! НЕ ЗАБОРАВИ МАЛУ БАТЕРИЈУ ЗА СВЕТЛОМЕР!

ЧЕТИРИ МАЛЕ БАТЕРИЈЕ ОД 1,5 V.

ЗАШТИТИТЕ КАМЕРУ

МАРК, КАМЕРА!

...АЛИ НЕ ЗАБОРАВИТЕ ДА ЈЕ И ФИЛМУ ПОТРЕБНА ЗАШТИТА ОД ТОПЛОТЕ!

ВАША КАМЕРА ИМА НЕПРИЈАТЕЉЕ: УДАР, ПЕСАК, ПРАШИНУ, ВЛАГУ, ЛОПОВЕ... ОБМОТАЈТЕ КАИШИЋ ОКО ЦЕВАНИЦА...

ОДМАХ РАЗВИЈТЕ ФИЛМ

КАКО ЈЕ БИЛО НА ОДМОРУ?

ОДЛИЧНО! СВЕ САМ УСНИМИЛА!

ОДМАХ ПОШАЉИТЕ ФИЛМОВЕ НА РАЗВИЈАЊЕ. ОДЛАГАЊЕ МОЖЕ ДА ДОВЕДЕ ДО ПРОМЕНЕ У БОЈАМА ИЛИ СМАЊЕНЕ ОСЕТ. ФИЛМА.

деца се радују свему, а највише кад једу Viki® крему

Kolinska

HP Kolinska

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ГРУПА МАНИЈАКА СТЕЋИ ЋЕ ТАКВУ МОЋ ДА ЋЕ У ПОРЕЂЕЊУ С ЊИМА И НАЈМРАЧНИЈЕ СТРАНИЦЕ ИСТОРИЈЕ ИЗГЛЕДАТИ БЛЕДЕ.

ИЉА ВАРШАВСКИ

ФАБРИКА

Доктор Ронг?

— Да.

—Господин Латиани вас очекује.

Ронг је прошао у другу собу. Висок, ћелав човек устао је од стола и пружио му руку.

— Седите. Дошли сте ради запослења?

— Да. Најпре бих хтео да знам о каквом се послу ради.

— Свакако. Смем ли пре тога да вам поставим нека питања? На пример, пијете ли?

Ронг се зачудио.

— Нисам заклети абстинент — рекао је помало оштро. — Али, на послу не пијем, ако вас то брине.

— Ах, не, никако! Напротив, нема ничег бољег за рад маште од чашице коњака — чак и на послу. А дрога, уживате ли дрогу?

— Извините — рекао је Ронг, устајући. — Мислим да је даљи разговор ове врсте бесмислен.

Латиани је скочио.

— Ах, не, драги мој, никако нисам хтео да вас увредим! Ствар је, просто, у томе што научници који раде за нас уживају потпуну слободу. Далеко од тога да забрањујемо алкохол и дроге у радном времену. Ми их чак препоручујемо ...

Чему то води?

—Шта препоручујете? — упитао је Ронг не верујући ушима.

— Све што подстиче машту. То захтева посао.

Звучи као врло неспретан мамац, помислио је Ронг.

— Господине Латиани — рекао је — можда би било боље да ме најпре упознате с природом посла а потом можемо да видимо има ли смисла да се упуштамо у појединости.

Латиани се осмехнуо.

— Радо бих вам то рекао, докторе Ронг, али ни ја ни научници запослени на овом пројекту немамо појма о чему се ради.

— Како то мислите „немате појма“?

— Врло просто. Задатак је претворен у компјутерски програм. Ви дајете идеје, компјутер их анализира. Бескорисне се одбацују а корисне чува меморија компјутера.

— Али, у коју сврху?

— Као што сам рекао, крајња сврха није ми позната. Знам само толико да је за решавање тог непознатог задатка потребна машта, а то недостаје и најсавршенијем компјутеру. Желимо да употребимо људску машту.

— И да на тај начин решите неке биохемијске проблеме?

— Јесам ли споменуо биохемију?

— Не, али ја сам биохемичар.

— Ох, имамо стручњаке из разних грана науке — физичаре, математичаре, физиологе, психијатре, кибернетичаре ...

Ронг се збуњено почешао по глави.

— Још не разумем шта ће ми бити дужност.

— Дужност вам је да овамо долазите у једанаест ујутро и остајете у својој радној соби четири сата. За све то време морате да размишљате — свеједно о чему, под условом да се мисли односе на вашу област. Што вам хипотезе буду смелије, то боље. Почетна плата биће три хиљаде месечно.

Било је то три пута више него што је Ронг претходно примао!

— Како ћу сазнати резултате својих размишљања?

— Никако. Машина неће одати ниједну појединост све док читав пројекат не буде завршен.

— А онда?

— Не знам. То не спада у моју надлежност. Ствар наручиоца.

Ронг је размишљао неколико минута.

— Искрено речено, збуњен сам. Не видим чему све то води.

— То и није ваша брига, докторе. Уосталом, прави рад још није ни почео. Тек смо у пробној фази.

— Па, добро — рекао је Ронг уздахнувши. — Да покушам ...

— Драго ми је! — узвикнуо је Латиани. — Дођите да вам покажем собу.

Соба за размишљање

Циновски метални полип заузимао је неколико квадратних метара. Тачке светлости кретале су се напред-назад у лавиринту фантастичног апарата, блескале на екранима и нестајале у сплетовима жица.

Латиани је куцнуо прстом по прозирној прегради.

— Јача је од челичног оклопа. Заштита од евентуалности.

Ронг је тихо климнуо главом, запрепашћен величином и изгледом направе.

С друге стране налазио се низ врата тапацираних црном кожом. Латиани је отворио једна од њих.

— Ово је ваша радна соба — рекао је причвршћујући на врата плочицу на којој је била наслика-на бела рада.

— Већина нашег особља, из разлога у које не улазимо, жели да им име не стоји на вратима. Мораћете да се оријентишете према овом цвету. Улаз у туђе собе строго је забрањен. Библиотека је на крају ходника. Дакле, довиђења до сутра у једанаест.

Ронг је бацио поглед у собу. Била је то чудна просторија за научни рад: мала, обложена ружичастим тапетима, обасјана пригушеном светлошћу из лустера украшеног змајевима. Прозора није било. Уза зид је стајао диван са гомилом јастука а над диваном чудна направа налик на извртнуто корито. Нигде радног стола.

Примљена идеја

Мислити, мислити, мислити ... О чему? Било о чему, само мислити. Играти се хипотезама. Што смелије, то боље ...

Ронг је већ пет дана долазио на посао и свакога дана било је исто. Чинило му се да ни на мукама не би успео да исцеди из себе неку идеју.

У очајању устао је са дивана и отишао у библиотеку.

На полицама збрка. Књиге о нуклеарној физици, биологији, математици измешане са приручницима за читање длана и досијеима о телепатским експериментима. На столу је стајао велики том у кожном повезу под насловом „Мађија“.

Зашто да не? Што апсурдније то боље. Узевши књигу под мишку, одвукао се натраг у собу где ју је неко време лењо прелиставао лежећи на дивану. Све сами неразумљиви симболи. Ко зна, помислио је у шали, можда су ове кабалистичке заврзламе само шифре за неке логичке идеје.

Само што му је ова мисао прошла кроз главу, на пријемнику је блеснула зелена светлост. Машина је „купила“ идеју.

И ја сам заморче

— Гледате нашу краву како прежива? — упитао је један глас док је Ронг стајао у ходнику. Научник се окренуо и угледао здепастог човека у изгужваном оделу, лица обраслог оштрим, сивим чекињама. Са сваким шиштавим, астматичним дахом из уста му је избијао оштар задах вина.

— Кад само помислим — наставио је човек — да сам жртвовао петнаест година живота да направим то чудовиште.

— Ви сте пројектовали компјутер?

— Не сасвим сам, али највећим делом. Зовем се Јан Дорик.

Ронг је знао то име. Дорик је био бриљантан кибернетичар, некада врло чувен. Рад му је одувек био обавијен велом тајне али се у последњих пет година ни о њему самом више ништа није чуло.

— Ви сте га онда и програмирали? — упитао је Ронг.

— Програмирао? Којешта. Ја сам заморче као и ви. Нико од људи који овде раде нема појма за шта је компјутер програмиран. Наши послодавци су довољно опрезни.

— Ко? Латиани?

— Латиани је само пион, фасада.

— А шта ви радите?

— Ја? Од данас ништа. Отпуштен сам као немаштовит!

Дорик је лупио песницом по провидној прегради.

— Погледајте тог паразита који се храни соковима наших мозгова! Шта смо ми према њему? Чак је и бесмртан!

— Свака машина има свој радни век — приметио је Ронг.

— Мислите? — одвратио је Дорик. — Видите ли оне „корњаче“?

Показао је прстом. Заиста, у мрежи лампи, кондензатора и резистора пузале су две машинице налик на корњаче или, пре, на мајушне тенкове.

— Видим.

— Сваки део машине постоји у дупликату. Чим неки елемент затаји, аутоматски се укључује резервни. Одмах потом једна од „корњача“ замењује покварени део новим. Како вам се чини?

— Занимљиво.

— Мој изум — рекао је поносно Дорик. — Створио сам практично неуништив механизам ... Па, добро, због. Видим, није вам познато да не смете да разговарате са мном. Ако Латиани открије, лоше вам се пише. Али, даћу вам један савет — додао је шапатом — бежите одавде!

Дорик је извадио марамицу, снажно дунуо у њу, махнуо и отишао.

Само хризантема

Мислити, мислити ... Што смелије хипотезе ...

Ронг је погледао на сат. Но, најзад је крај радног времена!

Већ је био на пола пута до излаза кад су се једна врата отворила и у ходник је, поводећи се, изишла млада жена.

— Нода!

— Дани! Значи, и ти си овде!

— А откуд ти? Шта је с твојим послом на универзитету?

— То је дуга прича. Нода Сторн више не постоји. Постоји само хризантема на мојим вратима. Математичарка у служби машине ...

Ронг је тек тада приметио бледило њеног лица и неприродно увећане зенице.

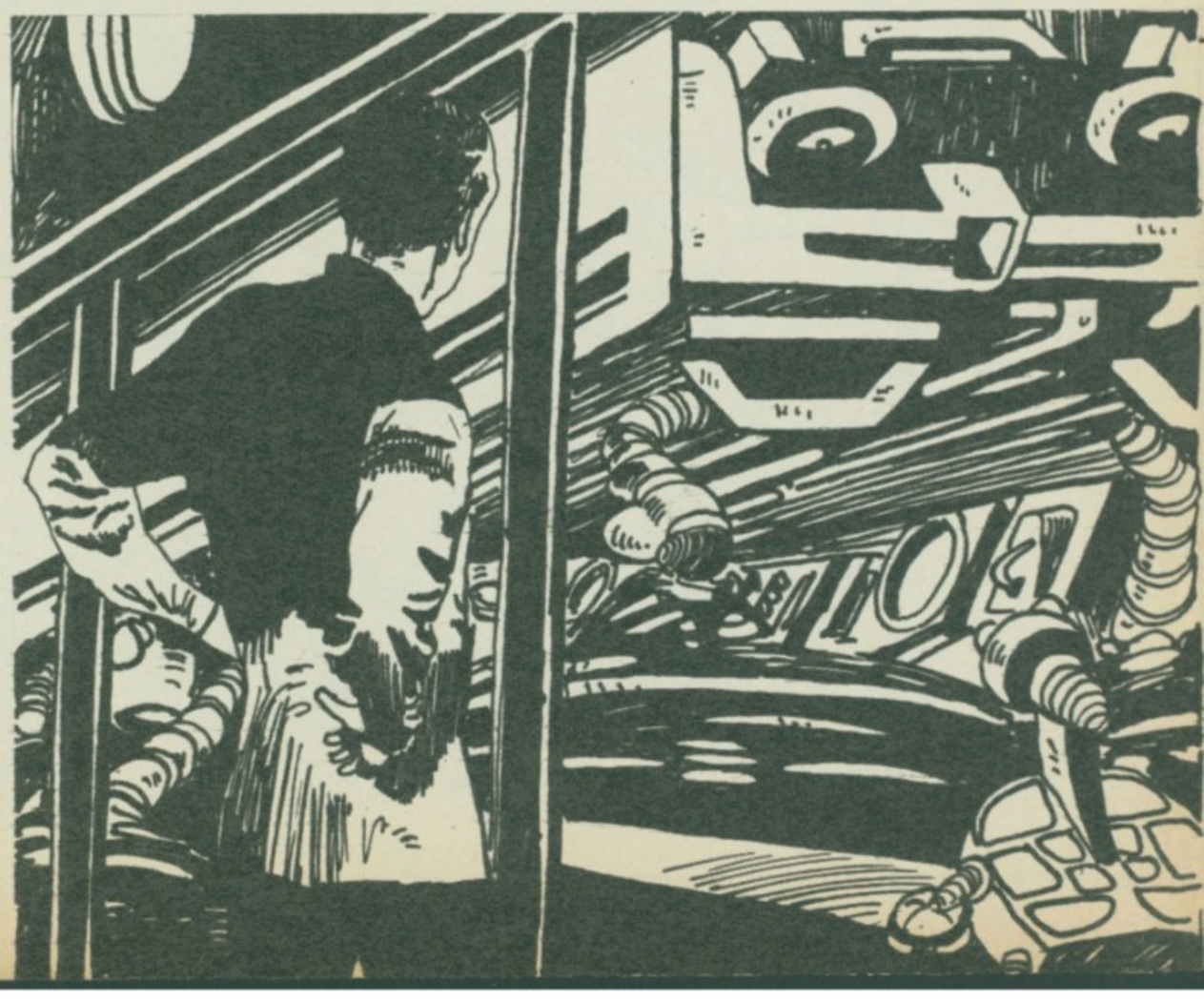

МАШТЕ

— Шта ти је, Нода?

— Ништа — сувише хероина у последњих недељу дана. Али, зато — какве фантастичне идеје! Ух, врти ми се у глави!

Повела се и ухватила за Ронгово раме. Он ју је узео под руку.

—Дођи, отпратићу те кући — рекао је. — Није ти добро.

— Не, не желим кући. Хоћу да једем. Три дана нисам ништа окусила. Одведи ме некуд где има пуно света ... и музике ...

Уништити машину!

Нода је прогутала неколико кашика супе и мрштећи се одгурнула тањир.

—Не могу више! Кажи ми, Дани, како си се ти обрео код нас?

— Сасвим случајно. А ти, колико си дуго ту?

— Преко шест месеци.

— Али, зашто? Имала си одлично место на универзитету.

— Почело је још у студентским данима. Тада сам се навикла на хероин. Углавном, понудили су ми посао, обећали дрога колико хоћу. У почетку нисам знала шта се збива али сад нагађам ...

— Мислиш на програм компјутера? Знаш ли нешто о томе?

— Ох, Дани, све је то ужасно — рекла је зарivши главу у шаке. — Најстрашније је што смо беспомоћни. Нико не зна програм а половина наркомана и алкохоличара који тамо раде су бивша војна лица. Можеш ли да замислиш шта су они у стању да учине?

— Мислиш — упитао је Ронг — да се ради о неком новом оружју?

— Не мора бити оружје. Ако су моје сумње тачне, група манијака стећи ће такву моћ да ће и најмрачније странице историје у поређењу са овим изгледати бледе. Не бацају они тек тако оволики новац.

—Али, Нода, шта ти и ја можемо да учинимо?

—Потребна су ми још два дана да проверим хипотезу а онда морамо обавестити јавност ... можда преко штампе ...

— Ко ће нам поверовати?

— У том случају мораћемо да уништимо машину — рекла је Нода устајући. — Сад ме, молим те, одведи кући. Мртва сам уморна.

* * *

Ронг два дана није успео да види Ноду. Трећег дана по подне зачуо је женски крик. Истрчао је у ходник и видео два грмаља у белим мантилима како одвлаче Ноду. Појурио је за њима.

— Одводе ме! — викнула је Нода. — Сигурно су открили ...

Ронг је шчепао једног од болничара за оковратник.

— Клепни га по глави, Мајк! — довикнуо је овај свом другу. — Овде су све сами лудаци.

Ронг је осетио бол на слепоочници. Пред очима су му заиграли разнобојни кругови ...

* * *

Морао је да донесе одлуку. Нода је очигледно уклоњена зато што је превише знала. Ништа простије него је прогласити лудом, растројеном услед наркотика. Шта год рекла, биће протумачено као пуко бунцање.

Бацивши се поново на диван, покушао је да унесе ред у мисли које су му се роjиле по глави још ошамућеној од ударца.

Шта да ради ако не пронађе Ноду? Машина се сваким даном ближила испуњењу свог мрачног задатка. Доврага! Кад би само било могуће пробити заштитни зид!

Ронг се сетио двеју „корњача" које му је показао Дорик. Чак и кад би се уређај покварио, оне би га поправиле ... Осим ...

Ронгово чело оросило се знојем. Размишљао је- сигнал указује на квар неког елемента и позива „корњачу" да га замени исправним. Али, шта ако би се процес преокренуо ... ако би одсуство сигнала било за „корњаче" знак да исправне делове замењују покваренима? Како то постићи? Свакако је негде у уређају могућно заменити прикључке. Програм самоодржања претворио би се у самоубилачку манију.

Изнад Ронгове главе блеснула је зелена светлост.

Дакле, размишљао је он даље, како преокренути контакте у „корњачама"? Па, наравно — једна „корњача" то нека учини другој!

Зелена светлост непрекидно је блескала. Ронг је устао и изишао у ходник. Срце му је тукло као лудо.

„Корњаче" су стајале окренуте једна према другој. Танким удовима налик на паукове почеле су да се опипавају, а онда су једна другој збациле поклопац ...

Успело је! Две „корњаче" кренуле су по машини да исправне делове замењују покваренима. Судећи по брзини којом су то радиле, читав посао требало је да буде готов за неколико сати.

Имате повишицу!

Сутрадан је Ронг ненајављен упао у Латианијеву канцеларију.

— Морам да вам честитам. Од данас имате повишицу. Ваша идеја с „корњачама" помогла нам је да знатно побољшамо безбедност машине. Просто је невероватно да нисмо предвидели могућност такве субверзије!

Ронг га је шчепао за грло.

— Шта сте учинили са Нодом Сторн?

— Смирите се, Ронг! — Латиани га је гурнуо у фотељу снажним ударцем. — Вашој Ноди се ништа неће догодити. Вратиће нам се после недељу дана опоравка од хистеричног напада. Није јој први пут. Иначе, сада могу све да вам кажем пошто је пробни период завршен. Данас машина почиње с производњом и избациваће по хиљаду научно-фантастичних прича годишње. Инвестирали смо у тај посао преко сто милиона само да би нека будала попут вас дошла и безмало све упропастила. На срећу, аутоматски сигурносни прекидач — Дорикова идеја — на време је искључио уређај.

укрштене речи

ЛОПТА ЈЕ КРЕНУЛА

„Најважнију споредну ствар на свету" ове године уистину чекају важне ствари. Наша фудбалска репрезентација, по многима најбоља европска екипа у протеклој години, игра значајне утакмице у квалификацијама за Светско првенство у Шпанији 1982. године. Потребно је да освојимо бар друго место у нашој квалификационој групи и да се нађемо на окупу најбољих светских екипа. Наравно, неће нам бити лако јер и наши противници исто желе. Њихова имена треба да упишете поред **бројева 1, 2, 3. и 4.**

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ПОМОЋ, СЕРВИС	2	САБРАТИ, СКУПИТИ	ЗВУК, ГЛАС	▼	БОД У СПОРТУ	ОСТРВО НА ЈАДРАНУ	ПРИПРАВНИК
АМЕРИЧКИ КОМИЧАР ЏЕРИ					ДЕСКРИПЦИЈА / „ВОЛТ-АМПЕР"				
ПРИМЕНА И ПОШТОВАЊЕ УСТАВА									
ПЛАЋЕНА ГРУПА ДА ПЛЕСКА У ПОЗОРИШТУ						ГРЧКО СЛОВО / КИРАЏИЈА			
ГРУПА ОСТРВА У ФИЛИПИНИМА					ЗНАК КАЛАЈА / БОКСЕР РУСЕВСКИ			ОСУШЕНЕ РАНЕ	
ДРЖАВА У АФРИЦИ							ЗНАК КИКИНДЕ		
ПОТКОШУЉА, МАЈА							„РАДНИЧКИ САВЕТ" / ИСТРАЖИВАТИ		
ЗНАК ЗА БОР		ПОКУШАЈ УБИСТВА / НАША РЕКА							
Ч. В. ПТИЦА ГРАБЉИВИЦА			ВРСТА МОРСКЕ РИБЕ, КОМАРЦА		УМЕТНОСТ (ЛАТ.) / ШАХИСТ ПИРЦ				ГОРЊИ ЛЕКОВИ
				КАПИЈА / ГРАД У ДАЛМАЦИЈИ					
3						ПЕЛИКАН / РИМСКИ ПЕСНИК ЛУКРЕЦИЈЕ			
ХЕМИЈСКИ ЗНАК ЗА РОДИЈУМ	4							ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	
ДЕО УРЕЂАЈА ЗА ГРЕЈАЊЕ									
НОВЧАНА НАКНАДА У ХРАНИ									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М, осмострук, станарина, МИМОЗА, ир, имати, Аз, му, одољен, Ал, На, Крф, Ра, откази, Етна, и, вал, срк, пол, П корисно, Отару, топ, падежи, Си, Адана, Ита.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Директор НО „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/I, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 10 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	110,00	динара
6 месеци	220,00	динара
1 година	440,00	динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	220.00	динара
6 месеци	440.00	динара
1 година	880.00	динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку — НО „ПОЛИТИКА" — ООУР „Продаја" претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	47 —
СР НЕМАЧКА	DM	83.—
ШВЕДСКА	Skr	195.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	193.—
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	77 —

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „ПОЛИТИКА" код ИНВЕСТ БАНКЕ — БЕОГРАД, на рачун број 60811-620-63-257300-00051, са обавезном назнаком, претпата на „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПАШУЉЦИ
ВИЛЕ
и вилењаци
ЏИНОВИ

УКРАС СВАКЕ ПОРОДИЧНЕ БИБЛИОТЕКЕ
ХИТ СЕЗОНЕ У ЕВРОПИ И АМЕРИЦИ
— КЊИГЕ И ЗА МЛАДЕ И ЗА СТАРЕ

После изванредног успеха који су имале у Холандији, САД, Француској, Великој Британији, Шведској, Италији, Западној Немачкој и низу других земаља, где су постигле тираже од више стотина хиљада примерака, у септембру ове године изићи ће из штампе, у издању ИРО „ПРОСВЕТЕ“, ООУР „Југославија“ и „Отокара Кершованија“, јединствена трилогија о животу бића из света чуда

Пропраћена великим бројем илустрација водећих светских мајстора на подручју илустрације, графике и цртежа, ова јединствена трилогија представља најнеобичнији издавачки подухват икад предузет...

Замишљен као стваран свет, уз обиље најшароликијих података, трилогија **ПАТУЉЦИ, ВИЛЕ И ВИЛЕЊАЦИ и ЏИНОВИ** пружа нам, сликом и речју, увид у живот, обичаје, навике и понашања бића створена по најлепшој мери људске маште...

Али, да ли је увек тако било? Да ли су та фантастична створења, ипак, једном живела, у најдаљој прошлости људске расе? Можемо ли их, можда, и данас још срести, повучене на тајна, забитна места где човек још није нарушио природну равнотежу света којим данас господари? Шта нам говоре митови, легенде, стари записи?
Трилогија **ПАТУЉЦИ, ВИЛЕ И ВИЛЕЊАЦИ И ЏИНОВИ** представља јединствен циклус књига у којима ће и одрасли, подједнако, уживати као и деца — јер то су, заправо, књиге о чаробним данима детињства када је све могуће, и када је свет маште једино стваран свет.
Све три књиге, штампане на најфинијој хартији, у боји, латиницом, у тврдом повезу, изићи ће из штампе у септембру ове године. Претплатна цена износи **1.200 динара** по комплету (у продаји цена комплета износиће **1.500 динара**).

Обавештавамо такође читаоце да је изишла из штампе и да се по цени од 300 динара може наручити књига МАПЕТ ШОУ, прављена према аутентичној телевизијској серији која се поново приказује на нашим малим екранима... Једина аутентична књига о доживљајима омиљених јунака — Жапца Краке, Гђице Гице, Меде Тупка и других учиниће да се МАПЕТОВЦИ заувек настане у вашој кући!

Непотребно прецртати
Забавник, 14. 3. 1980.

..... (Место и датум)

Издавачка радна организација „Просвета“
11001 Београд, Добрачина 30
Поштански фах 555, телефон 631-651

I

Претплаћујем се на трилогију **ПАТУЉЦИ, ВИЛЕ И ВИЛЕЊАЦИ и ЏИНОВИ** *(латиницом), по претплатној цени од 1.200.— динара.*

Обавезујем се овај износ исплатити:
а) **Одмах,** у року од 8 дана по пријему „Просветине“ уплатнице;
б) **У 8 месечних рата** по 150.— динара, почев од наредног месеца, увек са уплатницама добијеним од „Просвете“.

II

Поручујем књигу МАПЕТ ШОУ по цени од 300.— динара. **Књигу ћу платити поузећем** (плаћање поштару приликом пријема књиге).
У случају спора надлежан је V општински суд у Београду.

.....
(Име, име оца и презиме)

.....
(Занимање, назив и телефон радне организације, ако је купац у радном односу)

.....
(Број поште, место, адреса и телефон у стану)

....
(Својеручни потпис, Бр. л. к. (СУП)

САЧЕКАЈТЕ „ПРОСВЕТИНЕ“ УПЛАТНИЦЕ!

ФИГУРУ астронаут ПЕЗ

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе бројеве:

10025 10056 10090 10093 10126 10133 10139
10158 10197 10241 10309 10394 10463 10473
10684 10686 10748 10773 10809 10845 10908
10938 10990 11025 11182 11204 11241 11250
11258 11261 11277 11291 11295 11324 11533
11534 11549 11576 11586 11591 11609 11683
11735 11824 11874 11992 12025 12053 12055
12146 12147 12269 12301 12345 12352 12384
12516 12593 12605 12642 12657 12659 12821
12859 12898 12914 12996 13193 13224 13231
13278 13310 13376 13376 13461 13484 13487
13491 13595 13719 13774 13897 13918 13974
14030 14138 14222 14386 14428 14475 14511
14535 14536 14572 14580 14663 14675 14767
14903 14915 15012 15034 15037 15055 15074
15113 15166 15215 15217 15275 15330 15343
15365 15455 15512 15549 15619 15633 15789
15801 15828 15874 15873 15984 16079 16123
16132 16170 16306 16341 16364 16373 16467
16489 16670 16766 16800 16837 16893 16938
16989 17049 17270 17400 17403 17452 17502
17517 17561 17600 17662 17714 17722 17747
17829 18002 18006 18011 18103 18563 18665
18667 19156 19208 19331 19534 19439 19496
19525 19527 19547 19552 19663 19695 19708
19734 19891 19897

20066 20241 20251 20259 20295 20366 20450
20639 20728 20748 20807 20816 20837 20849
20864 20915 21047 21058 21068 21273 21280
21312 21330 21380 21409 21433 21492 21526
21540 21568 21594 21629 21699 21759 21818
21851 21926 21931 22006 22045 22160 22199
22256 22257 22261 22263 22341 22498 22540
22553 22618 22859 22868 22876 22932 22946
23027 23067 23095 23109 23154 23179 23252
23383 23492 23550 23624 23694 23854 23872
23898 23907 23956 23957 24140 24213 24220
24221 24244 24273 24320 24346 24347 24354
24361 24437 24508 24553 24738 24743 24859
24954 25048 25081 25308 25381 25400 25460
25503 25675 25693 25711 25720 25779 25794
25968 25993 26018 26022 26119 26313 26324
26354 26378 26528 26542 26550 26589 26592
26633 26761 26883 26904 27009 27045 27083
27139 27163 27171 27298 27311 27315 27337
27340 27356 27383 27399 27561 27631 27659
27774 27785 27954 28051 28249 28302 28304

28306 28329 28358 28375 28500 28551 28576
28678 28702 28854 28986 29017 29032 29145
29253 29295 29298 29416 29443 29462 29501
29599 29606 29608 29646 29728 29739 29777
29874 29936 29950

30072 30126 30173 30240 30248 30349 30363
30369 30403 30417 30431 30534 30661 30909
30928 30975 31162 31187 31210 31326 31332
31395 31414 31437 31482 31539 31586 31838

31846 31913 31916 32025 32088 32147 32179
32182 32187 32195 32332 32366 32370 32399
32468 32476 32484 32513 32603 32651 32709
32837 32867 32869 32969 33034 33043 33058
33150 33234 33276 33309 33330 33394 33528
33546 33560 33624 33636 33657 33768 33793
34071 34126 34127 34211 34216 34234 34259
34311 34313 34381 34516 34545 34604 34610
34670 34804 34832 34853 35081 35143 35160
35173 35328 35508 35525 35558 35662 35700
35995 36062 36064 36079 36088 36177 36224
36233 36246 36321 36353 36181 36501 36520
36546 36622 36859 36874 36912 36939 36980
36996 37044 37088 37151 37207 37237 37243
37306 37359 37418 37524 37528 37586 37698

37807 37811 37826 37900 38018 38038 38068
38116 38198 38282 38290 38398 38435 38510
38514 38517 38610 38642 38663 38746 38779
38861 38866 38881 38896 38965 39153 39233
39327 39342 39394 39442 39529 39530 39623
39628 39670 39735 39747 39803 39885

40063 40101 40231 40346 40378 40405 40414
40415 40476 40540 40543 40556 40564 40568
40629 40685 40737 40745 40783 40807 40827

40836 40977 41118 41141 41167 41189 41202
41264 41331 41343 41358 41370 41376 41408
41417 41679 41695 41706 41708 41784 42064
42077 42081 42092 42265 42311 42370 42378
42397 42452 42458 42618 42657 42659 42897
42920 42938 42990 43014 43080 43180 43201
43259 43270 43431 43365 43530 43638 43798
43838 43948 43944 43954 43989 44013 44055
44057 44128 44334 44408 44455 44658 44665
44672 44690 44695 44734 44744 44865 44906
45062 45202 45206 45274 45377 45460
45587 45599 45722 45886 45893 45910 45939
46018 46091 46037 46123 46221 46227 46234
46289 46308 46507 46530 46543 46633 46782
46808 46825 46965 47162 47200 47223 47244

47332 47341 47370 47486 47507 47525 47590
47619 47720 47802 47844 47889 48003 48068
48094 48101 48165 48295 48302 48310 48383
48405 48425 48455 48453 48480 48527 48566
48588 48630 48639 48814 48917 48915 49004
49054 49086 49474 49570 49572 49739 49887
49903

50035 50059 50146 50228 50257 50292 50317
50326 50343 50365 50489 50490 50436 50570
50575 50578 50618 50667 50672 50696 50697
50706 50780 50915 51022 51085 51108 51290
51481 51776 51824 51959 51986 52131 52148
52183 52190 52274 52392 52399 52404 52512
52551 52586 52634 52667 52790 52793 52848
52866 52914 52930 52935 52953 52972 53056
53089 53113 53155 53186 53217 53222 53320
53334 53340 53362 53401 53540 53541 53664
53691 53805 53928 53851 53856 53900 54033
54039 54042 54043 54070 54169 54197 54253
54261 54319 54329 54379 54393 54404 54406
54411 54473 54491 54514 54570 54596 54606
54641 54643 54683 54773 54797 54928 54933
55022 55046 55089 55151 55152 55261 55265
55278 55306 55316 55305 55368 55418 55458
55467 55496 55531 55593 55670 55697 55704
55759 55825 55893 55922 56029 56066 56106
56143 56254 56263 56339 56397 56402 56808
56835 56911 56950 56954 56973 57047 57132
57196 57245 57298 57319 57351 57357 57359
57469 57490 57653 57702 57714 57795 57924
57938 57985 57988 57991 58001 58151 58295
58501 58519 58609 58624 58537 58783 58832
58854 58876 58929 58981 59028 59093 59156
59203 59214 59228 59375 59293 59333 59413
59435 59523 59542 59557 59573 59594 59597
59679 59766 59812 59853 59924 59937 59990

60071 60081 60096 60179 60191 60297 60335
60430 60481 60488 60630 60659 60668 60804
60807 60847 60957 61112 61142 61144 61151
61164 61169 61173 61329 61331 61348 61399
61407 61409 61431 61479 61480 61562 61576
61629 61685 61807 61940 61948 61974 62070
62092 62094 62134 62186 62257 62271 62384
62413 62704 62749 62763 62773 62814 62892
62914 62923 63018 63058 63081 63261 63335
63402 63406 63509 63510 63620 63685 63791
63825 63856 63871 63890 63924 64082 64117
64183 64224 64291 64319 64524 64591 64776
64830 64885 64910 64924 64953 64967 65078
65123 65203 65293 65323 65409 65416 65513
65545

АСТРОНАУТ ће бити испоручен у тону марта поштом.

НОВО

ПЕЗ® фигурице

ПЕЗ камиони

ДРАГИ ПРИЈАТЕЉУ PEZ-а

Нове фигурице — ПЕЗ КАМИОНИ тражите у вашој најближој продавници.
Играјте се PEZ фигурама, сладите се PEZ бомбонама!

PEZ KLUB

HP Kolinska
Kolinska

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПТИЦА И УСТА ДАЈУ ПЕВАЊЕ

Када је настала кинеска азбука и колико има слова?

Јулијана Ђорђевић,
Славка Златановића 43
Лесковац

Кинези немају азбуку, они имају писмо и то прилично велико. Потпуни кинески речник обухвата око 50 хиљада писаних знакова. Ово, без сумње компликовано писмо, у основи је идеографско и није га баш лако научити. Олакшавајућу околност представља то што је за свакодневне потребе писања довољно познавање 2 до 4 хиљаде знакова. Они који се баве књижевним и научним радом морају да овладају знатно већим фондом: потребно је да знају око 9 хиљада симбола. Знакови у тексту пишу се одозго надоле у ступцима, и то с десне на леву страну.

Пошто се кинеско писмо не састоји од појединих слова или слогова, оно и не означава гласове већ појмове и предмете. У време настанка његови знаци били су праве слике у минијатури. Приказивале су оно о чему су говорили: краву, воду, жену, дрво. Временом, знаци су се мењали и постајали све упрошћенији тако да је касније било тешко утврдити везу постојећег знака с његовим некадашњим обликом.

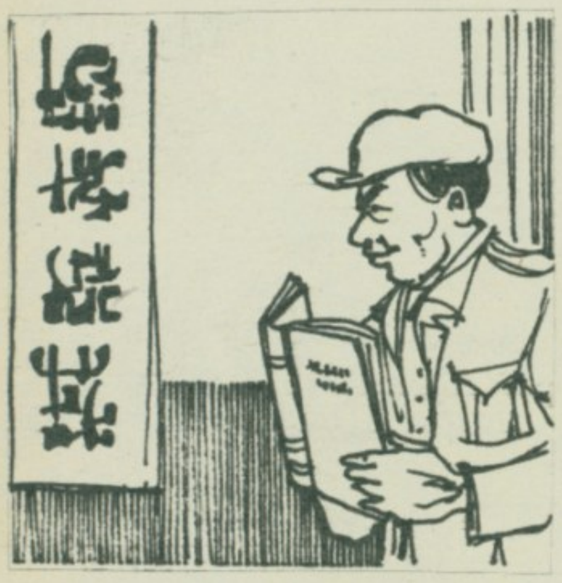

Основни фонд речника представљају једноставни знаци пиктографског порекла. Остали знаци настали су углавном разним стапањима. Тако је знак којим се обележава глагол певати састављен од симбола који означавају уста и птицу. Како је начин означавања предмета и појмова прилично замршен, то су и сами Кинези приморани да се у великој мери служе речницима. Идеограми у њима нису, наравно, састављени по абецедном реду, већ по кључним знацима, такозваним радикалима.

Кинеско писмо веома је старо: појавило се пре више хиљада година. Први писани текстови потичу још из другог миленијума. Занимљив је и карактер тих најстаријих записа: била су то углавном питања упућена пророчиштима, формуле за врачање, разне посвете. Ништа мање занимљив није ни материјал на којем су исписивани. Као подлога служиле су кост, оклоп корњаче, бронзане посуде.

СРЕЋА СЕ ЗОВЕ СЛОБОДА

Мој друг тврди да су борбе гладијатора настале у Риму, а ја мислим у Грчкој. Ко је у праву?

Читалац из Новог Села

Гладијаторима су се у старом Риму називали борци мачем на разним такмичењима. Касније је тај назив почео да се користи и за професионалне борце на јавним приредбама. Порекло гладијаторских борби није ни грчко ни римско већ етрурско. Приређивано је, не као у Риму у оквиру такмичења и приредби, већ као део погребних свечаности.

Прве борбе гладијатора у Риму биле су одржане 264. године пре н. е. Већ од краја 1. века почели су да их организују не само виђенији и угледнији људи него и нижи магистрати. Док је био едил, помоћник трибуна, Цезар је организовао борбе у којима је учествовало и по 320 парова бораца. У време Царства број гладијатора попео се на више хиљада, а борбе су трајале и по неколико дана. Пошто су се углавном водиле на

живот и смрт, редове гладијатора требало је стално попуњавати. Упражњена места „добијали" су ратни заробљеници, робови, злочинци, а каткад и слободни људи.

Борбе су се одвијале по одређеном протоколу: најпре би учесници прошетали ареном и показали оружје оном ко је игре приређивао, затим би на ред дошла предигра с тупим оружјем и на крају борбе с правим мачевима. Убијене гладијаторе из арене су износиле мртвоноше. Они који су имали срећу да победе, добијали су палмову гранчицу или златник као награду. У најбољем случају, а он се није дешавао баш често, награда је значила слободу.

НИ ТЕ НИ НЕКЕ ДРУГЕ

Чуо сам да ће се 1982. године у истој путањи наћи шест планета Сунчевог система. Не знам да ли је тачно, а ако јесте, молим те да ми кажеш нешто више о томе.

Бранко Новаковић,
ИЛР-5
Зеница

Ни 1982. ни било које друге године у Сунчевој путањи се неће наћи шест планета. Могуће је са-

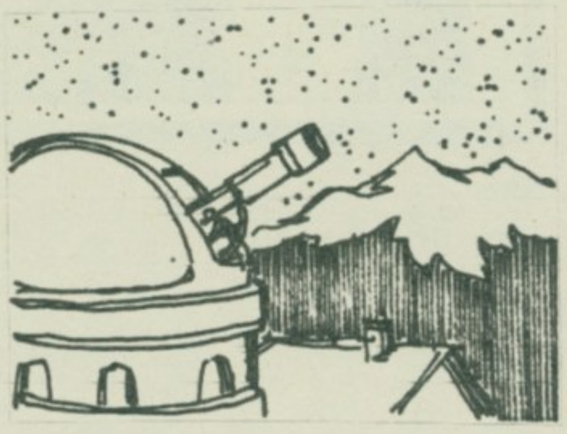

мо да неке од њих имају приближно исти правац што нама, на Земљи, може да изгледа као да су све на истом делу неба.

НИЈЕ БАШ НОЋ...

Молим те да ми одговориш да ли је у Кини ноћ када је код нас дан и колико је сати у Хонгконгу када је у мом граду 14 сати?

Мирјана Ковачић,
Осијек

Када је у нашем главном граду 12 часова, по средњоевропском времену, у Пекингу је 19 ч. Према томе, кад је код нас подне у Кини

је већ вече. Разлика у времену између твог града и Хонгконга је 7 сати: кад је у Осијеку 14 часова у Хонгконгу је 21 ч.

НАРЕДБА ЗА ЧИТАЊЕ

Коме је Димитрије Давидовић продавао своје новине када је у време кнеза Милоша већина становништва била неписмена?

Мирјана Миловић,
Крагујевац

Први српски дневни лист појавио се 1813. године, али не у Србији, већ у Бечу. Звао се „Новине сербске из царствујушчега града Виене". Покренула су га два млада медицинара Димитрије Давидовић и Димитрије Фрушић. Новине су подсећале на ратни билтен јер су биле препуне вести са ратишта и спискова рањених и погинулих Срба. О животу српског народа го-

тово и да није писано, углавном се преводило из немачких и француских листова.

Лист је излазио до 1822. Поново је покренут 1835. године, овог пута у Србији као „Новине српске". Излазио је у Крагујевцу једанпут недељно на четири стране као нека врста службеног листа Кнежевине Србије. Био је намењен највише државним чиновницима, али су га куповали и остали. Уредник Димитрије Давидовић кубурио је са продајом. Тираж је нарочито пао после Давидовићевог смењивања. У помоћ је прискочио кнез Милош који је 1837. године наредио да на лист морају да се претплате сва надлештва и државни чиновници. Све општине, манастири и кафане, а такође и сваки имућнији свештеник. Тако је наредба једног владара спасла прве новине у ослобођеној Србији.

КАЛЕНДАР ЈЕ »КРИВ«

Већ доста дуго бавим се скупљањем старог и страног новца и успео сам, бар тако мислим, да направим прилично лијепу збирку. У њој се, поред осталог, налази и један мароканski новчић на којем је означена 1371. година, што значи да је стар преко 600 година. Други новчић је из наше земље и искован је 1942. године. Желио бих да знам да ли неки од ова два новчића има вриједност.

Мухарем Авдагић,
Приједор

Мораћемо да те разочарамо: мароканski новчић који поседујеш вероватно није стар 600 већ 30 година. Наиме, у Мароку се године не рачунају по грегоријанском, већ по исламском календару и тамо је сада, не као код нас 1980, већ 1400. година. Према томе, вероватно да новчић из твоје збирке има само номиналну вредност.

Колику вредност има новчић издат у нашој земљи не знамо, па ти саветујемо да се обратиш удружењу нумизматичара у твом граду или у Сарајеву.

ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС

У прошлом броју позвали смо вас да учествујете у наградном конкурсу који организују Београдско кинолошко друштво и редакција „Политикиног забавника".

Тема ликовних радова које нам будете слали је, да вас подсетимо, ПАС, МОЈ ПРИЈАТЕЉ. У оквиру ње, препуштамо вам сву слободу изражавања, избор технике и дисциплину рада. Да ли ћете на конкурсу учествовати са сликом, цртежом, скулптуром, или рељефом ствар је — ваших афинитета. Само не заборавите, било шта да пошаљете, мора да буде потписано пуним именом и презименом. Неопходно је да наведете и читко исписану адресу.

Право учествовања на конкурсу имају сви ученици од I до VIII разреда основне школе. Радови ће се примати од 4. марта до 4. априла што значи да на располагању имате још три недеље.

Сви радови које жири буде одабрао биће изложени 27. априла ове године у централној хали Београдског сајма, у истој хали где ће се одржати и Прва савезна изложба паса свих раса коју организује Београдско кинолошко друштво, и то у времену од 6 до 18 часова.

Као што смо већ објавили, најбољи радови биће награђени. Тако ће редакција „Политикиног забавника" доделити укупно 30 награда и то:

— књиге у вредности од око 1000 динара (2 награде)

— књиге у вредности од око 800 динара (3 награде)

— књиге у вредности од око 500 динара (5 награда)

— 20 мајица „Политикиног забавника" заједно са 20 комплета значака свих листова који је издаје ООУР Издања за младе „Политикин забавник" а то су, поред „Забавника", „Микијев забавник", „Денис", „Здраво" и „Мозаик".

Сем позива који вам упућује наш лист, Београдско кинолошко друштво је већ послало распис са пропозицијама свим осмогодишњим школама на подручју општине Београд. За наше читаоце и ученике тих школа, Друштво је припремило 4 посебне награде а то су:

— штене немачког овчара које ће добити првонаграђени уколико има услова за држање пса. Уколико их нема, он ће моћи да одабере књиге у вредности од 2000 динара;

— књиге по слободном избору у вредности од 1000 динара;

— књиге по слободном избору у вредности од 700 динара;

— књиге по слободном избору у вредности од 500 динара.

Осим ових и Забавникових награда, сви награђени, њих 34, добиће специјалне беџеве и дипломе.

Радове шаљите на адресу „Политикиног забавника", Македонска 29, 11000 Београд, са обавезном назнаком: „За наградни конкурс ПАС, МОЈ ПРИЈАТЕЉ".

КАД СЕ ХИПОФИЗА УМЕША

Желео бих да знам ко је највиши човек на свету?

Александар Станковић,
Светозарево

Највиши човек на свету је, судећи по „Гинисовој књизи рекорда", издање из 1977. године, Сулејман Али Нашнух из либијског града Триполија. Висок је 245 cm и кажу да би још растао да 1960. године није подвргнут операцији којом је заустављен његов абнормални раст.

Гигантизам, како се стручно назива изузетно висок раст, у највећем броју случајева последица је акромегалије, болести одраслих особа. До ње доводе поремећаји хипофизе, жлезде која управља и растом костура. Акромегалија се углавном завршава прераном смрћу оболелог: тако је, рецимо, највиши човек на свету, о чијој висини постоје непобитни докази, умро са непуне 23 године. Роберт Уадлов, како се младић звао, измерен је само 18 дана пре смрти. Утврђено је да је био висок 272 cm.

МЕЊАМО, ПОКЛАЊАМО, ТРАЖИМО

За двије значке нудим пет вриједних маркица, као и папирнате луткице, разгледнице, наљепнице и салвете. **Линда Ухле, 41000 Загреб, Дражице 13 А**

За велики постер Џона Траволте дајем слике Мише Ковача, Терезе Кесовије, Томислава Ивчића, Ивице Шерфезија и још двадесет салвета. **Ванда Здјелар, 43400 Вировитица, Ф. Микулчића 36**

Моја два друга и ја основали смо Клуб Забавника и поседујемо тридесетак бројева. Молимо читаоце да нам помогну. **Зоран Николић, 25255 Каравуково Маршала Тита 125**

Ко ми пошаље 10 маркица добиће од мене исто толико металних значака. **Петар Ирић, 18400 Прокупље, Топлице Милана 20**

За папирнату луткицу са одијелима дајем пет салвета или три разгледнице **Хелена Буразор, 71000 Сарајево, Братства и јединства 10/5**

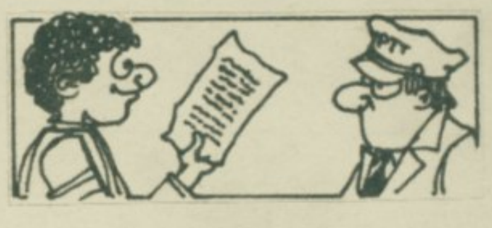

Ко ми пошаље текстове песама „Ја нисам коцкар али губим", „Тања", „Лили" добиће од мене по четири салвете и 1 разгледницу за сваку песму **Славица Спасовски, 12000 Пожаревац, Чеде Васовића 47/17**

За постер Елвиса Присли ја и Џона Траволте дајем 10 разгледница из Охрида. **Рифат Варап, 97300 Охрид, Даме Грцев 49**

За једну металну значку дајем 5 маркица, разгледницу свога града и џепни календар. **Иванка Малбаша, 58230 Синь, Брназе 225**

Ко ми пошаље 5 страних маркица добиће од мене 5 салвета, за 10 разгледница нудим 4 папирнате луткице из Забавника. **Светлана Лазић, 22223 Кузмин, Задружна 10**

За три папирнате лутке дајем једну металну значку, а за пет папирнатих лутки дајем пет страних маркица или десет различитих салвета. **Мира Васиљевић, 31000 Титово Ужице, Љубљанска 59**

За једну касету нудим 8 Забавника или 6 стрипова. **Радомир Мирковић, 11426 Мељак, Милована Миленковића 43а**

ПРЕКРАТИТЕ ВРЕМЕ РЕШАВАЈУЋИ ЕНИГМЕ У ЕНИГМАТСКОМ ЛИСТУ

ПОЛИТИКА Мозаик

WALT DISNEY

МИКИ